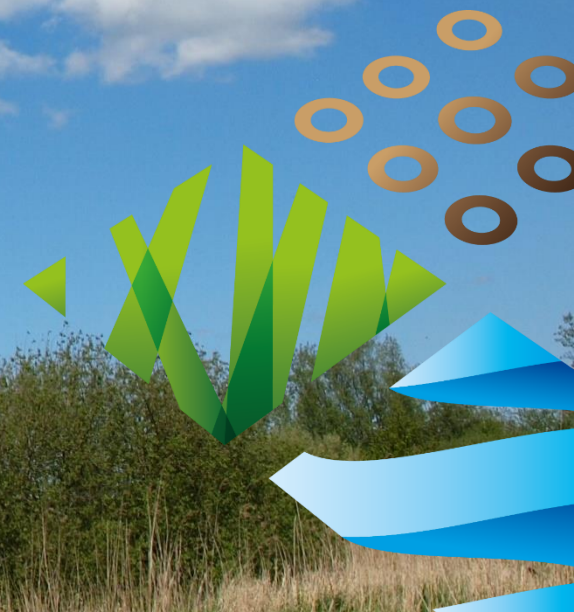

Toekomstvisie Park Hitland

Kom, beleef en ontdek!

Colofon

© Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, november 2022

Opdrachtgever

Park Hitland
Contactpersoon: Ton Aker

Auteurs

Drs. T. (Tinco) Lycklama
S. (Sanne) Meekes, MSc
N. (Nina) Ruigrok, MA

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
New Day Arnhem
Jansbuitensingel 30
6811 AE Arnhem
T 06-53383550
e-mail: lycklama@ruimteenvrijetijd.nl
www.ruimteenvrijetijd.nl

Foto's

Park Hitland en Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
1.1 Over Park Hitland	5
1.2 Aanleiding actualisatie	6
1.3 Bouwstenen actualisatie	7
1.4 Leeswijzer	7
2 Kwaliteit en beleefbaarheid aanbod Park Hitland	9
2.1 Aanwezigheid en beleefbaarheid voorzieningen	9
2.2 Kwaliteit beheer en onderhoud	12
3 Recreatieve behoeften	14
3.1 Trends en ontwikkelingen	14
3.2 Leefstijlanalyse van de vraag	15
3.3 Inwonersonderzoek	18
3.4 Meedenkavonden belanghebbenden	21
3.5 Ondernemers in de nabije omgeving	25
4 Beleidscontext	28
4.1 Beleidsanalyse	28
4.2 Prioritaire thema's	28
4.3 Kansen en opgaven	30
5 Conclusies	31
5.1 Conclusies	31
6 Visie, missie, uitvoeringsagenda	32
6.1 Inleiding	32
6.2 Visie en missie Park Hitland	32
6.3 Uitvoeringsagenda	32
Bijlagen	37
Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen en personen	37
Bijlage 2: Beleving van voorzieningen	40
Bijlage 3: Toeristische ontwikkelingen	42
Bijlage 4: Leefstijlvinder	44
Bijlage 5: Verzorgingsgebied	47
Bijlage 6: Inwonersonderzoek	50
Bijlage 7: Beleidsanalyse	62
Bijlage 8: Longlist opgaven	66

Voorwoord

P.M.

- Input wethouders, met dank aan alle stakeholders.
- Foto's Daan en Rick?
- Bedanken stakeholders voor het toesturen van en/of wijzen op verdiepende documenten.

1 Inleiding

1.1 Over Park Hitland

Park Hitland is een recreatiegebied van ca. 250 hectare groot met een landelijk en open karakter, grenzend aan de Hollandse IJssel. Het gebied is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel.

Hitland is in te delen in Hitland-Noord en Hitland-Zuid. Hitland-Noord is een bosrijk deel met voorzieningen als een klimspeelplaats, honden prettuin en een evenementenplaats. Ook zijn hier de steenovens gelegen en bevindt zich het vakantiepark de IJsselhoeve. Hitland-Zuid kent een open landschap, waar o.a. de waterspeelplaats zich bevindt, de ontmoetingstuin (buurtmoestuin) en natuurlijk de golfbaan. Het midden gedeelte is vooral in agrarisch gebruik. Beide delen zijn door fiets en wandelroutes met elkaar verbonden.

Recreanten kunnen in Park Hitland genieten van natuur, rust en ruimte. Dagelijks zijn er fietsers, wandelaars, vissers, vogelaars, ruiters, skaters, spelende jeugd en golfers in het Hitlandgebied te vinden. Op bijgaande kaart staat het gebied afgebeeld (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Park Hitland

1.2 Aanleiding actualisatie

Park Hitland wordt dagelijks door veel recreanten met plezier bezocht. Dat heeft te maken met het gegeven dat Park Hitland zich de laatste ca. 15 jaar steeds is blijven ontwikkelen, hiermee inspeland op steeds veranderende maatschappelijke behoeften aan recreatie. Grofweg zijn onderstaande perioden te onderscheiden:

1) Periode voor 2010: openlucht recreatie

Hitland is vooral bedoeld als een gebied om in de openlucht te recreëren; een ommetje maken, de hond uitlaten, lekker joggen en fietsen met dit prachtige open landschap als decor.

2) Periode 2010 – 2022: beleving en voorzieningen

In deze periode is de Toekomstvisie (2009) opgesteld en uitgevoerd. Deze visie heeft geleid tot de doorontwikkeling van Hitland, afgestemd op de veranderende recreatiebehoeften. Er zijn toen drie impulsen gegeven:

- Het voorzieningenniveau is sterk toegenomen, getuige de komst van de speelplekken, de hondenspeelplaats, de buurtmoestuin en het vogeluitkijkpunt. Kortom meer beleving voor een diversere doelgroep.
- De vindbaarheid en zichtbaarheid is toegenomen. Met als uitgangspunt dat de recreant zich in Park Hitland een dag goed kan vermaken is de bewegwijzering naar en in het gebied naar de diverse voorzieningen sterk verbeterd.
- De versterking van het gebied als een buitenstedelijk park en de herkenbaarheid hiervan in een geheel nieuwe eigentijdse vormgeving en huisstijl.

Het effect van de uitvoering van de Toekomstvisie uit 2009 is terug te zien uit de cijfers van bezoekersaantallen uit 2013 en 2022, zie tabel 1.1.

Tabel 1.1 Aantal bezoekers Park Hitland

	Aantal bezoekers	Aantal Bezoeken	Herkomst	Dichtheid
2013	112.000 unieke bezoekers	<i>Onbekend</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directe omgeving*: 84% ▪ Overige provincie Z-H: 16% 	<i>Onbekend</i>
2022	140.000 unieke bezoekers	1 – 1,5 miljoen bezoeken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directe omgeving*: 79% ▪ Overige provincie Z-H: 21% 	4275 bezoekers per ha

* Directe omgeving = gemeente Zuidplas en gemeente Capelle aan den IJssel

Bron: Dagrecreatiemonitor Zuid-Holland, NBTC-NIPO (2014) & Recreëren in groen Zuid-Holland, Kantar (2022)

Uit de tabel blijkt het volgende:

- De geschatte aantallen unieke bezoekers zijn toegenomen met 25%.
- De herkomst van de bezoekers iets is verschoven van de directe omgeving naar bezoekers vanuit de hele provincie Zuid-Holland (5%).

3) Periode nu - toekomst: bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken

Ook nu staat de samenleving niet stil en zijn er veranderingen in behoeften. De laatste jaren is er nieuw gemeentelijk en provinciaal beleid opgesteld op een aantal actuele thema's, zoals o.a. inclusiviteit, klimaat, duurzaamheid, sport en gezondheid.

De vraag is of Park Hitland een rol kan gaan spelen om die thema's mede vorm te geven. Ook heeft de bevolking in Zuidplas en Capelle aan den IJssel zich ontwikkeld, met mogelijke verandering van recreatieve behoeften tot gevolg. Dit werpt nu de vraag op of park Hitland nog toekomstbestendig is? In de Toekomstvisie uit 2009 staat ook dat geëvalueerd zal worden. Kortom; alle redenen voor een actualisatie van de huidige visie op het gebied.

1.3 Bouwstenen actualisatie

De actualisatie van de toekomstvisie is gebaseerd op een gedegen feitenbasis en een zorgvuldig proces met diverse stakeholders.

Gedegen feitenbasis

Park Hitland wil dat de actualisatie van de toekomstvisie gebaseerd is op feiten en niet op aannames en meningen. Daarom zijn verschillende cijfers, feiten en (beleids)documenten verzameld en met een frisse blik geanalyseerd. De volgende bouwstenen zijn geanalyseerd:

- Analyse van vraag en aanbod:
  - Trends en ontwikkelingen
  - Demografische en toeristische ontwikkelingen
  - Recreatieve behoeften (volgens de Leefstijlvinder)
  - Huidig aanbod
- Analyse van beleid: alle relevante beleidsstukken van beide gemeenten en provincie Zuid-Holland zijn geanalyseerd op relevante thema's. De recent verschenen coalitieakkoorden van de gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel vormen hiervan onderdeel.

Gedragen resultaat

Park Hitland kent een breed aantal betrokkenen, die belang hebben bij een goede betrokkenheid. Op verschillende manieren zijn de belanghebbenden tijdens het proces betrokken:

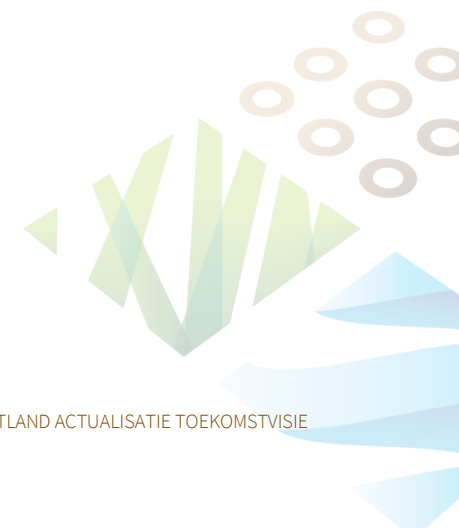
- **Inwonersonderzoek.** Inwoners zijn via een enquête om input gevraagd op hun 'gebruik', 'waardering', 'aandachtspunten' en 'suggesties voor de toekomst'.
- **Gesprekken met ondernemers in de omgeving.** Enkele ondernemers in de omgeving van Park Hitland zijn apart bevroeg over hun ambities en wensen naar de toekomst toe.
- **Twee meedenkavonden** op 27 juni en 6 oktober. Voor deze avonden is een breed spectrum aan belanghebbenden uitgenodigd en is op interactieve wijze hun input verkregen voor deze actualisatie (zie ook bijlage 1). Enkele

stakeholders hebben naar aanleiding van de meedenkavond aanvullende documenten aangeleverd. Deze input is samengevoegd met de input van de meedenkavonden.

- **Gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel.** In de totstandkoming van deze actualisatie zijn de gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel nauw betrokken, zowel op bestuurlijk niveau als ambtelijk.

1.4 Leeswijzer

Dit document is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 staan de resultaten van een gebiedsaudit, op het gebied van de recreatieve voorzieningen en de kwaliteit van het groen. Hoofdstuk 3 omvat alle input uit analyses, inventarisaties en gesprekken over de recreatieve behoeften. In hoofdstuk 4 is een analyse van het beleid gepresenteerd en wat hierin voor de toekomst van Hitland relevant is. In Hoofdstuk 5 staat vervolgens aangegeven wat de visie en missie voor de komende jaren zijn en hoe hieraan gewerkt gaat worden. Dit leidt tot een concrete uitvoeringsagenda.

2 Kwaliteit en beleefbaarheid aanbod Park Hitland

In dit hoofdstuk schetsen we het huidige recreatieve aanbod van Park Hitland, op basis van een gebiedsaudit van voorzieningen (zie 2.1) en een audit van het beheer en onderhoud door NLadviseurs (zie 2.2).

2.1 Aanwezigheid en beleefbaarheid voorzieningen

Gebiedsaudit

Tijdens een bezoek aan het gebied is het recreatieve aanbod aan activiteiten en voorzieningen in beeld gebracht voor onderstaande thema's¹: horeca en pleisterplaatsen, speelvoorzieningen en ontmoetingsplekken, sport en bewegen, cultuur en erfgoed, natuurbeleving, routenetwerken en -beleving en evenementen. Tabel 2.1 geeft een weergave van voorzieningen per thema en behandelt de mate van aanwezigheid en beleefbaarheid. Met aanwezigheid bedoelen we de fysieke aanwezigheid van het aantal voorzieningen binnen dit thema. Met beleefbaarheid bedoelen we in hoeverre de bezoeker iets kan doen met de voorziening en in hoeverre een beleving wordt gefaciliteerd of versterkt. Een vogelrustgebied kan bijvoorbeeld aanwezig zijn, maar de aanwezigheid van een informatiebord of de mogelijkheid tot het zelf zoeken van vogels, geeft aan in hoeverre de voorziening beleefbaar is.

In tabel 2.1 gebruiken we tekens om aan te geven in hoeverre een thema aanwezig en beleefbaar is. De tekens hebben de volgende betekenis:

- - afwezig en/of geen beleving
- +/- beperkt aanwezig en/of beperkte beleving
- + veel aanwezig en/of sterke beleving

¹ Verblifsrecreatie op Parc de IJsselhoeve nemen we in de inventarisatie niet mee, omdat we ons richten op dagrecreatie.

- ++ heel veel aanwezig en/of hele sterke beleving

Nota Bene

In deze inventarisatie zijn voorzieningen meegenomen die de recreant wel als onderdeel van Park Hitland ziet, maar die feitelijk niet op het grondgebied van het Recreatieschap liggen (zoals bijv. de Steenovens). Ook zijn voorzieningen meegenomen waarvan Park Hitland niet de exploitatie voert (en dit ook niet als haar toekomstige rol ziet).

Conclusies

In bijlage 2 staat een uitgebreide beschrijving per thema. Hieronder staan de voornaamste conclusies Park Hitland kent een goed voorzieningenniveau dat voldoende beleefbaar is. Uit de gebiedsaudit valt ons het volgende op:

- **Goed aanwezig en beleefbaar:** Horeca en speelvoorzieningen.
- **Goed aanwezig, kan beter beleefbaar:**
  - Cultuur en erfgoed: Nieuwe ontwikkelingen nabij Park Hitland zoals het bezoekerscentrum bij de Steenovens zorgen waarschijnlijk voor een verdere impuls. Momenteel is er nog veel ruimte om de beleving verder te verdiepen / versterken.
  - Natuurbeleving: meer plekken beleefbaar maken zoals bij de veenputten, of meer natuurlijke stukken te ontwikkelen.
- **Aanwezigheid kan beter** (deels ook beter beleefbaar):
  - Sporten en bewegen: mogelijkheden voor waterrecreatie en buiten sporten vanuit sportverenigingen (bijv. beachvolleybal).
  - Routes: aansluiten op regionale knooppunten en beleving toevoegen met themaroutes en toegankelijke routes.
  - Evenementen: afhankelijk van de wens is hier ruimte voor meer openlucht evenementen (bijvoorbeeld natuurlezingen of klassieke muziek).

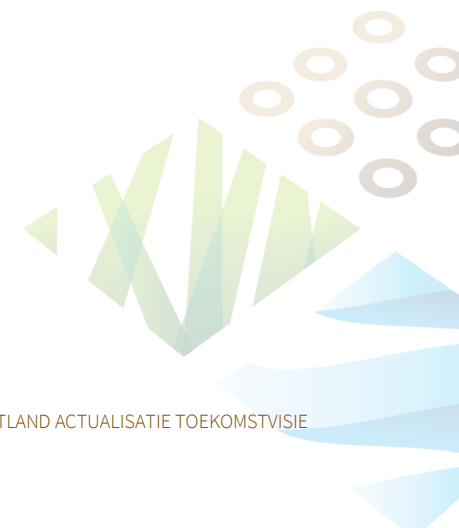
Tabel 2.1: Overzicht voorzieningen per thema

Thema	Voorzieningen	Mate van aanwezigheid	Mate van beleefbaarheid	Opmerkingen
Horeca en pleisterplaatsen	HIT Eten & Drinken De Roode Leeuw Leefgoed de Olifant/Restaurant & Terras De Dames Brasserie View Café Rustwat Theeschenkerij Korenaer Picknickplaatsen (8)	++	++	Veel en divers aanbod.
Speelvoorzieningen en (moes)tuinen	Honden prettuin Hondenstrand Waterspeelplaats Hitland-Zuid Klimspeelplaats Hitland-Noord Ontmoetingstuin Hitland Volkstuinvereniging De Amateur Tuinder	++	++	Veel en divers aanbod. Sterke beleving en toegespitst op de wensen van de gebruikersgroepen.
Cultuur en erfgoed	Steenovens Klein-Hitland Essemolen Fundament Herdenkingsmonument aan de dijk Werkhaven Hitland Culturele activiteiten Leefgoed De Olifant en Steenovens Klein Hitland	++	+/-	Veel aanwezig. Nieuwe ontwikkelingen zoals het bezoekerscentrum bij de Steenovens zorgen waarschijnlijk voor een verdere impuls. Momenteel is er nog veel ruimte om de beleving verder te verdiepen / versterken.
Natuurbeleving	Excursies IVN Boomrijk gebied Hitland Noord Vogeluitkijkpunt Vogelrustgebied met vlonderpad Bijehotel Hitland	++	+/-	Veel aanwezig. Wel nog veel ruimte om dieper de beleving in te gaan, bijvoorbeeld bij de veenputten.

	De Wielen Ooievaarsnesten (2) Veenputten (4)			
Sporten en bewegen	Golfbaan Ruitersportcentrum Hitland Schaatsbaan Trimtoestellen/buitenfitness Vislocaties (3)	+	++	Goed beleefbaar. De aanwezigheid kan mogelijk worden versterkt voor waterrecreatie en mogelijkheden voor buitensporten door inwoners vanuit sportverenigingen (bijv. beach volleybal, etc.).
Routenetwerken en routebeleving	Ruiterpad Wandel/fiets/skeelerroute 5 kilometer-route Hitland Noord 5 kilometer -route Hitland Zuid 10 kilometer -route Hitland Molen stempel fietstocht (25 of 40 kilometer)	+	+	Voldoende aanwezig maar ook nog veel potentieel om routes uit te breiden, zowel op het gebied van de omvang (bijv. door aan te sluiten op regionale knooppunten) als op het gebied van beleving (themaroutes) of doelgroepen (minder validen).
Evenementen / Exploitaties	Evenemententerrein Evenementen HIT Evenementen Leefgoed de Olifant Evenementen Steenovens Klein-Hitland	+	+/-	Het is de vraag of Hitland een podium wil zijn voor openlucht evenementen, die passend zijn (natuurlezingen, openlucht concerten / klassiek, etc.).

Leeswijzer: De tekens in de tabel hebben de volgende betekenis:

- afwezig en/of geen beleving
- +/- beperkt aanwezig en/of beperkte beleving
- + veel aanwezig en/of sterke beleving
- ++ heel veel aanwezig en/of hele sterke beleving

2.2 Kwaliteit beheer en onderhoud

Onlangs heeft NLadviseurs de groenelementen van Park Hitland opnieuw in beeld gebracht doormiddel van inventarisaties en controles. In deze controle is er o.a. aandacht geweest voor de beheerstatus, kwaliteit, veiligheid en de omvang.

Deze inventarisatie heeft geresulteerd in een gedetailleerde nieuwe kaart van het terrein (zie figuur 2.1). Hieronder staat een korte beschrijving van de huidige situatie én zijn er tevens vanuit beheer en ecologie enkele waardevolle kansen en potenties voor de toekomst.

Huidige situatie

Dit recreatieschap kenmerkt zich door verscheidenheid aan natuurlijke elementen, zoals moerassen, broekbossen, graslanden, rietlanden en watergangen, waarbij het oorspronkelijke landschappelijke karakter deels is terug te zien. Boomsoorten die goed onder vochtige omstandigheden kunnen groeien zijn hier logischerwijs het sterkst vertegenwoordigd denk hierbij aan: zwarte els, gewone es, verschillende soorten wilgen en Canadese populier. De goed aangelegde padenstructuur loopt langs allerlei verschillende natuurlijke elementen. Denk hierbij aan het knuppelpad dat is aangelegd langs een vogelrustgebied. Ook zijn er cultuurhistorische elementen terug te vinden in het gebied. Zo zijn er veenputten die zijn ontstaan bij de enkele veenafgravingen en is de duidelijke structuur die is ontstaan door ruilverkaveling goed terug te zien.

Er zijn in het verleden vele delen aangeplant met overwegend gewone es. Deze boomsoort wordt momenteel aangetast door essentaksterfte. Doordat er vele gewone essen uitvallen door deze aantasting, ontstaan er 'gaten' in het bos. Dit biedt kansen voor het verhogen van de biodiversiteit en leeftijdsspreiding. Door de soortendiversiteit in de bosvakken te verhogen kan een dergelijke situatie in de toekomst wellicht verholpen worden. De Canadese populieren die nu zo

groot worden dat ze wellicht een veiligheidsrisico kunnen vormen voor recreanten kunnen ook gefaseerd vervangen worden.

Het grote aandeel grasland, rietland, bos en watergangen herbergen vele flora- en faunasoorten die een positieve toevoeging geven aan de belevingswaarde van de recreant. De verscheidene 'eilandjes' zijn een toevluchtoord voor vele (water) vogels. Door deze verscheidenheid is de diversiteit aan soorten ook erg groot. Denk aan typische soorten van Hitland zoals groene specht, blauwborst, ijsvogel, glassnijder en rietorchis.

Kansen en potenties voor het gebied

Het recreatieschap is een mooi en divers gebied waar natuur en recreatie samen komen. Om deze waarden toekomstbestendig te maken kan een beheerplan, dat is afgestemd op de natuur en gebruiksdoelen, uitkomst bieden. In dit natuurbeheerplan mag aandacht komen voor de onderstaande opgaven en kansen:

- **De koppeling van ecologische doelen en doelsoorten;** zodat nog specifiekere aandacht worden besteed aan deze huidige e potentiële waarden in het beheer.
- **Verhogen van diversiteit aan boomsoorten en leeftijdscategorieën.** Dit vergroot het ecologisch belang en zorgt voor een hogere weerbaarheid en risicospreiding.
- **Meer afwisseling van vegetatiestructuur.** Dit verhoogt de belevingswaarde voor recreanten én de biodiversiteit.
- **Communicatie- en educatieplan.** Hierin is aandacht voor groenbeleving en biodiversiteit.

Figuur 2.1 Groenelementen en voorzieningen Park Hitland (Nladviseurs).

3 Recreatieve behoeften

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de recreatieve behoeften van (potentiële) bezoekers van Park Hitland. Dit doen we aan de hand van trends en ontwikkelingen (zie 3.1), een analyse van doelgroepen op basis van de Leefstijlvinder (zie 3.2) en input vanuit diverse stakeholders (paragraaf 3.3 t/m 3.5).

Dit hoofdstuk geeft de belangrijkste resultaten weer. De onderliggende analyses en achtergrondinformatie zijn weergegeven in bijlagen 3 t/m 6.

3.1 Trends en ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen

- **Bevolkingsontwikkeling.** Tussen 2015 en 2021 is de bevolking van de aangrenzende gemeenten met 4,8% gegroeid, van een totale bevolking van 107.249 in 2015 naar 112.383 in 2021. Het CBS verwacht dat de groei aan blijft houden en dat vooral gemeente Zuidplas snel zal groeien. In 2030 wordt ten opzichte van 2020 een groei van 2,7% in Capelle aan den IJssel verwacht, en in gemeente Zuidplas zelfs een groei van 11,4%. Voor Capelle aan den IJssel blijft de groei naar verwachting tot 2040 aanhouden, voor gemeente Zuidplas zelfs minimaal tot 2050. In het middengebied van Zuidplas wordt de woningbouwontwikkeling gerealiseerd in het nieuwe 'Vijfde Dorp'. De groei in deze gebieden kan ook een groei in bezoekers aan Park Hitland betekenen, waardoor de buitenruimte en recreatiebelangen mogelijk verder onder druk komen te staan.
- **Groeiende groep senioren.** Mensen worden steeds ouder en blijven fitter dan voorheen, waardoor de groep senioren steeds groter wordt. Volgens het CBS wordt de piek van de vergrijzing pas rond 2040 verwacht. Dit heeft invloed op het gebruik van de buitenruimte: voor ouderen is de natuur een plek om activiteiten uit te voeren, zoals fietsen en (sportief) wandelen. De

invulling van deze activiteiten verschilt per leefstijl. Wel betekent dit dat er kansen zijn in het faciliteren van activiteiten voor de oudere doelgroep.

- **Meer hondeneigenaren.** Er zijn meer hondeneigenaren sinds de coronapandemie. 8% van de Nederlandse huishoudens heeft tijdens de coronapandemie hun eerste huisdier geadopteerd. Van deze huishoudens, koos 47% voor een hond. De reden voor deze plotselinge interesse in het adopteren van een dier, geeft branchevereniging Divebo aan naar onderzoek van Marketresponse, is ter vermindering van eenzaamheid, ter bevordering van de mentale en/of fysieke gezondheid en omdat men nu meer thuis is en daarmee meer tijd heeft om voor het dier te zorgen. Dit zorgt voor meer druk op de uitlaatgebieden rondom huis en kan tussen gebruikersgroepen voor spanningen zorgen.
- **Inclusieve recreatie.** Er komt steeds meer oog voor inclusieve recreatie waarbij in ieders behoefte kan worden voorzien. Bijna 20% van de Nederlanders heeft een beperking. Dit kan een fysieke beperking zijn waardoor deze mensen bijvoorbeeld slecht ter been zijn, of niet (goed) kunnen zien of horen, maar dit kan ook een mentale beperking zijn waardoor mensen op een andere manier prikkels verwerken.

Toeristische ontwikkelingen

De vrijetijdseconomie is groeiende. Naar verwachting zal de sector zich (snel) herstellen van de coronapandemie en zal het aantal verblijfsgasten landelijk tot 2030 fors groeien met ongeveer 30%. Bijlage 3 toont een uitgebreider overzicht van de prognose van de toeristische ontwikkeling in de omgeving van Park Hitland.

Natuur en recreatie

- Er wordt vooral **dichtbij huis gerecreëerd**. Vier op de vijf vrijetijdsactiviteiten vinden namelijk in de eigen gemeente plaats. Veel activiteiten worden in de buitenlucht ondernomen.

- Er worden **meer activiteiten in de buitenlucht** ondernomen. Nederlanders, ongeacht hun leeftijd of hun geslacht, ondernemen vrijwel allemaal graag activiteiten in de buitenlucht. In de buitenlucht is wandelen de favoriete activiteit om te ondernemen. De afgelopen tijd is de interesse in **wandelen, fietsen en waterrecreatie** alleen maar toegenomen. Ook het fietsen is veranderd: door de komst van de e-bikes, heeft men een grotere actieradius.
- Een reden van de toegenomen buitenrecreatie is de behoefte om uit te staan. Het 'uit-staan' en tijd hebben om tot rust te komen in deze hectische maatschappij wordt steeds belangrijker. **Mensen zoeken de natuur op om te onthaasten** en de drukte van het dagelijks leven te ontsnappen.
- De **buitenruimte staat onder druk**. Niet alleen zijn er meer mensen die buiten recreëren met verschillende soorten activiteiten, ook is er sprake van bevolkingsgroei. Door deze ontwikkelingen, stijgt de druk op de natuur en buitenruimte nog verder, met irritaties tussen gebruikersgroepen en schade aan flora en fauna tot resultaat.
- Niet alleen is de natuur interessant: er worden ook **veel cultuurhistorische activiteiten** ondernomen. Bijna 9 op de 10 Nederlanders brengt jaarlijks minstens één keer een bezoek aan een culturele voorstelling, tentoonstelling, evenement of instelling. De participatie in culturele activiteiten is al enige jaren stabiel. Door de inflatie, en daarmee waarschijnlijk ook het stijgen van toegangsprijzen in de cultuursector, wordt cultuur mogelijk sneller gratis in de buitenlucht gezocht.
- **Bewustzijn over de natuur en biodiversiteit**. Door de hernieuwde waardering voor de natuur, is er vanuit de maatschappij en de politiek is er meer aandacht voor biodiversiteit en de natuur. Men is zich steeds bewuster van wat hun (recreatie)gedrag voor invloed heeft op de natuur. Door verschillende educatiecampagnes wordt meer bekend bij de gemiddelde burger, waardoor het bewustzijn versterkt.

3.2 Leefstijlanalyse van de vraag

Om in kaart te brengen welke behoeften en wensen bezoekers hebben op het gebied van vrijetijd, is gebruik gemaakt van de Leefstijlvinder (zie www.leefstijlvinder.nl).

De Leefstijlvinder geeft inzicht in het gedrag, waarden en behoeften van recreanten en toeristen op basis van psychologische en sociologische kenmerken. Dit maakt het mogelijk om beter in te spelen op de gewenste beleving van inwoners en (potentiële) bezoekers. De leefstijlsegmentatie onderscheidt zeven doelgroepen, ook wel leefstijlen genoemd, met allemaal een eigen vrijetijdsprofiel. De zeven leefstijlen zijn: Avontuur-, Plezier-, Harmonie-, Verbindings-, Rust-, Inzicht en Stijlzoekers. In bijlagen 3 en 4 staan de voorkeuren van deze leefstijlen nader toegelicht.

Hieronder staan de resultaten van drie analyses:

- Analyse van het leefstijlprofiel van de inwoner die op maximaal 20 minuten loop- of fietsafstand van Park Hitland woont
- Analyse van het leefstijlprofiel van de bezoekers aan Park Hitland
- De verhouding van bovenstaande twee, met als resultaat een inschatting van doelgroepen die al voldoende aantrekkelijk aanbod vinden in Hitland en welke (nog) niet

Vraag potentiële bezoekers

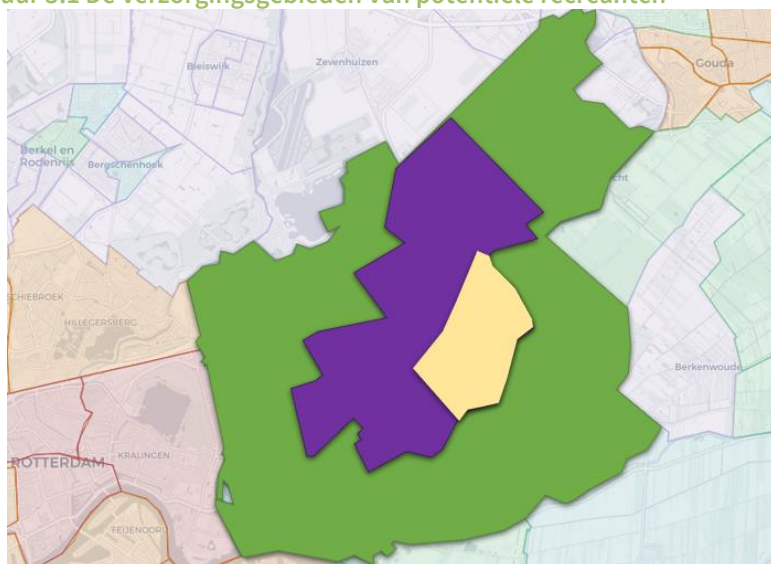
Hieronder behandelen wij het profiel van deze potentiële bezoeker van Park Hitland, dit betreft inwoners binnen een bereik van 20 minuten.

Met behulp van Openrouteservice (2022) zijn twee verzorgingsgebieden opgesteld, gebaseerd op reistijd (wandeland en op de fiets over de openbare weg) tot Park Hitland. Dit is in figuur 3.1 in twee groepen onderverdeeld: de groep met reistijd van 0-10 minuten, en de groep met reistijd van 11-20 minuten. Bij het opstellen hebben we rekening gehouden met de oversteek

over de Hollandsche IJssel. Bijlage 5 toont de lijst van wijken en de data waarop deze verzorgingsgebieden zijn gebaseerd.

Er is bewust gekozen voor een limiet van 20 minuten in het aangeven van het verzorgingsgebied. Deze limiet is gebaseerd op de gemiddelde tijd en afstand dat men in Nederland af wil leggen voor een korte wandeling (een ommetje). Een ommetje begint en eindigt bij de voordeur van de woning en duurt gemiddeld 30 – 60 minuten (Wandelnet, 2016). Met een limiet van 20 minuten, is er ook nog tijd binnen de tijdsduur van het gemiddelde ommetje om tijd in Park Hitland te besteden.

Figuur 3.1 De verzorgingsgebieden van potentiële recreanten

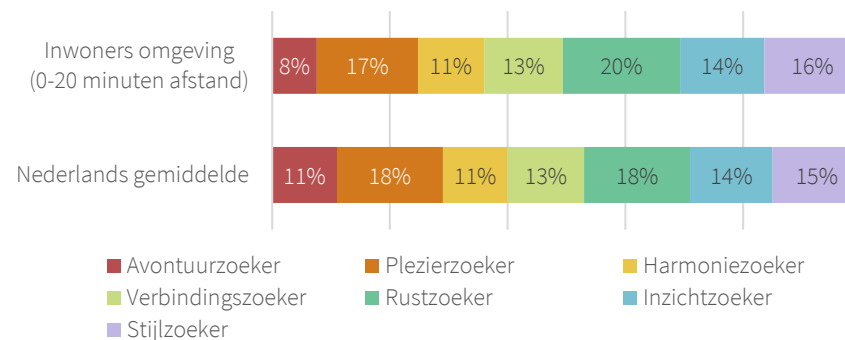

In bovenstaande figuur is Park Hitland in geel weergegeven, de gebieden met een reistijd tussen 0-10 minuten zijn in paars aangegeven, en de gebieden met een reistijd van 11-20 minuten in groen.

Figuur 3.2 hieronder toont het leefstijlprofiel van inwoners uit de verzorgingsgebieden en vergelijkt dit met het Nederlandse gemiddelde.

Het valt op dat het leefstijlprofiel van de inwoners binnen 20 minuten van Hitland veel gelijkenis heeft met het Nederlandse gemiddelde. In de omgeving wonen iets meer rustzoekers en iets minder avontuurzoekers dan gemiddeld.

Figuur 3.2 Leefstijlprofiel inwoners uit de verzorgingsgebieden vergeleken met het Nederlandse gemiddelde

Bezoekersprofiel Park Hitland

In 2022 is een rapport van Kantar Public uitgebracht, waarin het bezoekersprofiel van verschillende gebieden in Zuid-Holland worden getoond. Eén van die gebieden is Park Hitland.

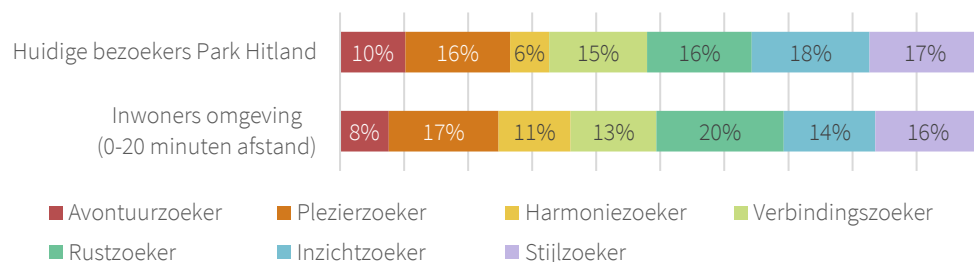
Figuur 3.3 toont het bezoekersprofiel van Park Hitland op basis van dit onderzoek, en vergelijkt dit met het profiel van inwoners uit de omgeving, om een beeld te geven van de potentiële bezoekers. Hierin valt het volgende op:

- De groep huidige bezoekers aan Park Hitland is erg divers, enkel het aandeel harmoniezoekers blijft achter, ondanks dat deze groep landelijk veel groter is. De grootste groepen die het park bezoeken, zijn de inzicht-, stijl-, plezier-, en rustzoekers.

- Het profiel van de potentiële bezoekers, die op 0-20 minuten afstand wonen, wijkt af van het huidige bezoekersprofiel: vooral de harmonie-, rust- en inzichtzoekers tonen grote verschillen.

Figuur 3.3 Bezoekersprofiel Park Hitland (Kantar bezoekersonderzoek (2022)).

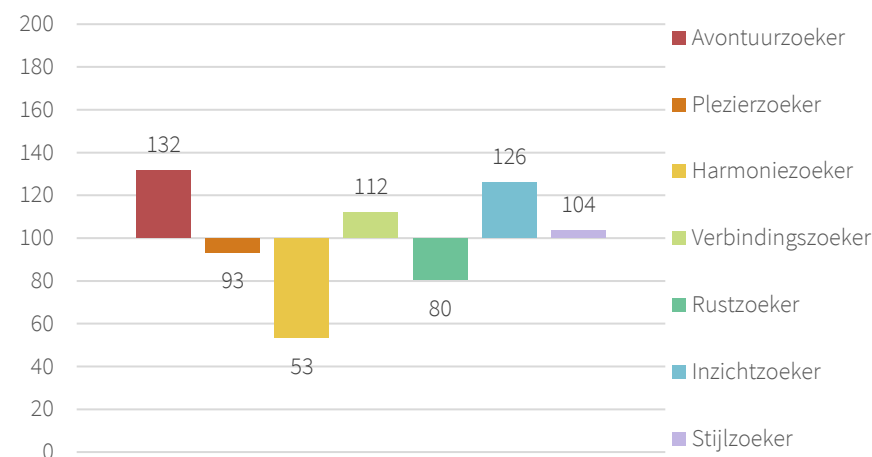

Huidige bezoekers versus potentiële bezoekers

Nu we zowel het profiel van de potentiële bezoeker (inwoner omgeving) en huidige bezoekers kennen, kunnen we kijken of hier verschillen tussen kunnen vinden. We nemen aan dat de huidige bezoekers aan Park Hitland in hun recreatiebehoeften worden voorzien en dat Park Hitland past bij hun wensen en eisen aan een park. Een match zou betekenen dat Park Hitland al voldoende aansluit bij de wensen van de potentiële bezoeker en dat de bezoeker waarschijnlijk al afkomstig is uit deze wijken. Een mismatch zou betekenen dat, ondanks dat mensen van deze leefstijl redelijkerwijs wel een bezoek zouden kunnen brengen aan Park Hitland, dit niet doen. Dit kan een mismatch in wensen van deze groepen en de beleving (gevormd door het aanbod) dat Park Hitland te bieden heeft betekenen.

In figuur 3.3 hebben we het leefstijlprofiel van de huidige bezoekers afgezet tegen de potentiële bezoekers. Wanneer een index 100 is, is dit perfect in balans. Een index onder de 100 betekent dat er (veel) minder bezoekers van deze leefstijl naar Park Hitland komen dan in de omgeving wonen. Een index van boven de 100 betekent dat er (veel) meer bezoekers van deze leefstijl naar het park komen dan in de omgeving wonen.

Figuur 3.4 Het leefstijlprofiel van de huidige bezoekers afgezet tegen de potentiële bezoekers (inwoners).

Bij het kijken naar verschillen kijken we vooral naar opvallende verschillen met een index hoger dan 120 of lager dan 80. Dan valt het volgende op:

- De avontuurzoeker en de inzichtzoeker komen vooral veel in Park Hitland. Ze houden beide van het natuurlijke karakter en o.a. de mogelijkheden voor cultuur en erfgoed. De avontuurzoeker kan mogelijk ook afkomstig zijn vanuit de groeiende groep bezoekers uit Rotterdam.
- De harmoniezoeker vertoont de grootste onbalans: er wonen veel harmoniezoekers in de omgeving, maar zij bezoeken Park Hitland (nog) niet zoveel. Er is voor hen nog ruimte voor verbetering.

Op basis van bovenstaande conclusie zijn twee ontwikkelrichtingen mogelijk:

- **Verbreden**, en hiermee de achterblijvende leefstijlen waar nog groeipotentieel is meer aantrekken. Dit kan door middel van het aanbieden van meer aanbod, of door middel van marketinguitingen naar deze doelgroep;

- **Verdiepen**, en hiermee de ervaring voor de momenteel goed bediende leefstijlen versterken. Park Hitland gaat zich specialiseren, mogelijk gaat het daardoor minder aansluiten bij de andere leefstijlen;

3.3 Inwonersonderzoek

Om (potentiële) bezoekers aan Park Hitland de kans geven mee te denken over de toekomst van Park Hitland, is het inwonersonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek vond plaats in de vorm van een online vragenlijst. Inwoners van Capelle aan den IJssel en Zuidplas zijn uitgenodigd vanwege hun geografische locatie ten opzichte van Park Hitland, en inwoners van Ouderkerk aan den IJssel zijn uitgenodigd vanwege de verbinding met de veerpont, waar Park Hitland jaarlijks aan bijdraagt.

Inwoners zijn onder andere bevroegd over hun bezoek(en) aan Hitland en wat hun wensen en behoeften zijn voor recreëren in Hitland. In deze paragraaf beschrijven we de belangrijkste resultaten. In bijlage 6 staat de volledige uitwerking. De enquête is door slechts één inwoner van Ouderkerk aan den IJssel ingevuld.

Park Hitland is populair onder inwoners

Hitland wordt veel bezocht. Van alle reacties uit het inwonersonderzoek, komt 98% er vaak of wel eens. Slechts 2% van de respondenten kent Park Hitland van naam, maar is er nog nooit geweest en één respondent heeft aangegeven Hitland niet te kennen. Van de respondenten die bekend zijn met Hitland en wel eens in Hitland zijn geweest, geeft het grootste deel aan Park Hitland wekelijks (34%) te bezoeken. Ongeveer een kwart (26%) bezoekt Hitland dagelijks. Kortom, meer dan de helft van de respondenten bezoekt Hitland wekelijks of dagelijks. Dat laat zien dat Hitland een populair gebied is om in te recreëren voor inwoners en veel wordt bezocht.

Recreatiegedrag

Van de respondenten die Hitland bezoekt (vanaf nu 'bezoekers' genoemd), komt het merendeel met partner of alleen en blijft over het algemeen tussen de

30 minuten en 2 uur in Hitland. Er zijn nauwelijks bezoekers die langer dan 4 uur in Hitland verblijven. Over het algemeen komt men het vaakst lopend naar Hitland toe, of met de fiets. Geen van de respondenten komt met het openbaar vervoer of met de pont.

Hitland Zuid is het meest bezocht

De respondenten is gevraagd: "Als u een bezoek brengt aan Hitland in uw vrije tijd, welk deel van Hitland bezoekt u doorgaans?". Hieruit blijkt dat men over het algemeen Hitland Zuid vaker bezoekt: 56% geeft aan dat zij Hitland Zuid vaker bezoeken of (bijna) alleen maar Hitland Zuid bezoeken. Voor Hitland Noord geldt dat 28% van de respondenten dit gebied vaker bezoekt of bijna alleen maar bezoekt. Ook komt 15% van de respondenten even vaak in beide gebieden.

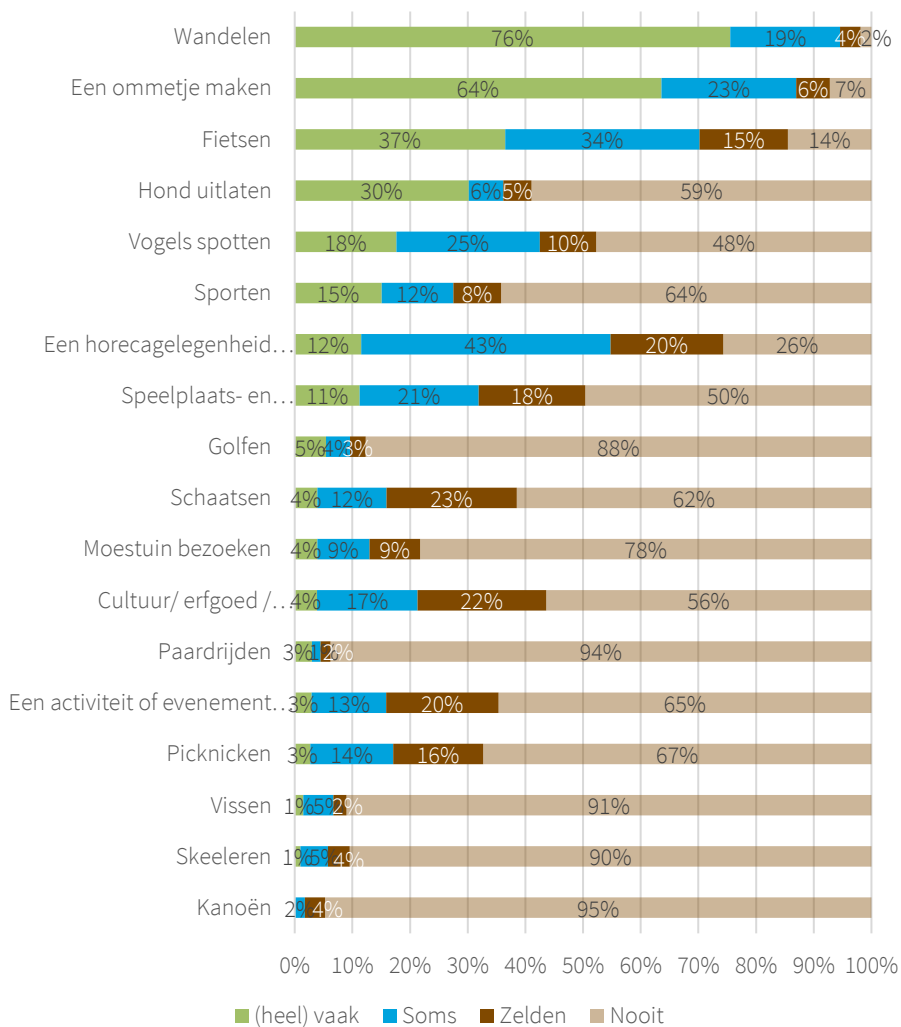
Wandelen veruit de meest ondernomen activiteit

Van alle recreatieve mogelijkheden in Hitland, is wandelen veruit de meest ondernomen activiteit, zie figuur 3.5 op de volgende pagina.

- *De top 5 meest ondernomen activiteiten zijn:* wandelen, een ommetje maken, fietsen, hond uitlaten en vogels spotten. Wandelen wordt door 76% van de respondenten (heel) vaak gedaan. Slechts 2% wandelt nooit.
- *De top 5 minst ondernomen activiteiten zijn:* kanoën, paardrijden, vissen, skeeleren en golfen. Zo gaat 95% van de respondenten nooit kanoën en 94% nooit paardrijden.

Dit hangt ook samen met de bezoekmotieven. Het merendeel van de respondenten heeft namelijk aangegeven dat een belangrijke motieven/achterliggende waarden om een natuur- of recreatiegebied te bezoeken zijn: "in eigen vertrouwde omgeving, dichtbij huis en niet te vaak of ver weg, rustig aan doen, even geen gedoe, geen 'gekkigheid', genieten van de rust en ruimte, recreatief fietsen en wandelen, makkelijk bereikbaar, bekend gebied". Dit laat zien dat de reuring, het 'altijd iets te beleven', veel voorzieningen en activiteiten niet zozeer een belangrijk motief zijn. De meest ondernomen activiteiten passen dan ook goed bij de bezoekmotieven.

Figuur 3.5 Ondernomen activiteiten in Hitland

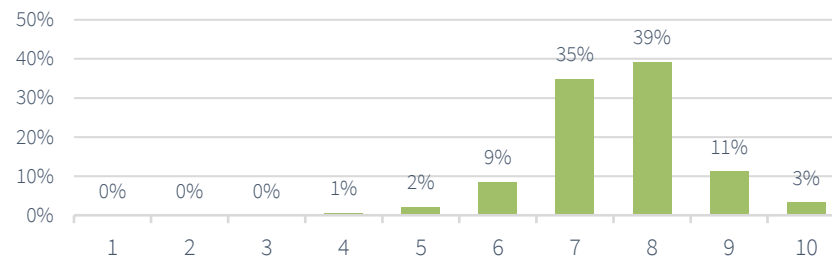

Bezoekers zijn tevreden over Hitland

Over het algemeen zijn de respondenten (zeer) tevreden over Hitland. Het gemiddelde rapportcijfer dat men geeft aan Hitland is een 7,6. Het cijfer dat het

vaakst wordt gegeven is een 8, namelijk door 39% van de respondenten, zie onderstaand figuur 3.6.

Figuur 3.6 Waardering (rapportcijfer) Park Hitland

De respondenten vinden het landschap over het algemeen (zeer) aantrekkelijk. Hitland Zuid vindt men het meest aantrekkelijk: 78% van de respondenten vindt dit (zeer) aantrekkelijk. Hitland Midden wordt door 59% van de respondenten (zeer) aantrekkelijk gevonden en in Hitland Noord is dit 74%.

Natuur en landschap zijn belangrijk

Daarnaast zijn de respondenten ondervraagd op een aantal stellingen met daarin thema's verwerkt die relevant zijn in de maatschappij. Hieruit concluderen we dat men natuur en het landschap (de groene buitenruimte) belangrijker vindt dan recreatie, dat de jeugd nog onvoldoende bewust wordt gemaakt en opgeleid over de natuur en dat men het belangrijk vindt dat de cultuurhistorische waarden zichtbaar zijn in Hitland.

Drukte en overlast

Circa 54% - 58% van de respondenten ervaart nooit of zelden overlast als gevolg van drukte in Hitland Zuid, Midden en Noord. Eén op de 10 respondenten ervaart vaak overlast in Hitland Zuid en 1 op de 20 in Hitland Noord. De meeste overlast wordt ervaren in de zomer, de minste in de winter. De respondenten die aangeven vaak overlast te ervaren is relatief klein (m.u.v. de zomer). Hieruit concluderen we dat de overlast als gevolg van drukte over het algemeen mee valt, maar situationeel wel voorkomt.

Belemmeringen

Zowel bezoekers als niet-bezoekers is gevraagd wat voor hen redenen zijn om (mogelijk) weg te blijven uit Hitland of wat belemmeringen zijn om Hitland niet te bezoeken.

- Top 3 redenen om weg te blijven uit Hitland zijn voor bezoekers:
  - Overlast van honden
  - Drukke in het gebied
  - Zwerfafval en rommel
- De redenen om weg te blijven uit Hitland voor niet-bezoekers (slechts 20 respondenten) zijn voornamelijk persoonlijke redenen. Er springt geen duidelijke reden uit waarom men niet naar Hitland komt. Wel zijn bijna alle niet-bezoekers (16 van de 20) geïnteresseerd om Hitland in de toekomst wel te bezoeken.

Wensen en zorgen

Op de vraag 'Wat zou Park Hitland kunnen doen om het gebied nog aantrekkelijker te maken voor u?' zijn veel reacties gegeven. Allereerst zijn er veel enthousiaste reacties van respondenten die zeggen dat het fijn is in Hitland te zijn en dat ze er graag komen. Er zijn ook suggesties om het gebied nog aantrekkelijker te maken, een aantal onderwerpen komen duidelijk naar voren:

- **Natuur:** er is behoefte aan het behouden van de natuur en de natuur haar gang laten gaan / de ongerepte natuur intact houden, maar ook behoefte aan meer bomen en bos, en meer diversiteit aan flora en fauna.
- **Routes:** Ook worden de fiets- en wandelpaden/routes genoemd, op meerdere manieren. Er wordt zowel genoemd dat er behoefte is aan het scheiden van type gebruikers op de paden vanwege veiligheid, maar ook de behoefte aan meer fiets- en wandelroutes (ook struinroutes).

NB Dat laatste is opvallend, omdat er bij de vraag over de tevredenheid van het aantal routes over het algemeen werd aangegeven dat men tevreden is. Echter, ook in de vraag over behoeftes komt naar voren dat er behoefte is aan routenetwerken. Daarom concluderen we dat er wel behoefte is aan meer routes in Hitland.

- **Dagactiviteiten voor kinderen:** ook wordt af en toe (weliswaar minder vaak dan eerder genoemde onderwerpen) aangegeven dat activiteiten voor kinderen (bijvoorbeeld in relatie tot natuureducatie) Hitland nog aantrekkelijker zou maken.
- **Honden uitlaatbeleid:** er wordt af en toe genoemd dat men graag de honden aan de lijn ziet of dat een afgeschermd losloopgebied voor honden de voorkeur heeft.
- **Aantrekkelijk(er) middengebied:** het middengebied wordt ook een aantal keer genoemd. Hierover wordt gezegd dat het middengebied aantrekkelijk gemaakt kan worden of dat Noord en Zuid verbonden mag worden voor de wandelaar.
- **Voorzieningen:** daarnaast wordt het toevoegen van voorzieningen zoals bankjes en informatieborden genoemd en komt de behoefte aan horecagelegenheden ook af en toe naar voren.

Tot slot zijn er nog veel specifieke ideeën meegegeven om Park Hitland nog aantrekkelijker te maken, waaronder een beeldenroute, kunstroute.

Hebt u aandachtspunten of zorgen die u mee wilt geven over Park Hitland?

De aandachtspunten of zorgen die respondenten hebben meegegeven, hebben ook te maken met de antwoorden op de vorige vraag. Er wordt namelijk opnieuw aangegeven dat het belangrijk is dat de natuur behouden blijft, zorgen over bebouwing in of aan de randen van Hitland.

Ook wordt veiligheid een aantal keer genoemd als zorg. Dit heeft met name betrekking op de veiligheid op de paden en routes, doordat er verschillende gebruikers dezelfde paden en wegen gebruiken of door scooters/brommers. Daarnaast wordt de parkeerplaats ook een aantal keer genoemd als een onveilige plek (hangjongeren, drugs). Het gevoel van onveiligheid in het donker wordt ook af en toe genoemd, net als het onderhoud op de brug die voor gevaarlijke situaties zorgt of niet toegankelijk is.

Er worden ook zorgen geuit over bepaalde planten in het gebied die overlast veroorzaken (duizendknoop, bramen, brandnetels, berenklauw) en over

loslopende honden en hondenpoep. Tegelijkertijd zijn er onder een aantal hondenbezitters juist zorgen dat de hondenlosloopgebieden verdwijnen.

Conclusie: de groene buitenruimte op 1 in toekomstige plannen

Zoveel mensen, zoveel wensen. Dat geldt ook voor hoe mensen de natuur² beleven. En hoewel de voorkeuren uiteraard verschillen, zien we over het algemeen wel duidelijk naar voren komen dat de bezoekers van Park Hitland de groene buitenruimte en het recreëren in het groen en beleven van de natuur erg belangrijk vinden.

Dit zien we zowel terug in de bezoekmotieven, de behoefte aan voorzieningen en activiteiten, de ondernomen activiteiten en de wensen en zorgen voor de toekomst. Er zijn her en der wel wensen en behoeftes om wat voorzieningen toe te voegen, maar het beeld blijft dat het beleven van de groene buitenruimte en natuur op 1 staat. Er is vooral behoefte aan voorzieningen die het beleven van groen en natuur faciliteren of ondersteunen. Voorzieningen waarvoor de natuur moet wijken of dat afbreuk doet aan de natuurlijke omgeving van Hitland is men over het algemeen niet zo enthousiast over.

Hitland wordt frequent bezocht en is een geliefde plek voor inwoners die nabij het gebied wonen. Hoewel het druk wordt bezocht, zijn er weinig tot geen klachten of zorgen over drukte in het gebied. Dit moet natuurlijk wel zo blijven.

Mogelijke aanvullende aandachtspunten (naast de wensen van inwoners) op basis van deze enquête is o.a. het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer en het beter verbinden van Park Hitland met de veerverbinding tussen Ouderkerk en Nieuwerkerk aan den IJssel.

---

² We gebruiken het woord natuur in brede zin, waar alle onderdelen van de groene buitenruimte met natuur(belevings)waarde onder vallen.

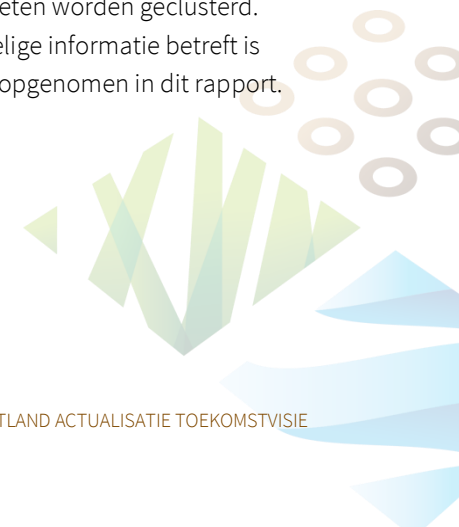
3.4 Meedenkavonden belanghebbenden

Op maandag 27 juni 2022 en op donderdag 6 oktober 2022 vonden meedenkavonden plaats, met als doel de input van diverse stakeholders te verkrijgen. Deze avonden waren drukbezocht door 38 personen op de eerste avond, en 40 op de tweede avond. Deze personen vertegenwoordigden diverse gebruikersgroepen zoals ondernemers, gebruikers, gemeenten en stichtingen (zie bijlage 1 voor deelnemers).

Tijdens de eerste meedenkavond zijn genodigden na een korte presentatie over het onderzoek uitgenodigd om mee te denken over kansen en uitdagingen op zes vooraf bepaalde thema's. Tijdens de tweede meedenkavond stond terugkoppeling centraal van de verzamelde informatie en het prioriteren van kansen. In de volgende paragrafen behandelen we de belangrijkste resultaten, geclusterd in aandachtspunten per thema.

Enkele stakeholders hebben naar aanleiding van de meedenkavond aanvullende documenten aangeleverd omdat zij dit niet tijdens de meedenkavond hebben kunnen delen. Deze input is samengevoegd met de input van de meedenkavonden.

Let op: we hebben alle ideeën en toegestuurde informatie zoveel mogelijk in deze paragraaf opgenomen. Hierbij is het soms niet mogelijk om de exacte bewoording over te nemen wanneer resultaten moeten worden geclusterd. Informatie waarvan werd aangegeven dat dit gevoelige informatie betreft is enkel gedeeld met Park Hitland en is niet specifiek opgenomen in dit rapport.

Hitland Natuurlijk

Hitland Natuurlijk omvat onder andere de onderwerpen biodiversiteit, natuurbeleving en de kwaliteit van de natuur. Er werden in totaal maar liefst 111 opmerkingen gemaakt over dit thema en op de tweede meedenkavond werd hoge prioriteit gegeven aan dit onderwerp, voornamelijk op het gebied van het introduceren van meer natuur, het verbeteren van de kwaliteit van de natuur en het beleefbaar maken van de natuur. Deze kwesties bleken door het hele park te spelen en werden niet geconcentreerd op één gebied. De 111 opmerkingen gaven de volgende aandachtspunten:

Meer natuur

- Vraag naar het omvormen of nieuw ontwikkelen van aantrekkelijke gebieden voor inheemse insecten en vogels;
- Vraag naar herintroductie van een moerasgebied ten behoeve van (zeldzame) moerasplanten en de vogel- en insectenpopulatie;
- Vraag naar bescherming van de natuur in het middengebied door wanneer dit mogelijk vrijkomt de grond te kopen en natuurkwaliteit te prioriteren, mogelijk in samenwerking met stakeholders.

Verbeteren natuurkwaliteit en biodiversiteit door beheer

- Vraag naar stop veeteelt in verband met de uitstoot van stikstof, anderzijds ook wens behoud veeteelt;
- Vraag naar het op niveau houden van de waterkwaliteit in Hitland-Noord;
- Vraag naar het verhogen van het waterpeil en juist niet verder verlagen om bodemdaling tegen te gaan;
- Vraag naar het zo min mogelijk droogleggen voor ontwikkelingen daar Park Hitland naar de visie van het Hoogheemraadschap in 2050/2100 een nat veenweidegebied gebied is;
- Vraag naar een natuur- en waterbeheerplan voor (zeer) lange termijn, mogelijk in samenwerking met stakeholders zoals IVN, Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard, Platform Mooi Zuidplas en stichtingen actief in natuur- en waterbeheer om de natuur- en waterdoelen te verwerken in de plannen en te werken aan het concept

Basiskwaliteit natuur. Dit concept gaat uit van een balans tussen milieuomstandigheden, inrichting van de groene buitenruimte en het gebruik en beheer ten behoeve van een betere kwaliteit van de natuur;

- Vraag naar natuurvriendelijke oevers, geen beschoeiing;
- Vraag naar het verbeteren van de staat van het boomrijk gebied: zieke bomen kappen, moederbomen gebruiken en een biodivers bos aanplanten;
- Vraag naar het beheren van het jachtbeleid op vossen en kraaien ten behoeve van de populatie zwanen, weidevogels en hazen;
- Vraag naar het versterken van biodiversiteit:
  - Actievere aanpak van invasieve planten, dieren en insecten;
  - Het behalen van 10% groenblauwe biodiversiteit (en waar mogelijk dit nadrukkelijker uitlichten);
  - Meer aantrekkelijke gebieden voor inheemse insecten en vogels;
  - Het op de inheemse insecten en vogels aanpassen van het onderhoud zoals het maaibeeld, opruimen van dode planten en bomen, niet gebruiken van gif, en aanpassen van de verlichting.

Meer natuurbeleving

- Vraag naar aanpak van overlast gevende planten zoals bramen en brandnetels;
- Vraag naar meer beleving in de groene buitenruimte, zoals het aanplanten van een voedselbos of enkel fruitbomen, een kabouterbos en het aanplanten van verschillende (kleuren) bloemen (natuurtuin);
- Vraag naar (vogel)uitkijkpunten in het middengebied en in Hitland-Noord;
- Vraag naar meer grasvelden met laag gras om in te recreëren;
- Vraag naar prioriteren van natuurkwaliteit bij het versterken van natuurbeleving;
- Vraag naar het open houden van het middengebied, onder andere ten behoeve van de weidevogels;

- Vraag naar betere visbeleving:
  - Het nieuwe gemaal biedt mogelijk een impuls door het toestaan van vismigratie. Er is vraag naar minder waterplanten zodat de vissen die Park Hitland in kunnen, in Park Hitland zullen blijven;
  - Vraag naar meer visplaatsen.

Overig

- Overwegen aanpassen naam “Park Hitland” naar “Landschapspark Hitland” en/of het aanpassen van de vorm van recreatieschap naar (recreatie- en) natuurgebied om prioriteit voor de groene buitenruimte uit te dragen.

Hitland Recreatief en Hitland Gezond

De thema's Hitland Recreatief en Hitland Gezond zijn voor de analyse samengevoegd omdat de opmerkingen binnen deze thema's een grote overlap hadden. Er werden 97 opmerkingen gemaakt over deze thema's. Tijdens de tweede meedenkavond werd het belang van dit thema bevestigd. Er werd vooral prioriteit gegeven aan het versterken van de culturele activiteiten middels routes, en aan educatie over het gebied. Een belangrijk punt dat door meerdere stakeholders is uitgesproken, is dat recreatie geen schade moet opleveren voor de cultuurhistorische en natuurlijke waarden die het gebied heeft. De resultaten gaven de volgende aandachtspunten:

Activiteiten en evenementen

- Vraag naar meer culturele activiteiten zoals muziek, theater, kunst en evenementen zoals het Land Art Festival, voorgesteld door Ariann Kraaijeveld van Leefgoed de Olifant en kunstenaar Bart Belonje;
- Vraag naar meer evenementen zoals een huttenbouwweek, open dagen of deelname aan NL Doet;
- Vraag naar meer aandacht voor het behoud en het versterken van (de beleving van) het cultuurhistorisch erfgoed in lijn met de leefomgevingswaarden van erfgoed, waar mogelijk in samenwerking met betrokken stichtingen en gebruikersgroepen in en rondom Park Hitland;

- Vraag naar meer plaatsen om activiteiten te ondernemen, voorbeelden zijn picknickplaatsen, een kinderboerderij of uitgebreidere sportattributen;
- Vraag naar meer of betere voorzieningen voor honden zoals een hondentrimbaan, en meer en bredere hondenstrandjes.

Educatie

- Vraag naar meer educatie over het gebied, mogelijk in samenwerking met stakeholders. Informatie kan worden gedeeld in de vorm van een app of informatiepanelen (mogelijk incl. plattegrond bij alle toegangspunten tot Park Hitland Hitland), waar informatie over cultuur, water, en flora en fauna zoals (weide)vogels wordt gedeeld. De vraag naar educatie over het cultuurhistorisch verleden (o.a. bij de veenputten en de Wielen) en (weide)vogels werd in het bijzonder benadrukt.
- Vraag naar het organiseren van activiteiten in het kader van educatie, bijvoorbeeld buitenlessen, speurtochten of werken in een moestuin voor kinderen, of vogelexcursies voor iedereen;

Opgave routebeleving

- Vraag naar een betere beleving van het pad tussen Hitland Noord en Hitland Zuid, dit wordt nu beschreven als saai;
- Vraag naar meer wandel-, hardloop-, fiets- en mountainbikeroutes, mogelijk gethematiseerd (geocaching-route, historische route, route naar de vier elementen zichtbaar in Park Hitland, fluit- of zingroute), in combinatie met recreatie (molenroute, Capelse culinaire ommetje, Halve van Capelle) of minder gevestigd (onverharde paden of helemaal geen paden (laarzenroute, boerenlandpad of natte voeten-pad));
- Vraag naar seizoensgebonden routes, bijvoorbeeld een route langs bramenstruiken wanneer bramen rijp zijn, of het tijdelijk aanbieden van een vogelroute;
- Vraag naar aansluiting op bestaande routes zoals het Hollandse IJsselpad;
- Vraag naar buitendijkse wandelpaden en een ruiterspad langs de Mient;
- Vraag naar het duidelijke aangeven van routes en paden (en de gebruikersgroepen voor wie de paden bestemd zijn).

Waterrecreatie

- Vraag naar meer waterrecreatie, waaronder:
  - De aanleg van een natuurbad of strand;
  - De aanleg van zwemsteigers;
  - Geschikt maken voor, en ontwikkeling van kanoroutes;
  - Mogelijkheden om te suppen en sups te huren;
  - Verbinding met de Hollandsche IJssel, bijvoorbeeld door het aanbieden van (meer) activiteiten zoals kajakken, roeien of peddelen.

Overig

- Vraag naar vergroten van de capaciteit van de ontmoetingstuin en volkstuin;
- Vraag naar meer prullenbakken op parkeerplaatsen;
- Vraag naar een vlonderpad tussen 'de Wielen' en het nabijgelegen wandelpad;
- Vraag naar beter beleefbaar en gemarkeerd erfgoed;
- Vraag naar het uitlichten van mooie plekken in Park Hitland door middel van het plaatsen van een open lijst waardoor de bezoeker als een soort 'levend' schilderij naar het landschap kan kijken;
- Andere invulling van de ijsbaan, bijvoorbeeld als permanent evenemententerrein, (fiets)crossbaan (evt. voor kleine kinderen), barbecueplaats of camperplaats.

Hitland Inclusief

Dit thema gaf ruimte om meningen te delen over inclusiviteit en toegankelijkheid. Het thema werd beschreven met de volgende kernwoorden: *toegankelijk voor iedereen, betaalbaar, veilig, en leuk voor jong en oud*. In totaal zijn er 22 opmerkingen passende bij dit thema gemaakt. Tijdens de tweede meedenkavond bleek binnen dit thema veiligheid de hoogste prioriteit te hebben. De opmerkingen hebben geleid tot de volgende aandachtspunten:

Veiligheid

- Vraag naar het verder scheiden van recreatiebehoeften in het kader van veiligheid: in het bijzonder behoefte aan een veilige situatie waarbij honden en fietsers geen gevaar vormen voor elkaar;
- Vraag naar verbreding van het pad tussen Hitland Noord en Hitland Zuid, waardoor wandelaars en fietsers veilig tegelijkertijd gebruik kunnen maken van dit pad;
- Vraag naar het verbeteren van sociale veiligheid door meer toezicht in het park te krijgen en op de parkeerplaatsen in het noorden, dit kan worden versterkt met een Whatsappgroep van belanghebbenden;
- Vraag naar veiligere wegen: meer snelheidscontroles, versterking van de staat van de wegen en de berm, en herinrichten groenstroken t.b.v. het zicht.

Bereikbaarheid

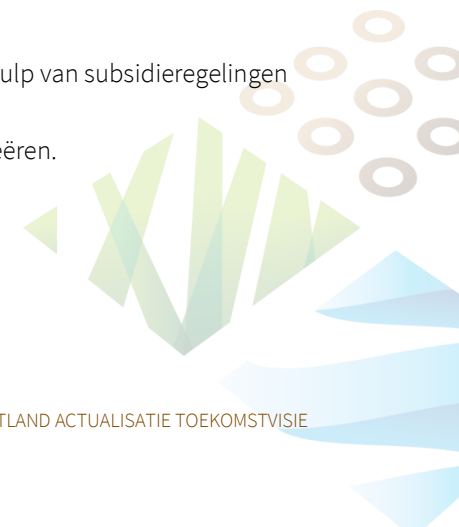
- Vraag naar toegang naar het park van en naar de Zelling;
- Vraag naar meer aanlegplekken in de Hollandsche IJssel;
- Vraag naar betere verbinding met het openbaar vervoer.

Toegankelijkheid

- Vraag naar het beter geschikt maken van paden voor mensen die slecht ter been zijn of een rolstoel gebruiken;
- Vraag naar toegankelijke vissteigers.

Overig

- Vraag naar inzet vrijwilligers, mogelijk met behulp van subsidieregelingen vanuit de gemeente;
- Vraag naar meer ruimte voor jeugd om te recreëren.

Hitland Veerkrachtig

Het thema Hitland Veerkrachtig betrof de onderwerpen duurzaamheid, energietransitie, wateropvang en klimaatadaptie. Over deze onderwerpen zijn de minste meningen gedeeld: in totaal werden er 10 opmerkingen gemaakt over dit thema. Tijdens de tweede meedenkavond bleek dit thema wel belangrijk te zijn voor de groep, maar kon er door de groep moeilijk concrete acties aan worden verbonden. Dit heeft geleid tot de volgende opgave:

Duurzaamheid

- Geen behoefte aan windmolens en zonnepanelen in het gebied waar weidevogels verblijven, daarbuiten wel vraag naar zonnepanelen;
- Vraag naar gebruik bodemwarmte;
- Vraag naar tegengaan stikstofuitstoot en CO₂;
- Vraag naar wateropvang onder de parkeerplaatsen.

3.5 Ondernemers in de nabije omgeving

Enkele ondernemers vanuit het gebied (of de nabije omgeving) waren aanwezig op de meedenkavond. Na de meedenkavond is er nog een apart contactmoment geweest met enkele ondernemers om meer informatie over aanstaande ontwikkelingen te kunnen bespreken. Opvallend was dat de ondernemers allemaal erg positief zijn over Park Hitland en de organisatie, en aangeven erg tevreden te zijn met de ontwikkelingen van de laatste jaren.

Ontwikkelingen in de omgeving

Momenteel vinden er enkele ontwikkelingen plaats bij ondernemers rondom Park Hitland. **Parc de IJsselhoeve** heeft al enige tijd een hele gunstige bezettingsgraad en zorgt voor veel bezoekers aan de omgeving. Bezoekers die langer verblijven en bezoekers met honden brengen doorgaans een bezoek aan Park Hitland, maar bezoekers die kort verblijven doen dit in mindere mate. Parc de IJsselhoeve is momenteel bezig met het vernieuwen van enkele accommodaties op het park om een luxer segment aan te kunnen spreken. Dit kan invloed hebben op typen bezoekers aan het park.

Een andere ontwikkeling ten noorden van Park Hitland is dat er wordt gewerkt aan het openen van een bezoekerscentrum voor de **Steenovens**. Dit geeft een impuls aan de educatie over het cultuurhistorisch verleden en kan voor meer bezoeken aan Hitland-Noord zorgen. Dit kan voorzien in de wens naar meer educatie gericht op cultuurhistorie.

Hiernaast is er door Ariann Kraaijeveld van Leefgoed de Olifant in samenwerking met kunstenaar Bart Belonje veel tijd en energie gestoken in het initiëren van het Land Art Festival, waarbij artiesten kunstwerken in de buitenlucht etaleren. Door lange processen tijdens het organiseren is dit nog niet volledig tot stand gekomen, maar de intentie is om dit evenement wel plaats te laten vinden. Dit evenement kan een impuls bieden aan bezoekers aan een gedeelte van Park Hitland en mogelijk een ander type bezoeker trekken naar het park.

Ten slotte heeft **Leefgoed de Olifant** aangegeven in verband met personeelstekorten voor onbepaalde tijd de deuren te sluiten voor regulier bezoek. Zij blijven evenementen organiseren waar bezoekers wel nog welkom zijn, wat mogelijk voor pieken in bezoekersaantallen zorgt. Mogelijk zullen bezoekers aan Park Hitland hun horecabehoefden elders vervullen.

De gesprekken hebben geleid tot enkele extra aandachtspunten:

Aandachtspunten samenwerkingen

- Ondernemers zijn momenteel in verschillende mate tevreden over samenwerkingen. Enkele ondernemers geven aan dat dit erg soepel verloopt en dat er veel wordt samengewerkt. Andere ondernemers geven aan dat samenwerkingen stroef verlopen en dat contact lastig is, maar dat het uiteindelijk wel lukt.
- Vraag naar begeleiding en een proactieve rol vanuit de gemeente bij het opzetten en uitvoeren van samenwerkingen (eventueel in de vorm van evenementen) op cultureel gebied, bijvoorbeeld door het aanstellen van een vaste contactpersoon, het beschikbaar stellen van subsidieregelingen en begeleiding bij het aanvragen van deze beschikbare subsidies;

- Vraag naar het transparant en efficiënt maken van vergunningsprocessen bij de gemeente, de processen duren nu erg lang en de communicatie blijft soms achter waardoor ondernemers niet zo snel als zij graag zouden willen verder kunnen met hun ontwikkelingen.

Aandachtspunten voorzieningen

- Vraag naar meer rustplaatsen in het park, bijvoorbeeld met bankjes;
- Vraag naar meer parkeergelegenheid Hitland-Noord. Momenteel is er voor de Steenovens weinig ruimte om te parkeren en kan dit mogelijk wegnemen van de toeristische en recreatieve beleving. Door de ontwikkelingen bij Parc de IJsselhoeve en de Steenovens worden er meer bezoekers verwacht, en kunnen ook de bezoekers aan Park Hitland hier mogelijk niet meer parkeren.
- Ondernemers geven aan veel gebruikers te ontvangen met honden, en hopen dat Park Hitland een fijne plaats blijft om te recreëren met honden, bijvoorbeeld door honden losloopgebieden te behouden.
- Ook het belang van, en interesse in, het aantrekken van (meer) evenementen en het eenvoudiger maken deze te organiseren wordt benadrukt. Een ondernemer geeft aan dat het gebied van de IJsbahn hier heel geschikt voor zou kunnen zijn en geeft suggesties om kleine, niet-massale festivalletjes en sportevenementen te (laten) organiseren.

Aandachtspunten veiligheid

- Vraag naar snelheidscontroles op de Hitlandselaan, en het ontmoedigen van gebruik van de Hitlandselaan als sluiproute. Dit zorgt voor een onveilige situatie voor bewoners en recreanten, en neemt weg van de rustige sfeer op Parc de IJsselhoeve. Momenteel zijn hier gesprekken over met de gemeente.

4 Beleidscontext

In de periode na 2009 (vaststelling huidige toekomstvisie Hitland) zijn er diverse nieuw beleidsnota's opgesteld, zowel provinciaal als bij de gemeenten. Het beleid van gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel vormt een belangrijke bouwsteen voor de actualisatie van de toekomstvisie.

In dit hoofdstuk staat de analyse van het vigerend beleid (paragraaf 4.1), gevolgd door een overzicht van prioritaire thema's (par. 4.2), resulterend in een aantal kansen en opgaven waar Hitland aan kan bijdragen (par 4.3).

4.1 Beleidsanalyse

Recreatieschap Hitland is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Zuidplas en Capelle aan den IJssel met als doel het ontwikkelen, beheren en onderhouden van het openbaar toegankelijke recreatiegebied Park Hitland. Beide gemeenten zijn dan ook vertegenwoordigd in het bestuur van het recreatieschap. In de Toekomstvisie is dan ook aandacht voor de beleidsstukken van de betrokken partijen. Het huidige beleid, ambities en doelen van beide gemeenten en hun visie op de leefomgeving wordt meegenomen. Daarnaast is ook het provinciale beleid, beleid van het hoogheemraadschap en van het Rijk meegenomen.

Er zijn veel verschillende beleidsstukken geanalyseerd, zie bijlage 7 voor een overzicht van alle documenten en werkwijze. Er is gekeken naar belangrijke thema's waar de overheden (gemeenten, provincie, het Rijk) de komende jaren mee aan de slag gaan, actief op inzetten of willen stimuleren.

Werkwijze

In beide gemeenten zijn er verschillende domeinen waarvoor visies en beleidsdocumenten zijn opgesteld, zoals omgevingsvisie, erfgoed, cultuur, mobiliteit, buitenruimte, economie, wonen, duurzaamheid, sporten en

bewegen, sociaal domein en meer. Deze beleidsstukken gaan vaak specifiek over een domein, maar over het algemeen zijn er een aantal terugkerende onderwerpen die door de gemeente(n) belangrijk worden gevonden en waar ze de komende jaren op gaan inzetten. In bijlage 7 is de werkwijze toegelicht.

Clusters van belangrijke beleidsthema's

Uiteindelijk zijn alle begrippen en onderwerpen uit de beleidsstukken samengekomen in een aantal clusters van belangrijke beleidsthema's waar Hitland mogelijk invulling aan kan geven. Deze clusters zijn:

- Hitland Natuur en Landschap (groene buitenruimte, biodiversiteit, toekomstbestendig landschap, kwaliteit natuur)
- Hitland Cultuurrijk (cultuurhistorie, erfgoed)
- Hitland Recreatief (voorzieningen en activiteiten, routes)
- Hitland Gezond (sporten, bewegen, gezonde leefstijl)
- Hitland Duurzaam en Veerkrachtig (circulair, milieuvriendelijk, klimaatadaptatie, energietransitie)
- Hitland Inclusief (toegankelijk, sociale veiligheid, welzijn)

Al deze thema's worden als belangrijk gezien in het bestaande beleid. Hoewel het ene vaker voorkomt dan het andere, zijn het allemaal onderwerpen waar beide gemeenten en provincie mee aan de slag willen. Maar, wat heeft bestuurlijk gezien prioriteit? In de volgende paragraaf zijn de coalitieakkoorden van de gemeente Zuidplas en Capelle aan den IJssel weergegeven.

4.2 Prioritaire thema's

Op basis van de coalitieakkoorden 2022-2026 kijken we naar prioriteiten binnen deze clustering. Hieronder zijn op hoofdlijnen de coalitieakkoorden weergegeven.

Coalitieakkoord Zuidplas 2022-2026

“Over de volle breedte van de gemeenteraad zijn er ambities om onze dorpen sterker te maken. Gezamenlijk hebben we daarbij vier grote prioriteiten”

- Goede zorg en ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben;
- Bouw van voldoende woningen voor iedereen;
- Bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer;
- Verduurzaming in de breedste zin van het woord: energie, warmte, circulariteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Dit vertaalt zich in de volgende thema's in het coalitieakkoord:

- Kansrijk en Gezond Zuidplas (*opgroeien en leven, onderwijs, gezondheid, zorg*)
- Duurzaam Zuidplas (*duurzame energie, duurzame mobiliteit, circulariteit*)
- Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas (*Landschap en recreatie, veiligheid, behoud dorps karakter, toegankelijke/goede voorzieningen, cultuur en erfgoed, klimaatadaptatie en biodiversiteit*)
- Groeiend Zuidplas (wonen, bereikbaarheid, economie en werk)

Op basis van de coalitieakkoorden zien we een aantal prioriteiten naar boven komen, namelijk:

- Duurzaamheid (duurzame energie, circulariteit, energietransitie, klimaatadaptatie)
- Groen en landschap
- Recreatieve mogelijkheden (waaronder cultuur en erfgoed en sportieve recreatie)

Coalitieakkoord Capelle aan den IJssel 2022-2026

‘Voor vandaag en morgen’

Pijlers:

1. Een veilig Capelle
2. Een Capelle om in te wonen
3. Kansen bieden aan de Capelse jeugd
4. Respect voor de Capelse senioren
5. Een bruisend ‘cultureel’ Capelle
6. **Een duurzaam en schoon Capelle**
7. **Een groen Capelle**
8. Een bereikbaar Capelle
9. **Een sociaal en zorgzaam Capelle**
10. **Een sportief en recreatief Capelle**
11. Een Capelle om in te ondernemen en om in te werken

Maar ook de andere clusters komen naar voren (zoals bijv. inclusiviteit), maar minder prominent en deze worden niet direct genoemd als hoofdonderwerp. We concluderen daaruit dat alle clusters prioriteit hebben omdat ze allemaal terugkomen in het coalitieakkoord, maar dat de meeste prioriteit ligt bij duurzaamheid, landschap, en recreatieve mogelijkheden en voorzieningen (inclusief sporten en cultuur) omdat deze direct terugkomen in de pijlers/thema's. In tabel 4.1 op de volgende pagina is weergegeven op welke manier de clusters terugkomen in de coalitieakkoorden (bij welke pijler).

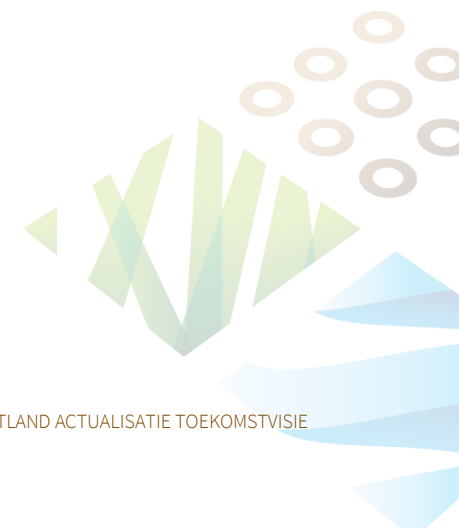
Tabel 4.1 Clusters van beleidsthema's in relatie tot coalitieakkoorden

Cluster	Coalitieakkoord Zuidplas 2022-2026	Coalitieakkoord Capelle aan den IJssel 2022-2026
Hitland Groen, natuur en Landschap (groene buitenruimte, biodiversiteit, toekomstbestendig landschap, kwaliteit natuur)	<ul style="list-style-type: none"> Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas 	<ul style="list-style-type: none"> Een groen Capelle
Hitland Cultuurrijk (cultuurhistorie, erfgoed)	<ul style="list-style-type: none"> Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas 	-
Hitland Recreatief (voorzieningen en activiteiten, routes)	<ul style="list-style-type: none"> Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas 	<ul style="list-style-type: none"> Een sportief en recreatief Capelle
Hitland Gezond (sporten, bewegen, gezonde leefstijl)	<ul style="list-style-type: none"> Kansrijk en Gezond Zuidplas 	<ul style="list-style-type: none"> Een sportief en recreatief Capelle
Hitland Duurzaam en Veerkrachtig (circulair, milieuvriendelijk, klimaatadaptatie, energietransitie)	<ul style="list-style-type: none"> Duurzaam Zuidplas Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas 	<ul style="list-style-type: none"> Een duurzaam en schoon Capelle
Hitland Inclusief (toegankelijk, sociale veiligheid, welzijn)	<ul style="list-style-type: none"> Vitaal en (Be)Leefbaar Zuidplas 	<ul style="list-style-type: none"> Een sociaal en zorgzaam Capelle Een veilig Capelle

4.3 Kansen en opgaven

Er zijn veel specifieke (mogelijke) acties en kansen genoemd in de bestaande beleidstukken. Deze zijn (met uitzondering van een aantal) niet voor Hitland specifiek opgesteld, maar zijn wel acties waar Hitland mogelijk een bijdrage aan kan leveren. Kortom, deze zijn ook gebaseerd op bestaand beleid en omgevormd naar een mogelijke actie of kans voor Hitland. In bijlage 7 zijn deze acties opgesomd en weergegeven in een tabel.

Het beleid is een wegingsfactor voor de kansen en opgaven die we vanuit het gebied, vanuit stakeholders en vanuit de vraag hebben gesignaleerd. Na het wegen van de kansen en opgaven, bekijken we of bepaalde thema's die wél (sterk) in beleid voorkomen, nog ontbreken in de longlist, en worden deze zo nodig toegevoegd.

5 Conclusies

Hieronder staan de voornaamste conclusies weergegeven uit de voorgaande hoofdstukken.

5.1 Conclusies

1. Park Hitland is een populair recreatiegebied met voor meerdere doelgroepen aantrekkelijk recreatief aanbod aan voorzieningen, routes en activiteiten.
2. Hitland kent ca. 140.000 unieke bezoeker en 1 – 1,5 miljoen bezoeken op jaarbasis. De bezoekersaantallen zijn in de periode 2014 – 2022 toegenomen met 25%. De herkomst van de bezoekers is iets verschoven van de directe omgeving naar bezoekers uit de rest van de provincie Zuid-Holland. Hoewel er een toename is van het aantal bezoekers wordt het gebied niet als te druk ervaren door de recreanten. Dit is natuurlijk wel een punt dat de aandacht blijft vragen.
3. De meeste bezoekers komen dagelijks of wekelijks en waarderen het gebied hoog (meeste bezoekers geven een 8). De aanwezigheid en aantrekkelijkheid van natuur en landschap vormen een belangrijke reden voor het bezoek, waarbij wandelen, fietsen, de hond uit laten en sporten de meest ondernomen activiteiten zijn.
4. Gebruikersgroepen en ondernemers in het gebied zijn over het algemeen erg tevreden over de samenwerking met Park Hitland. Er zijn ook relatief weinig belemmeringen om Hitland te bezoeken, soms worden honden, drukte of zwerfafval genoemd.
5. De volgende thema's zijn vooral relevant voor de doorontwikkeling van Park Hitland, zo blijkt uit de analyses en gesprekken:
  - **Recreatieve beleving:** De recreatieve beleving kan nog beter dan nu het geval is. Sommige voorzieningen missen of kunnen beter beleefbaar worden gemaakt, met de nadruk op: waterrecreatie (zwemplekken, kanoën, verbinding met de IJssel), evenementen

(passend bij het karakter van het gebied, bijv. cultureel, Land Art Festival), en natuurbeleving, natuureducatie en cultuurbeleving (o.a. bij steenovens).

- **Diversifiëring van routebeleving:** Routes mogen voor een diversere doelgroep aantrekkelijk worden gemaakt, denk aan: mountainbikeroutes, gethematiseerd routes (fluit- of zingroute) of minder gevestigd (onverharde paden of helemaal geen paden (laarzenroute). Denk ook aan buitendijkse wandelpaden, een ruiterspad langs de Mient en toegankelijke routes voor minder validen en de toegankelijkheid van het middengebied.
- **Natuurbeheerplan.** Natuur en groen vormen een maatschappelijk thema dat hoger op de agenda mag in Park Hitland: er mag meer natuur komen (tbv biodiversiteit), de bestaande natuur mag beter beheerd worden én beter beleefbaar worden gemaakt. Het advies is om hiertoe, in samenwerking met de verschillende betrokkenen, een natuurbeheerplan op. Op deze wijze wordt gebruik gemaakt van lokale kennis en de inzet van betrokkenen.
- **Wegnemen belemmeringen.** De belangrijkste belemmering die de recreanten nu storen bij het huidige 'gebruik' is een gebrek aan (sociale) veiligheid, o.a. door de verschillende gebruiksvormen (wandelen met honden en fietsers) van dezelfde paden en routes. Maar ook meer toezicht op parkeerplaatsen of bredere paden en communicatie over hondenbeleid.
- **Programma Hitland 'duurzaam en lokaal'.** Hitland kan nog sterker bijdragen aan verschillende maatschappelijke vraagstukken, rondom energietransitie, waterberging, lokaal inkopen, circulariteit, etc. We stellen voor dat Hitland een programma Hitland 'duurzaam en lokaal' opstelt, met als doel de gehele bedrijfsvoering te verduurzamen, lokaal in te kopen, duurzaam vervoer te stimuleren. Dit programma betreft gebruiksgroepen maar ook partners waarmee Hitland samenwerkt in het beheer van voorzieningen en groen.

6 Visie, missie, uitvoeringsagenda

In dit hoofdstuk staan de visie en missie voor de komende 10 jaar verwoord. In de uitvoeringsagenda zijn vervolgens concrete acties uitgewerkt om hieraan te gaan werken.

6.1 Inleiding

De analyses en gesprekken met diverse stakeholders hebben een 'longlist' met mogelijke opgaven en acties opgeleverd, zie bijlage 8. Om aan de uitvoering van deze acties richting en prioriteit te geven heeft het bestuur van Park Hitland een visie en missie voor de komende jaren geformuleerd, zie paragraaf 6.2. Op basis hiervan is een uitvoeringsagenda uitgewerkt met een shortlist van 22 prioritaire acties, zie paragraaf 6.3.

6.2 Visie en missie Park Hitland

Visie

De visie van Park Hitland is het droombeeld, oftewel het ideale plaatje als stip op de horizon:

Park Hitland is een natuurlijke, groene oase in de regio met kwalitatief hoogstaande voorzieningen. Park Hitland voorziet hiermee in een brede recreatieve behoefte van bezoekers en een prettige leefomgeving voor inwoners.

Missie

De missie is de 'opdracht' die Park Hitland zichzelf meegeeft om de visie te realiseren:

Park Hitland werkt aan de duurzame instandhouding en ontwikkeling van een kwalitatief hoogstaand gebied, door inzet op vijf speerpunten:

1. *Hitland Natuurlijk*
2. *Hitland Recreatief*
3. *Hitland Duurzaam*
4. *Hitland Inclusief*
5. *Hitland Verbonden*

Toelichting op deze speerpunten:

- **Hitland Natuurlijk.** Natuur en water vormen de basis voor enerzijds de biodiversiteit en anderzijds de uitstraling en beleefbaarheid van het gebied.
- **Hitland Recreatief.** Hitland is aantrekkelijk en aansprekend voor verschillende doelgroepen en gebruikers door de diverse recreatieve voorzieningen en activiteiten en de buitenbeleving.
- **Hitland Duurzaam.** Alle stakeholders dragen bij aan het duurzaam en verantwoord gebruik en investeren in de toekomst vanuit milieu en natuur.
- **Hitland Inclusief.** Het gebied is sociaal veilig, openbaar toegankelijk en vrij toegankelijk voor alle lagen van de bevolking, waaronder ouderen en vitale jeugd en minder validen.
- **Hitland Verbonden.** Hitland is geen eiland op zich, maar juist goed verbonden met andere gebieden én maatschappelijke thema's, zoals waterbeheer, de energietransitie, klimaat en gezondheid.

6.3 Uitvoeringsagenda

Hoe wil Park Hitland de komende jaren handen en voeten gaan geven aan haar visie en missie? Dat staat in deze uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda zijn de vijf speerpunten nader ingevuld met prioritaire acties. Deze mogelijk acties zijn beoordeeld op prioriteit (het belang hiervan), de uitvoerbaarheid en de kosten. De uitvoeringsagenda is een dynamisch en levend document, met een uitvoeringstermijn van 10 jaar, waarbij evaluaties plaatsvinden en gaandeweg acties kunnen worden toegevoegd.

1. Hitland Natuurlijk

Wat is de opgave?

Natuur en groen vormen een maatschappelijk thema dat hoger op de agenda mag in Park Hitland. Het is meer dan alleen 'het decor' voor de recreatieve functie. Er mag meer natuur komen van goede kwaliteit en de bestaande natuur optimaler beheerd, wat ten goede komt aan de biodiversiteit.

Acties

- Actie 1: opstellen Natuurplan. De actie die Park Hitland gaat ondernemen is om een natuurplan op te stellen, met aandacht voor:
  - Uitbreiding areaal natuurlijke gebieden.
  - Zichtbaar maken (aanwijzen en benoemen) huidige en nieuwe natuurlijke gebieden.
  - Verhogen biodiversiteit door optimalisatie bos- en boombeheer.
  - Kansen voor waterbeheer (bijv. natuurvriendelijke oevers, peilbeheer) maken hiervan integraal onderdeel uit.
  - Actieve opstelling voor eventuele overname vrijkomende gronden in agrarisch middengebied.

Park Hitland organiseert het proces om tot een Natuurplan te komen. Dit proces zal in samenwerking en met input van belanghebbenden worden vormgegeven. Op deze wijze wordt gebruik gemaakt van lokale kennis, slimme koppelkansen (bijv. met Hoogheemraadschap) en de inzet van betrokkenen.

2. Hitland Recreatief

Wat is de opgave?

Hoewel park Hitland erg positief is beoordeeld door bezoekers, kan de recreatieve beleving in Hitland nog beter dan nu het geval is. Sommige voorzieningen missen of kunnen beter beleefbaar worden gemaakt, met de nadruk op volgende onderwerpen:

- Versterking en ontwikkeling recreatieve voorzieningen en activiteiten
- Versterken natuur- en groenbeleving
- Versterken beleving cultuur(historie)

Acties

Versterking en ontwikkeling recreatieve voorzieningen en activiteiten

- Actie 2. Voldoende zit- en verblijfplekken (picknickbanken, bbq-tafels).
- Actie 3. Beheerinspanning voor schoon, heel en veilig 'meubilair';
- Actie 4. Verkenning mogelijkheden waterrecreatie, met nadruk op een (nieuw aan te leggen) strand en zwemplek.
- Actie 5. Hitland als open podium. Hitland gaat actief communiceren dat het gebied 'beschikbaar is' als podium voor (openlucht) sporten, zoals beachvolleybal, huttenbouwweek voor kids, suppen, etc. het bestaande evenemententerrein kan hiertoe beschikbaar worden gesteld, of andere plekken. Leidend hierbij is dat initiatieven uit de gemeenschap komen, Hitland faciliteert zo mogelijk.
- Actie 6. Hitland verkent het speelveld van ondernemers die actief willen bijdragen aan voorzieningen in Hitland en hiervoor een passend concept hebben.
- Actie 7. Hitland gaat aan de slag met een regionale trekker, door de werving en het faciliteren van een activiteit of voorziening. Dit kan zijn een evenement van formaat zoals het Land Art festival, of de verplaatsing van de Kinderboerderij uit het Schollebos naar Hitland.

Versterken natuur- en groenbeleving

- Actie 8. Versterken van voorzieningen gericht op natuurbeleving. Park Hitland verkent de mogelijkheid van een kabouterbos en een voedselbos / pluktuin.
- Actie 9. Hitland zorgt voor een diversifiëring van routes door de verkenning van de aanleg van enkele nieuwe routes: een onverharde laarzenroute door het gebied, een fluit- of zingroute, een ruiterspad langs de Mient, een mountainbikeroute in en door het gebied, toegankelijke routes voor minder validen en de toegankelijkheid van het middengebied.

- Actie 10. Versterken educatieve karakter. Door informatievoorzieningen en bewustwording over de biodiversiteit van diverse planten, dieren en gebieden (bijv. veenplassen). Hierbij zal Park Hitland zich zo goed mogelijk aansluiten bij activiteiten door derden (fietstochten IVN, wandeltochten, excursies, NL Doet, etc.).

Versterken beleving cultuurhistorie

- Actie 11. Het beter beleefbaar maken van erfgoed door het ontwerpen van een route over de historie en het landschap (erfgoed) van Hitland in combinatie met het plaatsen van informatieborden en de inzet van andere educatieve middelen.
- Actie 12. Meeliften en zichtbaar maken van inspanningen rondom bezoekerscentrum 'de Steenovens' via de website van Park Hitland.

3. Hitland Duurzaam

Wat is de opgave?

Duurzaamheid, klimaatverandering en de energietransitie zijn uitdagingen waar wereldwijd aan gewerkt wordt. Om een verschil te kunnen maken, is het belangrijk om lokaal aan bij te dragen: zo ook in Park Hitland.

Acties

- Actie 13: Opstellen Duurzaamheidsplan. Park Hitland stelt, samen met belanghebbenden in en om Park Hitland, een duurzaamheidsplan op. In dit plan wordt onder andere opgenomen:
  - o Inkoopbeleid (o.a. lokaal inkopen van duurzame bronnen);
  - o Duurzaam materiaalgebruik);
  - o Verminderen en duurzaam verwerken van afvalstromen (waar mogelijk hergebruiken, doneren of recyclen, [zie R-ladder van Kvk](#));
  - o Verminderen van gebruik van energie en water door zuinig om te gaan met elektrische apparaten, apparaten met

duurzaam energielabel te gebruiken, en opslag en gebruik van regenwater te overwegen;

- o Het opwekken van duurzame energie op een manier die passend is bij een recreatiegebied, bijvoorbeeld door zonnepanelen, aard- en bodemwarmte, biomassa), zonder hierbij de natuur of andere waarden te verstoren.
- Actie 14. Verbinding met het OV-netwerk: verbeteren bereikbaarheid openbaar vervoer van Hitland (de last-mile vanaf een halte naar Hitland), stimuleren OV-gebruik i.p.v. autogebruik huidige bezoekers en meer bezoekers trekken vanaf de Krimpenerwaard (pontverbinding)

Park Hitland neemt de leiding in dit proces. Samenwerken kan het draagvlak vergroten en de effectiviteit vergroten door een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid. Waar nodig kan consultatie van (lokale) experts worden ingezet in het opstellen van het plan.

4. Hitland Inclusief

Wat is de opgave?

Park Hitland is er voor iedereen en biedt voor ieder wat wils. Iedereen moet de kans hebben om Hitland te bezoeken, ongeacht leeftijd, sekse, beperking, seksuele voorkeur, opleidingsniveau, etniciteit of godsdienst. Daarom geeft Hitland vorm aan het thema inclusiviteit, dat in beide gemeenten ook een belangrijk uitgangspunt is. In Hitland mag iedereen meedoen, is de buitenruimte toegankelijk en veilig en is er aandacht voor het welzijn van inwoners uit de nabijgelegen wijken.

Acties

- Actie 15. In de recreatieve infrastructuur wordt rekening gehouden met toegankelijkheid voor mensen met een mobiliteits-, visuele-, en/of auditieve beperking. Dat wil zeggen, het creëren van een toegankelijke route en het toegankelijk maken van recreatieve voorzieningen (zoals bijv.

speelvoorzieningen, horeca, vissteiger, sportvoorzieningen, etc.). Denk hierbij aan: mindervalidentoiletten, brailleschrift, audio-ondersteuning, voldoende rustplaatsen, geleidelijnen, rolstoeltoegankelijk, etc.). Ervaringsdeskundigen krijgen de mogelijkheid om mee te denken en te testen.

- Actie 16. Park Hitland kijkt samen met de gemeenten of en waar er burgerinitiatieven en ontmoetingsplekken gefaciliteerd kunnen worden (denk aan JongerenOntmoetingPlek, taalschool en ontmoetingsplek voor stathouders, ontmoetingsplek voor ouderen, vrijwilligerswerk).
- Actie 17. Park Hitland verkent samen met de gemeenten of arbeidsparticipatie een plek kan krijgen in Hitland. Dat wil zeggen, het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of langdurig werklozen in beheer en onderhoud.
- Actie 18. Aandacht voor sociale veiligheid. Hitland blijft inzetten op toezicht en handhaving om de sociale veiligheid voor gebruikers te waarborgen. Er is specifieke aandacht voor veiligheid op de parkeerplaatsen en er wordt ruimte gegeven aan burgerinitiatieven (bijv. WhatsAppgroep) om gevoel van veiligheid te behouden.
- Actie 19. Veiligheid van paden. Paden worden regelmatig gecontroleerd op begaanbaarheid en veiligheid (bijv. gaten in (onverharde) paden, loshangende takken, etc.). Hitland gaat op onveilige plekken de gebruikers (fietsers, wandelaars, racefietsers, ruiters, etc.) scheiden door verschillende type paden te creëren.

5. Hitland Verbonden

Wat is de opgave?

Park Hitland is verbonden, zowel met de omgeving als met belangrijke maatschappelijke thema's. De komende jaren richt Hitland zich op het verbeteren van de fysieke verbinding met de omgeving. Daarnaast gaat Hitland bijdragen aan een aantal maatschappelijke opgaven en dit zo goed mogelijk een plek geven in het gebied.

Acties

Verbonden met de omgeving

- Actie 20. Samen met de gemeenten en provincie bekijkt Park Hitland welke routes kunnen aansluiten op het regionale netwerk (bijv. verbinding met Rotterdam, de Krimpenerwaard en met andere toeristisch-recreatieve voorzieningen in de gemeenten)
- Actie 21. Tevens wordt samen met de gemeenten en provincie bekeken hoe de verbinding met de rivier kan worden vormgegeven (d.m.v. waterrecreatieve routes, voorzieningen die beide locaties verbinden).

Verbonden met maatschappelijke thema's

- Actie 22. Hitland staat open voor het gesprek met gebiedspartners (zoals het Hoogheemraadschap) om aandacht te geven aan aandacht te geven aan de veerkracht van het gebied: een plek met aandacht voor de bodemkwaliteit, hittestress, droogte, waterbeheer en maatregelen die genomen kunnen worden voor klimaatverandering, maar ook gezondheid (aandacht voor sporten en bewegen, gezond eten, waterpunten, etc.).

Hitland Natuurlijk

Actie	Wie	Resultaat	Planning	Budget
Opstellen Natuurplan	Park Hitland (proces) in samenwerking met werkgroep Hitland, natuurorganisaties en hoogheemraadschap	Een richtinggevend document bedoeld om natuur in Hitland te versterken als basis voor de recreatieve beleefbaarheid.	2023 - 2025	?

URGENT

Bijlagen

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen en personen

Geraadpleegde bronnen

Algemeen

- CBS. (2019). *Prognose bevolking; geslacht en leeftijd, 2019-2060*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84346NED>
- PBL/CBS. (2019). *Regionale prognose 2020-2050*, <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84527NED>
- CBS. (2022). *Regionale kerncijfers Nederland; totale bevolking 2015-2021*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table>
- Kantar Public. (2022). *Recreëren in groen Zuid-Holland 2022*.
- Leefstijlvinder. (2022). *Leefstijlvinder™ Vakantie en Vrije Tijd*. <https://leefstijlvinder.nl/>
- Open route service. (2022). *Open route service*. <https://maps.openrouteservice.org/>

Beleidsanalyse

Zuidplas

- Coalitieakkoord 2022-2026 “Ruimte voor iedereen”
- Sport- en accommodatievisie gemeente Zuidplas, februari 2020
- Erfgoedvisie Zuidplas 2021 – 2026
- Groenvisie gemeente Zuidplas 2014-2030
- Omgevingsvisie Zuidplas
- Beleidskader Sociaal Domein
- Beleidskader sociaal domein 2020-2024
- Cultuurvisie 2019-2022
- Lokale Gezondheidsagenda Zuidplas 2022-2024

- Visie op Recreatie Zuidplas 2025

Capelle aan den IJssel

- Coalitieakkoord 2022 – 2026 “Voor vandaag en morgen”
- Nota Beeldkwaliteit, Capelle aan den IJssel (2017)
- Programma Wonen Capelle (2019)
- Programma Economie Capelle (2019)
- Programma Duurzaamheid Capelle (2019)
- Programma Mobiliteit Capelle (2021)
- Weerkrachtig Capelle (2022)
- Programma van eisen openbare ruimte, Capelle (2017)
- Stadsvisie 2030, Parkstad naast economische motor, 2012
- Visiedocument Sportief Capelle (2022)
- Beleidskader maatschappelijke ondersteuning & gezondheid (2021)
- Cultuurnota: ‘Verrassend divers’ Cultuur- en evenementenbeleid (2018)
- Jeugdbeleid 2021-2024
- Programma Buitenruimte: samen ruimte maken
- Stadsvisie Capelle aan den IJssel
- Sport doet meer: sport- en beweegnota (2017)

Overige

- Peilbesluit Hitland 2021
- Waterbeheerprogramma Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard
- Omgevingsprogramma Provincie Zuid-Holland (2021)
- Omgevingsvisie Provincie Zuid-Holland (2021)
- Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving Zuid-Holland
- Ministerie LNV: Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden

Trends en ontwikkelingen

- Bureau voor Ruimte en Vrije Tijd. (2020). *Waardevol Toerisme Gelderland*.
- CBS. (2021). *Trendrapport toerisme 2021 deel 2*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2021/50/trendrapport-toerisme-recreatie-en-vrije-tijd-2021>
- CVTO in NRIT. (2021). *Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021*.
- MarketResponse in Divebo. (2022). *Coronacrisis zorgt voor piek in huisdierbezit*. <https://divebo.nl/pers/coronacrisis-zorgt-voor-piek-in-huisdierbezit>
- NRIT. (2019). *Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2019*
- Toegankelijke recreatie. (2022). *Toegankelijke recreatie*. <https://toegankelijkerecreatie.nl/>
- Wandelnet in NRIT. (2021). *Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021*.
- Wandelnet. (2016). *Nationale Wandelmonitor 2016*. https://www.wandelnet.nl/l/library/download/urn:uuid:71f26ed4-2009-4a0b-9e08-e0761cb499b3/nationale+wandelmonitor+2016_def+site.pdf
- Wandelnet. (2018). *Trends en ontwikkelingen*. <https://www.wandelnet.nl/trends-en-ontwikkelingen-2018>
- Wandelnet. (2021). *Nederlanders wandelden in 2020 meer dan ooit*. <https://www.wandelnet.nl/nieuwsbericht/2021/07/02/Nederlanders-wandelden-in-2020-meer-dan-ooit>

Aanwezigen meedenkavond op 27 juni

- Agrariër middengebied
- Bewonersvereniging Parc de IJsselhoeve (bestuur)
- Bomenstichting Capelle / Bomenridders
- Cultureel Platform Zuidplas
- Duurzaamheidsplatform Zuidplas
- Gemeente Capelle aan den IJssel
- Gemeente Zuidplas
- GEO-caching
- Hist.Ver.Nieuwerkerk
- IVN Rotterdam/Hitland
- KNNV IJssel en Lek

- Leefgoed de Olifant
- Natuurwacht Rotta
- Ontmoetingstuin Hitland
- Platform Mooi Zuidplas
- Sportief Capelle
- Stichting Natuurvrienden Capelle
- Stichting Steenovens Klein Hitland
- VTV De Amateur Tuinder
- Welzijn Zuidplas
- Werkgroep Hitland
- Personen die aanwezig waren voor persoonlijke redenen en/of personen die niet hebben doorgegeven wie zij vertegenwoordigden

Aanwezigen meedenkavond op 6 oktober

- Agrariër Middengebied Hitland
- Bewonersvereniging Ver Hitland
- BLV 's Gravenweg
- Bomenstichting Capelle
- Burgerraadslid CU Capelle aan den IJssel
- Cultureel Platform Zuidplas
- DB/AB + Gemeente Zuidplas
- Duurzaamheidsplatform Zuidplas
- Gemeente Capelle aan den IJssel
- Gemeente Zuidplas
- Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard
- IVN Natuureducatie afdeling Rotterdam
- KNNV IJssel en Lek
- Leefgoed de Olifant
- Natuurvrienden Capelle
- Ontmoetingstuin Hitland
- Parc de IJsselhoeve
- Platform Mooi Zuidplas / Fietsersbond
- Platform Mooi Zuidplas / Groenendijk 220

- Platform Mooi Zuidplas / Historische Vereniging
- Platform mooi Zuidplas / Natuurwacht Rotta
- Raadslid Capelle, bestuurslid AB Hitland
- Raadslid CDA Capelle aan den IJssel
- Raadslid CU Capelle aan den IJssel
- Raadslid D66 Capelle
- Raadslid Leefbaar Capelle
- Stichting Steenovens Klein Hitland
- Stichting ZO! (jeugd Zuidplas)
- Volkstuinvereniging de Amateur Tuinder
- Werkgroep Hitland
- Personen die aanwezig waren voor persoonlijke redenen en/of personen die niet hebben doorgegeven wie zij vertegenwoordigden

Aanvullende input na afloop van de meedenkavonden

- Handhaving gemeente Capelle aan den IJssel
- Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard
- Mooi Zuidplas
- IVN
- Stichting Molen Kortenoord
- Leefgoed de Olifant
- Historische Vereniging Nieuwerkerk
- Stichting Steenovens Klein Hitland

Bijlage 2: Beleving van voorzieningen

Hieronder behandelen we per thema het voorzieningenniveau in en, wanneer dit voldoende impact heeft, ook nabij Park Hitland. Sommige thema's hebben enige overlap: routenetwerken en routebeleving betreft bijvoorbeeld de infrastructuur die nodig is om sportieve activiteiten uit te voeren. In het kader van de analyse worden de voorzieningen en/of activiteiten maar één keer genoemd.

Sport en bewegen

Binnen het thema sport en bewegen vallen vier voorzieningen: de golfbaan, de trimtoestellen/buitenfitnessplaats, de manege (externe organisatie), en de schaatsbaan in de winter (externe organisatie). In het middengebied zijn geen gevestigde voorzieningen binnen dit thema, maar in Hitland-Noord en Hitland-Zuid wel.

Er is veel variatie in het aanbod gedurende het jaar heen: wanneer het voor veel te koud is om gebruik te maken van de trimtoestellen, is de schaatsbaan mogelijk al in gebruik. Er is een goede balans van recreatief bewegen en gericht bewegen, en door het gevestigde karakter wordt er goed ingespeeld op de beleving.

Horeca en pleisterplaatsen

Binnen dit thema vallen zes horecagelegenheden en acht picknickplaatsen door het park heen. Er is iets meer aanbod in Hitland-Zuid. De picknickplaatsen staan op diverse plaatsen en kunnen door de nabijheid worden gecombineerd met een activiteit zoals bijvoorbeeld een bezoek aan het hondenstrand of de waterspeelplaats. Dit biedt diversiteit in beleving, ook voor de niet-commerciële voorzieningen.

Cultuur en erfgoed

Er zijn veel cultuur(historische) voorzieningen en erfgoedlocaties aanwezig op en nabij het park. De mate van beleving verschilt per type voorziening, waardoor dit thema nog kan groeien op gebied van beleefbaarheid.

Het verdiepen van de cultuur- of erfgoedbeleving kan worden versterkt door dit te combineren met overige thema's, bijvoorbeeld door het (laten) aanbieden van culturele evenementen of excursies.

Natuurbeleving

Natuurbeleving is het thema met het hoogste aantal voorzieningen. Dit thema is door het hele park erg sterk neergezet. Er is veel variatie in de voorzieningen, waardoor dit voor een brede doelgroep aantrekkelijk kan zijn. De voorzieningen nodigen uit om langere tijd (volkstuinvereniging, ontmoetingstuin, vislocaties, vogeluitkijkpunt), of juist een hele korte tijd (bijenhotel) de interactie aan te gaan.

Voornamelijk De Wielen, de veenputten en het bijenhotel bieden ruimte voor het verdiepen van de beleving, bijvoorbeeld op het gebied van educatie of het beleefbaar maken voor een bredere doelgroep. De beleving wordt momenteel erg goed gefaciliteerd bij de ontmoetingstuin en de volkstuinvereniging, al is dit niet voor iedereen interessant en toegankelijk.

Routenetwerken en routebeleving

Park Hitland biedt enkele vooraf vastgestelde routes aan: twee vijf kilometerroutes, één tien kilometerroute, een wandel/fiets/skeelerroute en een gethematiseerde molen stempelfietstocht van 25 of 40 kilometer waarbij gedurende de route bij molens een stempel kan worden verzameld.

Hiernaast is er een ruiterspad aanwezig door het park. Het padennetwerk in Park Hitland biedt de mogelijkheid om zelf een route uit te stippelen over paden van

diverse hardheden: van een breed geasfalteerd pad tot een onverhard, smal pad. Dit wordt echter weinig gefaciliteerd met vooraf uitgestippelde routes. De beleving kan worden verbeterd door het aanbieden van meer gethematiseerde routes, bijvoorbeeld in combinatie met de overige thema's. Momenteel wordt dit nog niet gedaan. Hiernaast kan het aanbod uitgebreid worden door routes met diverse lengtes aan te bieden, zodat dit voor een breder publiek toegankelijk is.

Informatie en educatie

Dit thema wordt momenteel door het gehele park bediend. Er is relatief weinig aanbod en er ligt groeipotentieel om de beleving van andere thema's te versterken. Wel is de beleving van de activiteiten en voorzieningen die momenteel staan, erg sterk. Zo organiseert de externe organisatie IVN onder leiding van een gids excursies door Park Hitland en biedt externe organisatie Stichting Steenovens vlakbij Park Hitland educatieve activiteiten voor verschillende doelgroepen.

Kansen liggen bij het vergroten van het beleefbaar aanbod van vaste voorzieningen op het gebied van informatie en educatie. Dit kan gecombineerd worden met andere thema's om de beleving van deze thema's te versterken.

Overige activiteiten

Binnen dit thema vallen vier voorzieningen: twee speeltuinen, en twee gebieden waar honden kunnen spelen. Dit zijn relatief veel voorzieningen voor een park het formaat van Park Hitland. De voorzieningen zijn modern en uitgevoerd met oog op de beleving: de beleving is dan ook erg sterk voor dit thema.

Evenementen/exploitaties

Er zijn vier gebieden in en vlakbij Park Hitland waar regelmatig kleine of grotere evenementen plaatsvinden. De evenementen hebben wisselende thema's, afhankelijk van de organisator van het evenement. Dit thema is niet geconcentreerd op één gebied: zowel in het noorden als in het zuiden van Park

Hitland wordt dit thema goed bediend. Het aanbod kan versterkt worden door het organiseren van meer evenementen, of door een groter gebied te betrekken in de evenementen.

Verblijfsrecreatie

Er is één verblijfsrecreatieve onderneming aan de rand van Park Hitland: Parc de IJsselhoeve, onderdeel van TopParken Nederland. Dit park biedt een hoog aantal huur- en koopaccommodaties en heeft veel capaciteit. Dit betekent dat er veel potentiële bezoekers zijn voor Park Hitland. Op het vakantiepark zijn veel faciliteiten en de beleving is erg toegespitst op de gast van het park. Ze hoeven het park niet af.

Bijlage 3: Toeristische ontwikkelingen

Hoewel inwoners de voornaamste bezoekers van Park Hitland zijn, zowel in omvang als in frequentie (inwoners verblijven jaarrond in de gemeente, toeristen verblijven doorgaans veel korter), zijn ook toeristen potentiële bezoekers van het gebied. We kijken daarom ook naar de ontwikkeling van toerisme als onderdeel van de toekomstige vraag.

Voorafgaand aan de coronacrisis werd tot aan 2030 een sterke groei van het toerisme in Nederland verwacht. De pandemie heeft de sector abrupt tot stilstand gebracht, maar met de versoepelende maatregelen is de sector weer aan het groeien. Het binnenlands toerisme is in delen van Nederland alweer op het niveau van 2019, en naar verwachting zal ook het aantal internationale gasten en overnachtingen zich in 2024 herstellen tot het niveau van voor de pandemie.

Toeristische groei 2013-2019

Ook in de regio Groot Rijnmond (COROP-gebied) zat het toerisme (pre-corona) in de lift. Tussen 2013 en 2019 kende de regio een groei van het aantal overnachtingen en verblijfsgasten (zowel binnenlands als internationaal):

Tabel B3.1 Aantal verblijfsgasten en overnachtingen in Groot-Rijnmond (COROP) in 2013 en 2019

Groot Rijnmond (COROP)	2013 (x1.000)	2019 (x1.000)	% verandering 2013-2019
Gasten	1.472	2.193	+40%
Overnachtingen	3.778	5.300	+49%

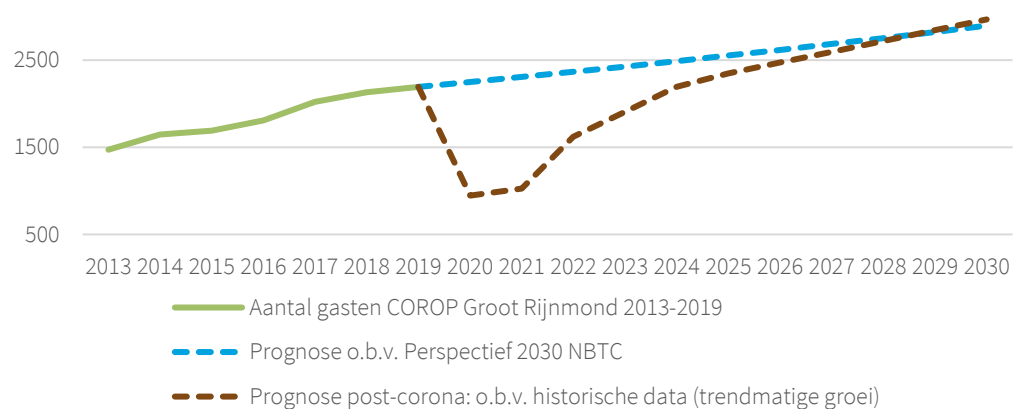
Verwachte toeristische groei 2019-2030

De coronapandemie (en het herstel van de sector) is van invloed op de toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast zijn er nog veel andere factoren (o.a. vraag en aanbod, beleid, maatschappelijke effecten) die van invloed zijn op de ontwikkeling van toerisme. Toch hebben we een inschatting gemaakt van het aantal verblijfsgasten in 2030 voor het COROP-gebied Groot Rijnmond. Dit hebben we op de volgende manieren gedaan:

- Prognose o.b.v. landelijke toekomstverwachting (Perspectief 2030 NBTC)
- Prognose post-corona: o.b.v. historische data (trendmatige groei) en korte termijn impact corona

In figuur B3.1 is de verwachte groei voor deze drie prognoses in een grafiek weergegeven voor het aantal verblijfsgasten, met daarbij het werkelijk aantal gasten in het gebied van 2013-2019. In onderstaande tabel zijn de verwachte groeipercentages weergegeven voor de periode 2019-2030. Hierin zien we dat er een groei van 32% volgens de landelijke toekomstverwachting wordt verwacht tot 2030 en 35% op basis van de ontwikkelingen van het aantal gasten in het verleden (historische data). Deze gasten zullen niet allemaal naar Park Hitland gaan, maar zijn mogelijk wel potentiële bezoekers voor het recreatiegebied.

Figuur B3.1 Aantal verblijfsgasten in COROP-regio Groot Rijnmond 2013-2019 en prognose aantal verblijfsgasten 2030

Tabel B3.2 Verwachte groei van het aantal gasten en overnachtingen tussen 2019-2030

Groot-Rijnmond (COROP)	Prognose o.b.v. landelijke toekomstverwachting (Perspectief 2030 NBTC)	Prognose post-corona: o.b.v. historische data (trendmatige groei) en korte termijn impact corona
Gasten	32%	35%

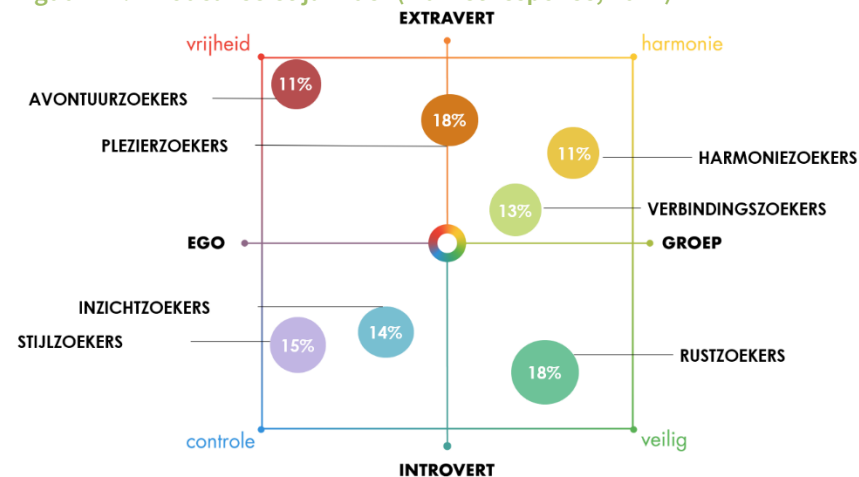
Dit geeft de bandbreedte weer waarbinnen het aantal verblijfsgasten zich mogelijk zal ontwikkelen tot aan 2030. Belangrijk om op te merken dat de daadwerkelijk groei afhangt van onzekerheden (o.a. ontwikkeling van vraag en aanbod, maatschappelijke trends zoals duurzaamheid, herstel van de coronapandemie) en van het beleid en beschikbare capaciteit om de groei op te vangen.

Bijlage 4: Leefstijlvinder

Leefstijlvinder

In de vraag- en aanbodanalyse maken we gebruik van de Leefstijlvinder, ontwikkeld door MarketResponse in opdracht van acht provincies. De leefstijlen geven inzicht in het gedrag, waarden en behoeften van recreanten en toeristen op basis van psychologische en sociologische kenmerken. De leefstijlsegmentatie onderscheidt zeven doelgroepen, ook wel leefstijlen genoemd, met allemaal een eigen vrijetijdsprofiel. Dit zijn de zeven leefstijlen: Avontuur-, Plezier-, Harmonie-, Verbindings-, Rust-, Inzicht en Stijlzoekers. De zeven leefstijlen zijn weergegeven in onderstaand figuur.

Figuur B4.1 Model Leefstijlvinder (MarketResponse, 2021)

Harmoniezoekers

Harmoniezoekers zijn hartelijke en gezellige mensen met veel interesse in anderen. Ze omschrijven zichzelf als gemoedelijk, vrolijk en zachtvaardig. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen, en vinden een goede relatie met burens

en familie heel belangrijk. Het hoeft voor hen allemaal niet zo vreemd: doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.

Verbindingszoekers

Verbindingszoekers zijn, bovenal, geïnteresseerd in anderen. Het zijn behulpzame, evenwichtige mensen die zichzelf omschrijven als 'gewoon' en hartelijk. Voor verbindingszoekers zijn gastvrijheid, sociale verbondenheid en 'doe maar gewoon' belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met burens en familie, met harmonie en gezelligheid. Er voor elkaar zijn, dat is toch hartstikke normaal?

Rustzoekers

Rustzoekers vinden zichzelf hele gewone mensen. Ze omschrijven zichzelf als kalm, behulpzaam, bedachtzaam en zachtvaardig. Ze houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn als ze lekker hun eigen gang kunnen gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Ze houden ervan om op hun gemak thuis te zijn, een beetje te tuinieren, te klussen en tv te kijken. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

Inzichtzoekers

Inzichtzoekers zijn bedachtzame, serieuze en intelligente mensen. Ook omschrijven zij zichzelf als evenwichtig en zakelijk. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze mooi hun eigen gang gaan. De rust en ruimte om hen heen die ze daardoor verkrijgen vinden ze fijn. Belangrijke waarden voor Inzichtzoekers zijn rationaliteit, daadkracht, privacy/rust en 'doe maar gewoon'. Maar ook vrijheid om te doen wat ze willen is erg belangrijk voor ze. Als ze niet op pad gaan naar culturele activiteiten of natuur, dan vinden ze het ook heerlijk om rustig thuis te zijn, een beetje te klussen, TV te kijken en het nieuws te volgen. Ze houden van informatie: *meten is weten!*

Stijlzoekers

Stijlzoekers zijn intelligent, zelfverzekerd en doelgericht. Ze hebben een sterk karakter, en omschrijven zichzelf ook wel als zakelijk, ondernemend en leidinggevend. Stijlzoekers zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. En die waarderen dat

de stijlzoekers zeggen waar het op staat, ook als anderen het daar misschien niet mee eens zijn. Stijlzoekers gaan ervoor in het leven: zowel in hun werk, als in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op. Verveling is niet aan hen besteed. Liever besteden ze hun tijd aan sporten en feesten. *Gáán!*

Avontuurzoekers

Deze recreanten zijn creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Ook omschrijven ze zichzelf als intelligent en ondernemend. Ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven.

Plezierzoekers

Plezierzoekers zijn spontaan, vrolijk en gezellig. Ook omschrijven ze zichzelf als avontuurlijk, impulsief en eigenwijs. Waarden die ze belangrijk vinden zijn uitdaging, uniek zijn en succes in het leven. Ze hebben het liefst veel mensen om zich heen, en trekken er dan ook graag op uit met familie, vrienden en kennissen. Ze houden van leuke dingen ondernemen: voor hen staat plezier hebben in het leven op nummer één. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd!

Leefstijlen en natuurbeleving

In 2021 is er een verdiepend onderzoek onder de leefstijlen gedaan naar hun gewenste natuurbeleving. In figuur X op de volgende pagina is in het kort te zien hoe zij de natuur het liefst beleven. Voor meer informatie over de kenmerken van de leefstijlen t.a.v. natuurbeleving, zie [hier](#) de resultaten van het onderzoek naar de leefstijlen en natuurbeleving.

NB In het onderzoek naar natuurbeleving is 'natuur' of 'natuur- en recreatiegebied' gedefinieerd als alle soorten water- en groengebieden buiten de bebouwde kom (zoals bos, heide, agrarisch landschap, strand, recreatieplassen en -meren, etc.).

Figuur B4.2 De gewenste natuurbeleving per leefstijl

De **avontuurzoeker** gaat de natuur in om avonturen te beleven en nieuwe plekken te ontdekken. Ze vinden het fijn om rond te struinen en van de gebaande paden af te gaan. Ze komen lieven geen andere mensen tegen. Avontuurzoekers gaan vaak de natuur in en hebben een voorkeur voor omvangrijke gebieden, zonder voorzieningen en hoge mate van ongereptheid.

Als de **plezierzoeker** de natuur in gaat, dan is dat zelden alleen. Tijd in de natuur is tijd met vrienden en familie en voor gezelligheid. Plezier hebben, nieuwe plekken ontdekken en avonturen beleven: dat willen ze. Plezierzoekers zijn op zoek naar reuring en ondernemen graag veel activiteiten. Zij hebben een voorkeur voor natuur met veel voorzieningen, maar hoe die natuur er uitziet maakt ze niet zo veel uit. Als het maar gezellig is.

Harmoniezoekers houden ervan om er even helemaal tussen uit te zijn. De frisse buitenlucht en het landschap/de natuur trekken hen aan, maar zij waarderen bovenal de gezelligheid en tijd met vrienden/familie. Ze vinden het niet erg als natuurgebieden wat drukker bezocht zijn. Harmoniezoekers gaan graag terug naar hetzelfde plekje en hebben een voorkeur voor nette en goed onderhouden natuur met veel voorzieningen.

De **verbindingszoeker** is een echte natuurliefhebber. Ze gaan vaak naar buiten op pad om er even helemaal tussen uit te zijn en de regio of streek te verkennen. Verbindingszoekers zijn echte fans van wandelen en fietsen en het spotten van vogels en wild en houden niet van drukte in de natuur.

Rustzoekers komen vooral voor de rust in een natuurgebied en vermijden dan ook graag de drukte. Lekker een tochtje wandelen of fietsen doen ze graag, het liefst op brede en verharde paden. Rustzoekers blijven graag dicht bij huis en zoeken graag een bekend gebied om. Het gaat hen echt om het ervaren van de rust.

Rust en ontspanning, het hoofd leeg maken en drukte vermijden, dat zijn dé motieven van de **inzichtzoekers** om lekker de natuur in te gaan. Inzichtzoekers zijn echte wandelaars en doen dit het liefst in de wilde, ongerepte natuur op onverharde, smalle paadjes. De ultieme natuurbeleving. Voorzieningen hebben ze niet per se nodig, maar ze houden wel van nieuwe inzichten opdoen.

De **stijlzoeker** is graag actief bezig in de natuur. Als ze gaan wandelen en fietsen, dan doen ze dat goed: lange afstanden, meerdaags, en actief en sportief bezig zijn. Daarnaast zoeken ze ook graag de gezelligheid op. De stijlzoeker houdt van sportiviteit en actie, maar wil ook graag kennis opdoen. Ook houden stijlzoekers er van dat alles in een gebied goed geregeld is en op orde is en is de aanwezigheid van horeca van groot belang.

Tabel B4.1 Belangrijkste kenmerken t.a.v. natuurbeleving

Leefstijlen	Motieven	Kenmerken natuur	Activiteiten en voorzieningen	Redenen om een gebied wel/niet te bezoeken
Avontuurzoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Avonturen beleven • Nieuwe plekken ontdekken • Kennis opdoen 	Vooral interesse in ongerepte natuur zonder voorzieningen of paden.	<ul style="list-style-type: none"> • Gaan graag buiten sporten (zoals hardlopen) • Wandelen graag langere stukken • Doen graag kennis op over de natuur • Voorzieningen zijn niet belangrijk • Wanneer er paden zijn, dan zoeken ze het liefst zo min mogelijk verharde paden 	Minder behoefte aan drukte, gaan ook niet graag terug naar wat ze al kennen en blijven sneller weg als er overlast (confliterend recreatiegedrag, eikenprocessierups, blauwalg, etc.) geconstateerd wordt in het gebied; meer behoefte aan rust, ontspanning en het genieten van de natuur.
Plezierzoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Gezelligheid met vrienden en familie • Plezier hebben • Nieuwe plekken ontdekken 	Veel minder interesse in open agrarisch landschap	<ul style="list-style-type: none"> • Graag veel voorzieningen, vooral horeca en prullenbakken • Zoeken verharde óf onverharde paden: geen halfverharde • Bewegwijzering is niet belangrijk • Barbecueën, picknicken of leuke activiteiten als mountainbiken, wielrennen of hardlopen 	Minder behoefte aan gebieden met te weinig voorzieningen; meer behoefte aan activiteiten ondernemen, reuring, spelen met de kinderen en dan tot slot nog even een terrasje pakken
Harmoniezoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Er tussenuit zijn • In de frisse buitenlucht zijn • Gezelligheid met vrienden en familie • Plezier hebben 	Geen echte uitschieters. Voor de harmoniezoeker hoeft een natuurbezoek niet per se in het teken te staan van het beleven van avonturen of het ontdekken van nieuwe plekken. Ze gaan graag terug naar hetzelfde plekje.	<ul style="list-style-type: none"> • Graag nette, goed onderhouden natuur. Vlak, toegankelijk met wegen, paden en veel voorzieningen • Wandelen of fietsen liever op verharde paden waar geen auto's op kunnen rijden • Fietsen graag (met de gewone fiets), wandelen ook, maar niet regelmatig en al helemaal niet lang • Mountainbiken, wielrennen, trailrunnen of hardlopen is niet voor de harmoniezoeker weggelegd • Barbecueën of picknicken in de natuur is leuk, horeca ook, maar is geen vereiste 	Minder behoefte aan het regelmatig bezoeken van natuurgebieden, het volgen van georganiseerde excursies of het bezoeken van klimbossen, trimparcours, natuurlezingen of zwemplekken; meer behoefte aan gezelligheid met elkaar, pleisterplaatsen, bankjes en rustplaatsen.
Verbindingszoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Er tussenuit zijn • In de frisse buitenlucht zijn • Genieten van de natuur • Nieuwe plekken ontdekken • Buitenhobby uitoefenen 	Erg enthousiast over natuur, vooral natuurlijk bos en heide, maar kunnen riviernatuur en uiterwaarden, kleinschalig cultuurlandschap, dorpslandschap, veenweidegebied en open agrarisch landschap ook vaker waarderen dan andere leefstijlen. Zoeken in de natuur wildernis, oernatuur, bosrijk en begroeid, goed toegankelijk met wegen en paden, heuvelachtig, met weinig voorzieningen en met wild en grote grazers.	<ul style="list-style-type: none"> • Groot fan van wandelen en fietsen met normale fiets en e-bike, en besteden per activiteit hier meer tijd aan dan gemiddeld • Houden van wildspotten en rustige activiteiten: actieve activiteiten zoals mountainbiken, wielrennen, hardlopen of trailrunnen is niet voor deze doelgroep • Een bezoekerscentrum, natuurlezing, observatiehut/uitkijkpost en pleisterplaatsen waarderen ze sterk. • Een waterspeelplaats of klimbos sluit minder goed aan 	Minder behoefte aan drukte en sociale activiteiten; meer behoefte aan de natuur intrekken, bewegwijzering, info over routes of de aanwezige natuur en cultuur(historie), zoeken ook vaker dan gemiddeld horeca.
Rustzoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Rust ervaren • Hoofd leegmaken • Genieten van de natuur • Recreëren in de buurt van huis 	Houden erg van heide en natuurlijk bos, gaan het liefste terug naar wat ze al kennen, naar toegankelijke gebieden met goede paden	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzieningen zijn niet noodzakelijk, vaak zelfs niet aantrekkelijk • Kunnen rustplaatsen/bankjes, observatiehut en in sommige gevallen een speel- of klimbos wel waarderen • Houden van korte stukken fietsen en wandelen op brede en verharde paden zonder auto's 	Minder behoefte aan voorzieningen, drukte en veel activiteiten, blijven ook weg als er betaald parkeren is; meer behoefte aan rust.
Inzichtzoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Rust ervaren • Hoofd leegmaken • Genieten van de natuur • Aan gezondheid werken • Kennis opdoen 	Zoeken wilde, ongerepte oernatuur zonder voorzieningen met wild en grote grazers. Houdt bovengemiddeld veel van heide, moeras- of waternatuur, riviernatuur en uiterwaarden, veenweidegebied, natuurlijk bos, heuvelachtig landschap, duinen en zee en strand.	<ul style="list-style-type: none"> • Gaan minder vaak dan gemiddeld de natuur in, maar zouden dit wel graag meer willen • Houden van wandelen op onverharde, smalle paadjes. Fietsen ook, maar houden hier iets minder van. • Doen minder vaak andere (georganiseerde) activiteiten in de natuur, leuke activiteiten vinden zij vogels of wild spotten, het bezoeken van bezoekerscentra, observatiehutten, uitkijkposten, natuurlezingen, pleisterplaatsen of het volgen van een themaroute of meedoen met maatschappelijke activiteiten • Hebben niet per se voorzieningen nodig, een bezoekerscentrum wordt wel gewaardeerd 	Minder behoefte aan georganiseerde activiteiten, blijven weg bij overlast van honden en andere gebruikers, drukte of zwerfafval; meer behoefte aan zingeving en het ervaren van de natuur
Stijlzoeker	<ul style="list-style-type: none"> • Actief bezig zijn in de natuur • Kennis opdoen • Gezelligheid met vrienden en familie 	Houden van zee en strand, functioneel bos en heuvelachtig landschap. Gaan graag naar omvangrijke gebieden	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van horeca is erg belangrijk • Sportieve activiteiten met uitdaging zoals meerdaagse wandeltochten of fietsen tijdens een evenement • Goed georganiseerde activiteiten zoals een themaroute of natuurlezing zijn bovengemiddeld interessant • Kunnen voorzieningen goed waarderen, interessante voorzieningen zijn waterspeelplaatsen, zwemplekken, klim- of speelbossen, boomkroonpaden, trimparcours en kinderboerderijen. • Liever niet: een rustplaats, picknickbankje. 	Minder behoefte aan drukte en rommel; meer behoefte aan uitdagende activiteiten

Bijlage 5: Verzorgingsgebied

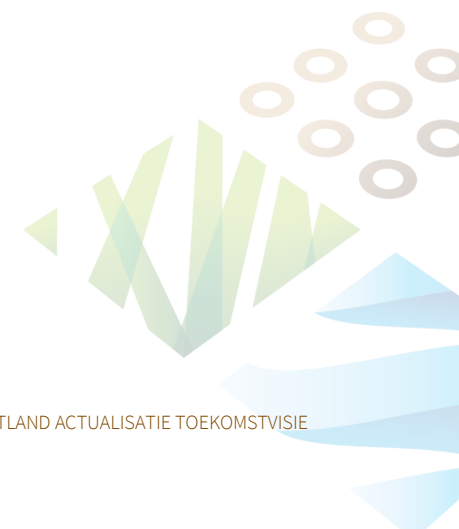
Op basis van routeservice Openrouteservice.org is een verdeling gemaakt van wijken op basis van wandel- of fietsafstand van 0-10 minuten. Er is uitgegaan van een gemiddelde wandel- of fietsafstand van Hitland-Noord en Hitland-Zuid, zodat het gehele verzorgingsgebied meegenomen zou worden. De volgende wijken waren (heel) nabij en zijn meegenomen in de vraaganalyse:

Heel nabij (wandel- of fietsafstand van 0-10 min):

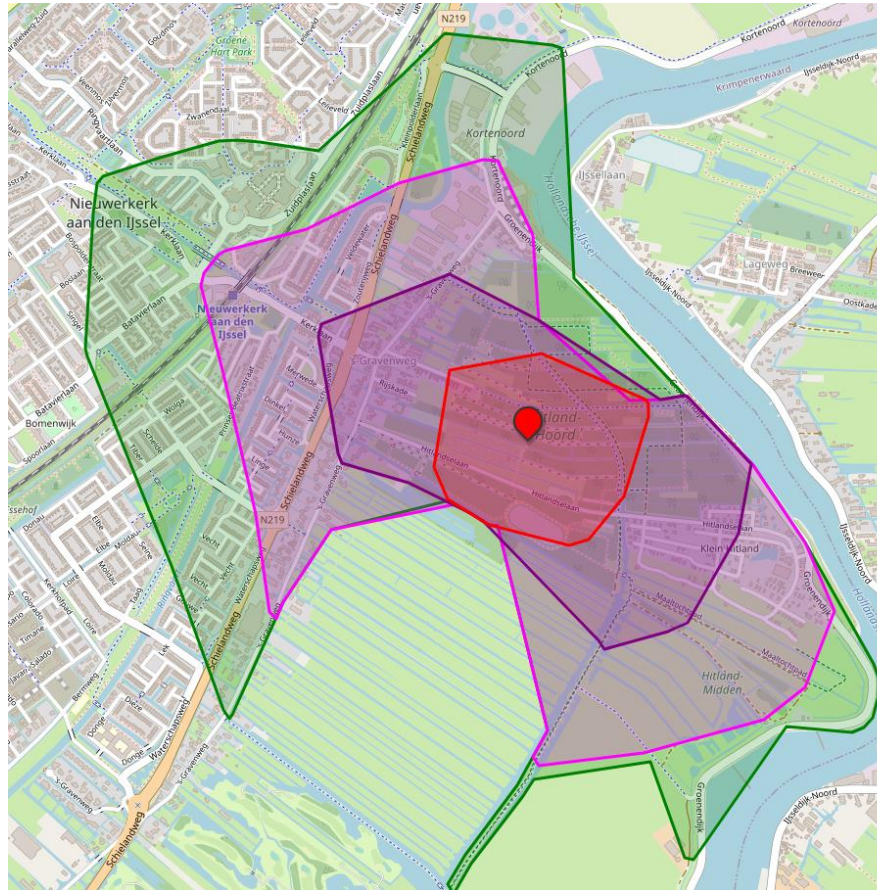
- Wijk 04
- Oostgaarde Noord
- Oostgaarde Zuid
- Middelwatering Oost
- Schenkel
- Schollebaar Zuid

Iets verder weg (wandel- of fietsafstand van 11-20 minuten)

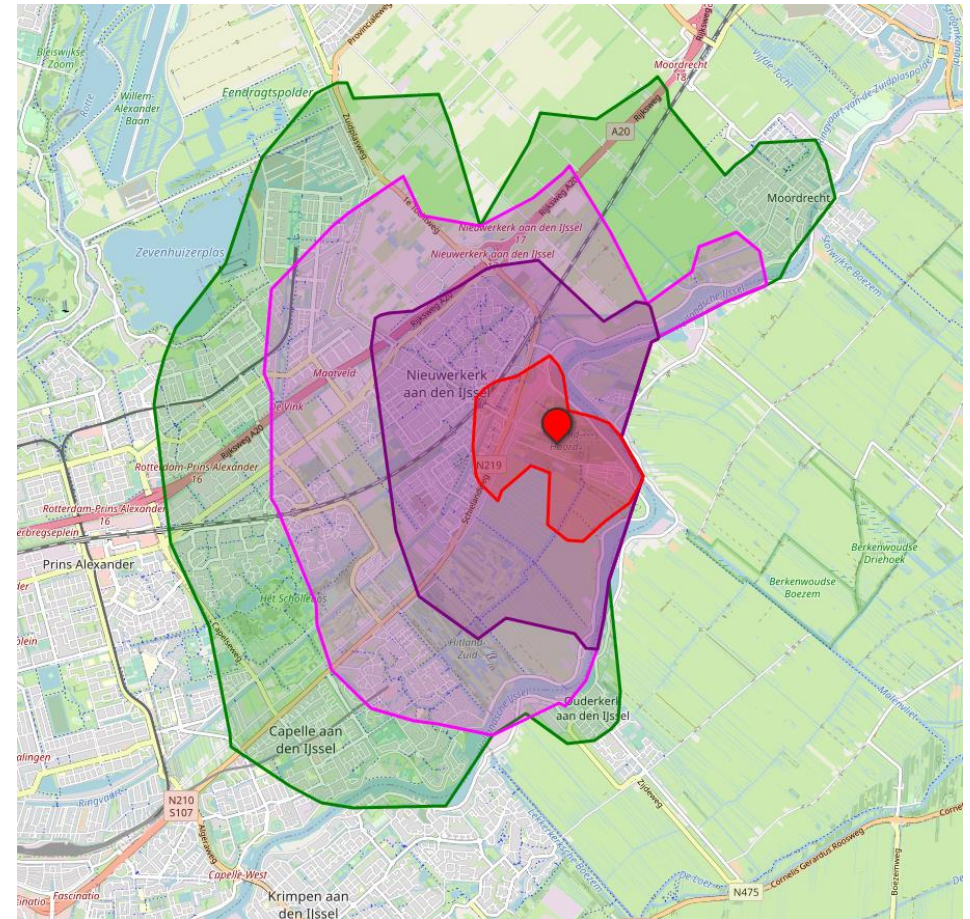
- Prins Alexander
- Rivium
- Middelwatering Oost en West
- Schollebaar Noord
- Schenkel
- Capelle West En 'S Gravenland
- Wijk 00 Krimpen Aan Den IJssel
- Wijk 02 Ouderkerk Aan Den IJssel
- Moordrecht

Openrouteservice gaf de volgende output aan:

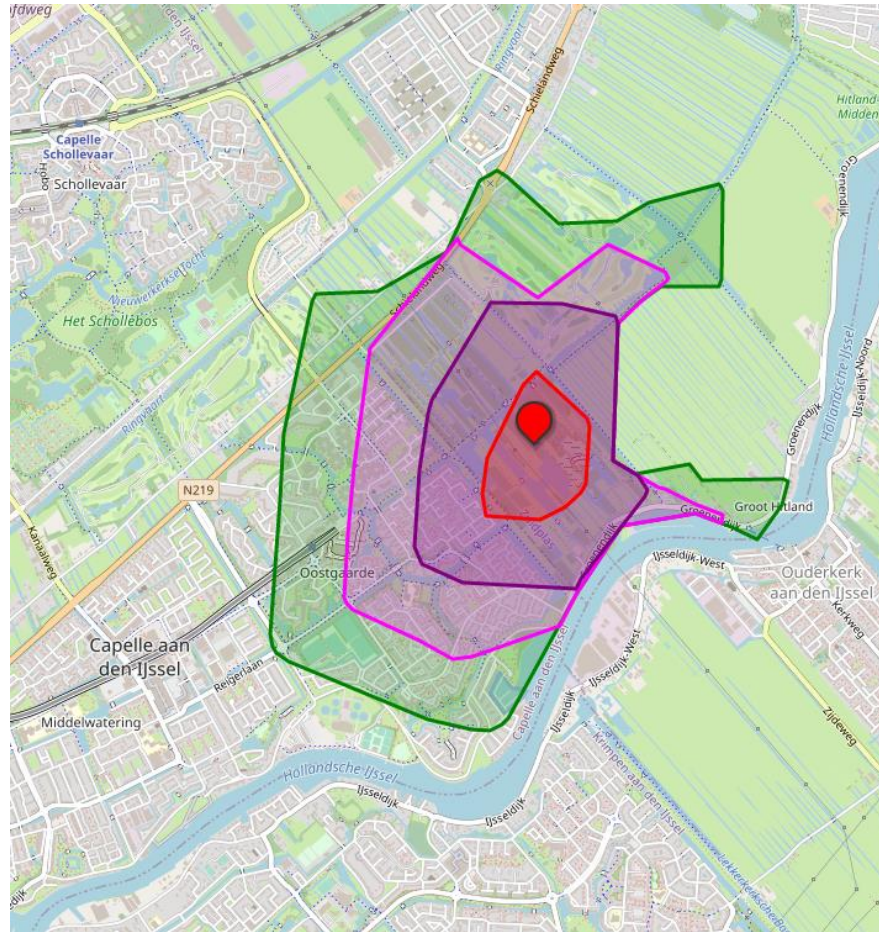

Wandelafstand vanaf Hitland-Noord in intervals van 5 minuten

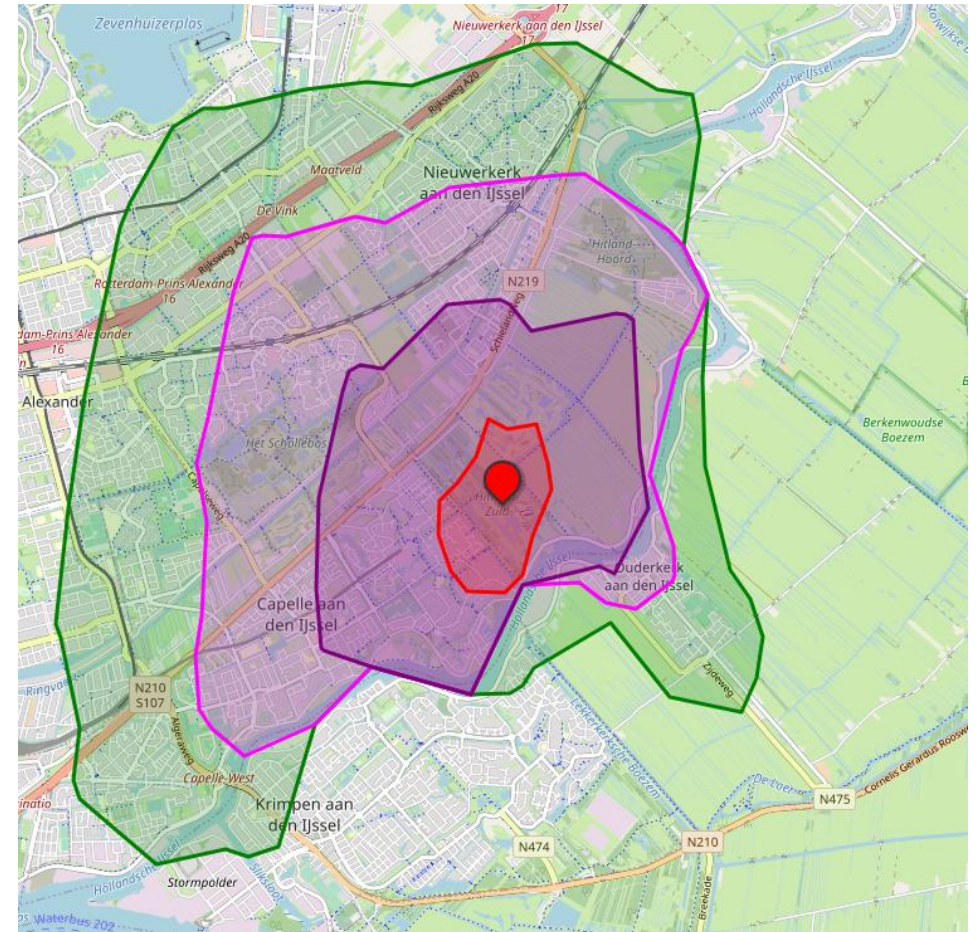

Fietsafstand vanaf Hitland-Noord in intervals van 5 minuten

Wandelaafstand vanaf Hitland-Zuid in intervals van 5 minuten

Fietsafstand vanaf Hitland-Zuid in intervals van 5 minuten

Bijlage 6: Inwonersonderzoek

Inwoners van de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas hebben de mogelijkheid gekregen om mee te denken over de toekomstvisie van Park Hitland door middel van een online vragenlijst. De resultaten geven inzicht in het bezoek aan Hitland van inwoners, de ondernomen activiteiten en de wensen en behoeftes naar de toekomst toe.

In deze bijlage zijn de antwoorden op de (belangrijkste) vragen weergegeven.

Onderzoeksmethodiek en respons

De vragenlijst is uitgezet door middel van een open link en aan inwoners gecommuniceerd door beide gemeenten. Daarnaast hebben inwoners van de woonplaats Ouderkerk aan den IJssel (gemeente Krimpenerwaard) de mogelijkheid gekregen om de enquête in te vullen, gezien de nabijheid van Hitland voor deze inwoners. Echter, slechts één inwoner van Ouderkerk heeft de enquête ingevuld.

In totaal is de enquête door 525 inwoners ingevuld, waarvan 32% woonachtig is in Zuidplas en 67% in Capelle aan den IJssel woont. We noemen de invullers 'respondenten'. Dit aantal respondenten is ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te doen.

We onderscheiden twee categorieën in de respondenten: 'bezoekers' en 'niet-bezoekers' van Park Hitland. De bezoekers zijn de inwoners die hebben aangegeven Hitland minimaal één keer te hebben bezocht. De 'niet-bezoekers' zijn de respondenten die nog nooit in Park Hitland zijn geweest en/of niet bekend zijn met Hitland, zie vraag 1 en 2. In totaal zijn er 505 respondenten die tot de groep 'bezoekers' horen en 20 respondenten die tot de groep 'niet-bezoekers' horen. Deze laatste groep respondenten heeft slechts een aantal vragen beantwoord over (mogelijke) redenen om weg te blijven uit Park Hitland. We rapporteren daarom eerst de resultaten van de bezoekers, gevolgd door de antwoorden van de niet-bezoekers.

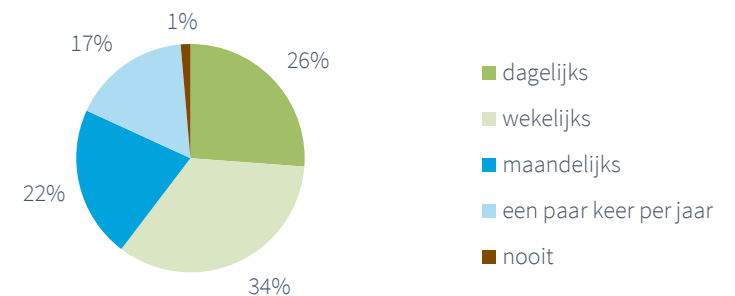
1. In hoeverre bent u bekend met Park Hitland? N = 525

Groen = 'bezoekers'
Bruin = 'niet-bezoekers'

Het overgrote merendeel van de respondenten kent Hitland heel goed en komt er vaak of is er wel eens geweest (98%). Slechts 2% van de respondenten kent Park Hitland van naam, maar is er nog nooit geweest en één respondent heeft aangegeven Hitland niet te kennen. 1 van de 525 respondenten komt dit uit op 0%.

2. Hoe vaak bezoekt u Park Hitland doorgaans in uw vrije tijd? N = 512

Groen + blauw = 'bezoekers'
Bruin = 'niet-bezoekers'

Van de respondenten die op de vorige vraag hebben geantwoord dat ze bekend zijn met Hitland en wel eens in Hitland zijn geweest, geeft het grootste deel aan Park Hitland wekelijks (34%) te bezoeken. Ongeveer een kwart (26%)

bezoekt Hitland dagelijks. Kortom, meer dan de helft van de respondenten bezoekt Hitland wekelijks of dagelijks. Slechts 1% bezoekt Hitland nooit en 17% van de respondenten komt een paar keer per jaar.

Bezoekers

Aantal respondenten per vraag (aangeduid als 'N') = 505, tenzij anders aangegeven

3. Als u naar Park Hitland gaat, hoelang blijft u dan meestal in Hitland?

	% *
0 – 30 minuten	11%
30 – 60 minuten	51%
1 uur – 2 uur	40%
2 – 4 uur	10%
Langer dan 4 uur	2%

* Meerdere antwoorden mogelijk, antwoorden tellen op tot meer dan 100%

Ongeveer de helft van de respondenten (51%) spendeert 30-60 minuten in Park Hitland. Ook 1 tot 2 uur komt relatief veel voor (40%). Langer dan 4 uur komt nauwelijks voor (2%).

4. Als u naar Park Hitland gaat, met wie gaat u dan meestal op pad?

	% *
Alleen	42%
Met mijn partner	45%
Met mijn gezin met jonge kinderen (tot en met 12 jaar)	15%

Met mijn gezin met oudere kinderen (vanaf 12 jaar)	5%
Met familie	6%
Met een vriend(in)	15%
Met een groep vrienden	3%
Anders, namelijk:	13%

* Meerdere antwoorden mogelijk, antwoorden tellen op tot meer dan 100%

De respondenten gaan over het algemeen het vaakst met partner (45%) of alleen (42%) op pad. Bij 'anders, namelijk' geven bijna alle respondenten aan dat ze met de hond komen. Daarnaast wordt met paard ook een aantal keer genoemd, of een sport/wandelclubje.

5. Hoe gaat u normaal gesproken naar Park Hitland toe?

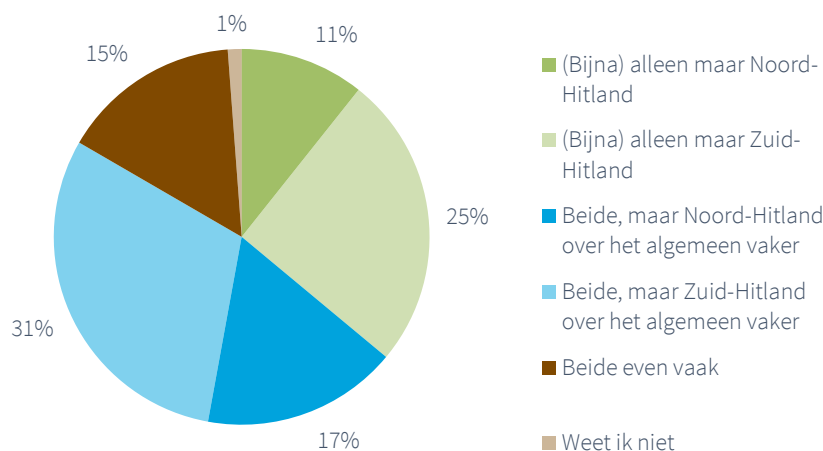
	% *
Lopend	61%
Met de fiets	41%
Met de auto	28%
Met het openbaar vervoer	0%
Met de pont	0%
Anders, namelijk:	2%

* Meerdere antwoorden mogelijk, antwoorden tellen op tot meer dan 100%

De respondenten komen over het algemeen lopend naar Hitland toe (61%). Naar verwachting zijn dit voornamelijk de inwoners die rondom Park Hitland wonen. Ook komt bijna de helft met de fiets (41%). Geen van de respondenten

komt met het OV of met de pont. Bij 'anders, namelijk' geven de respondenten aan: te paard (2x), step (1x), skates (1x), divers (1x).

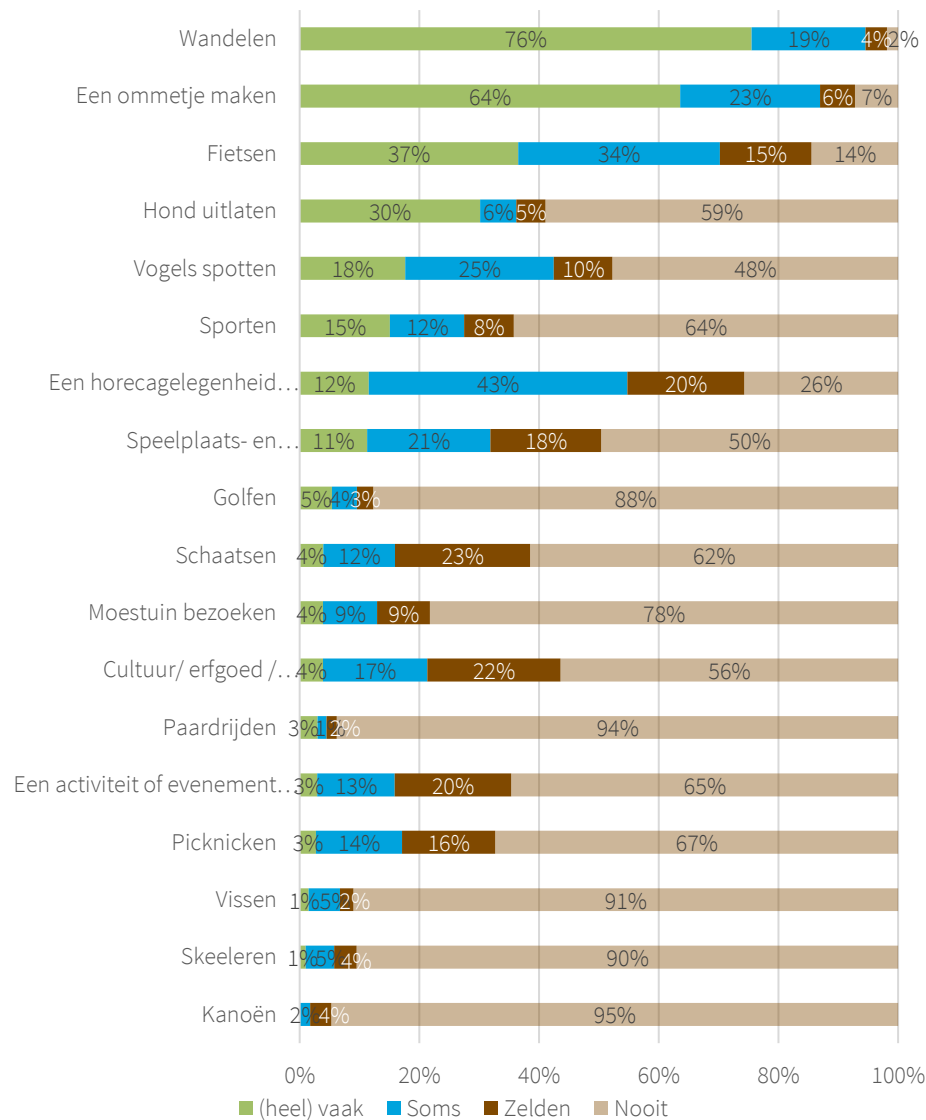
6. Als u een bezoek brengt aan Hitland in uw vrije tijd, welk deel van Hitland bezoekt u doorgaans?

Het grootste deel van de respondenten (31%) geeft aan beide gebieden te bezoeken, maar Hitland Zuid over het algemeen vaker te bezoeken. Daarnaast geeft 25% aan (bijna) alleen maar Hitland Zuid te bezoeken. Daarmee concluderen we dat Hitland Zuid over het algemeen vaker wordt bezocht dan Hitland Noord. In totaal geeft 56% van de respondenten aan Hitland Zuid vaker of bijna alleen maar te bezoeken. Voor Hitland Noord is dat 28%.

7. Welke activiteiten onderneemt u bij een bezoek aan Park Hitland?

De N varieert van 399 respondenten (kanoën, skeelers) tot 478 respondenten (wandelen).

In bovenstaand figuur is te zien dat de meeste respondenten (heel) vaak wandelen (76%) of een ommetje maken (64%). Fietsen wordt weliswaar minder vaak dan wandelen gedaan, maar is ook nog veel ondernomen activiteit. 37% doet dit vaak en 34% soms. De activiteiten die het minste worden ondernomen zijn kanoën (95% doet dit nooit), paardrijden (94%), vissen (91%). Wandelen wordt slechts door 2% van de respondenten nooit gedaan.

8. Wat is in het algemeen voor u een motief om een gebied als Park Hitland te bezoeken? Met andere woorden, wat zijn (naast de activiteiten die u onderneemt) belangrijke achterliggende motieven en waarden om een natuur- of recreatiegebied te bezoeken?

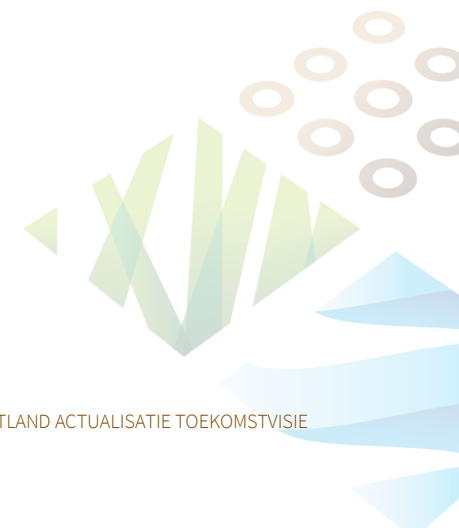
	% *
Altijd iets te beleven, veel voorzieningen en activiteiten, bezoek aan de natuur gecombineerd met horecabezoek, plezier hebben, actief bezig zijn, overal wel voor te porren, reuring, bijkletsen met vrienden	7%
Gezelligheid, samenzijn, voor ieder wat wils, ontmoeten, goede voorzieningen, ontspanning, tijd voor het gezin, kinderen laten spelen	9%
Samen op pad, je inzetten voor beheer van groen en natuur, samen genieten van het landschap/de natuur, interesse in cultuur en erfgoed, nuttig bezig zijn, mensen kijken en ontmoeten, ontspannen.	9%
Jezelf ontwikkelen, nieuwe inzichten op doen, tijd bewust en nuttig besteden, natuurlijke omgeving, ongerept, kennis op doen over de natuur en cultuur, alleen zijn of de drukte vermijden, zingeving, de regio verkennen, ontmoeting met dieren en vogels	13%
Mijzelf fysiek uitdagen, een prestatie neerzetten, geprikkeld worden, sporten, werken aan mijn fitheid, goede faciliteiten, genieten van uniek uitzicht of bijzondere plekken.	13%

Avontuur, ongerepte natuur, weinig voorzieningen, tijd voor zelfontwikkeling, uitdaging (bijv. lange afstanden wandelen en fietsen) en inspirerende ervaringen, struinen (van de paden af), lange afstanden en bijzondere ervaringen opdoen	33%
In eigen vertrouwde omgeving, dichtbij huis en niet te vaak of ver weg, rustig aan doen, even geen gedoe, geen 'gekkigheid', genieten van de rust en ruimte, recreatief fietsen en wandelen, makkelijk bereikbaar, bekend gebied	75%

* Meerdere antwoorden mogelijk, antwoorden tellen op tot meer dan 100%

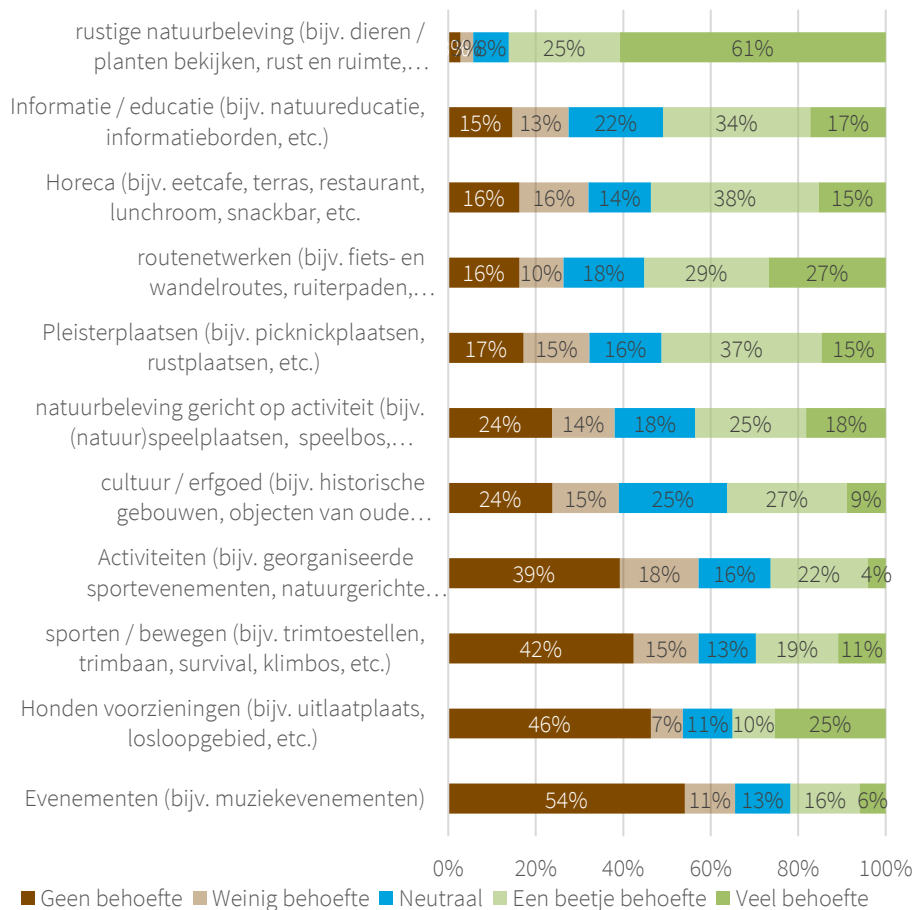
Veruit het belangrijkste motief (75%) is: “in eigen vertrouwde omgeving, dichtbij huis en niet te vaak of ver weg, rustig aan doen, even geen gedoe, geen 'gekkigheid', genieten van de rust en ruimte, recreatief fietsen en wandelen, makkelijk bereikbaar, bekend gebied”. Ook het avontuurlijke motief (33%) wordt relatief vaak genoemd.

De respondenten hebben over het algemeen minder behoefte aan de reuring en beleving, slechts 7% geeft aan dat “Altijd iets te beleven, veel voorzieningen en activiteiten, bezoek aan de natuur gecombineerd met horecabezoek, plezier hebben, actief bezig zijn, overal wel voor te porren, reuring, bijkletsen met vrienden” een belangrijk bezoekmotief is.

9. Aan welke voorzieningen en activiteiten heeft u behoefte wanneer u gaat recreëren in een natuurgebied/recreatiegebied in de buurt? *Let op: we bedoelen hierbij een natuur- of recreatiegebied in het algemeen, dus niet specifiek Park Hitland.*

Figuur is gesorteerd van laag naar hoog op basis van 'geen behoefte'.

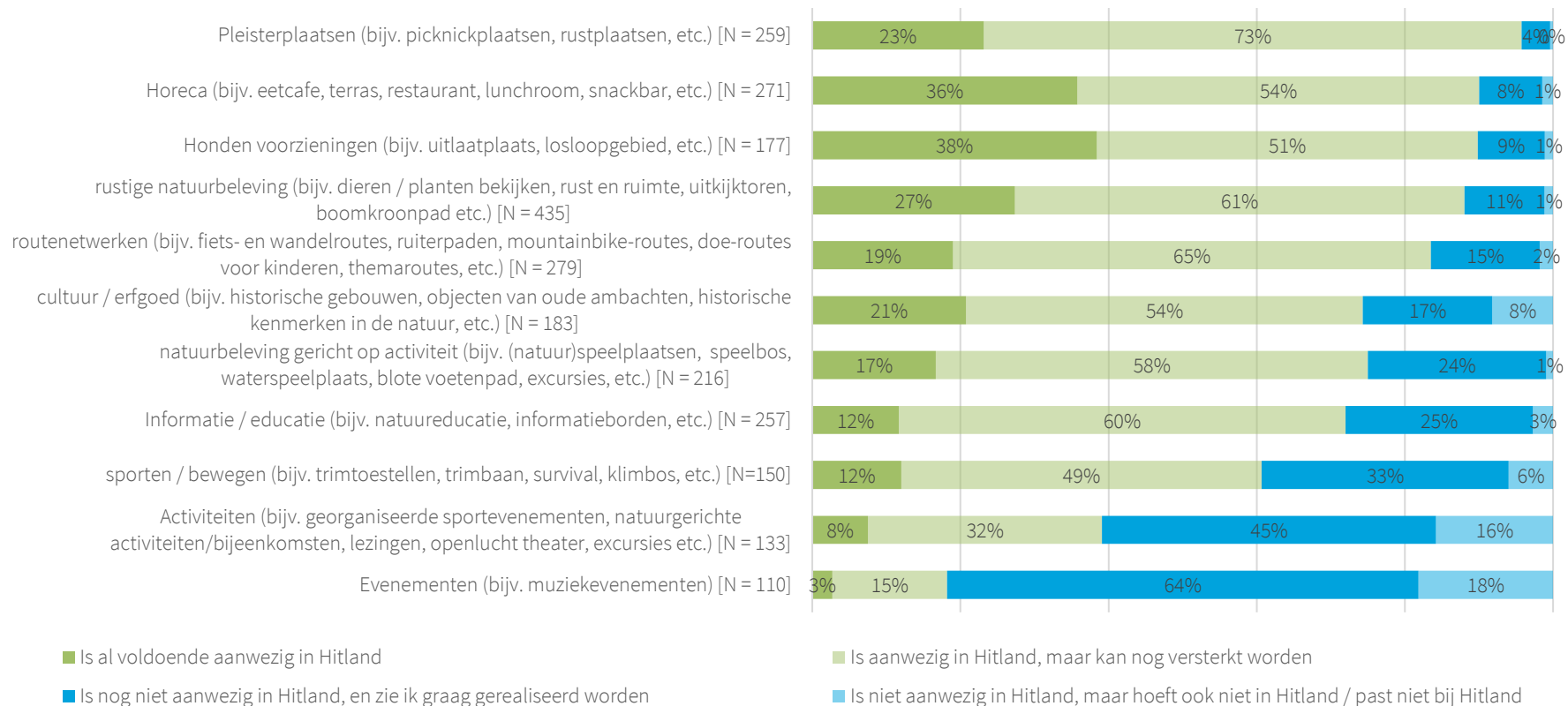

Op de vraag aan welke voorzieningen of activiteiten men behoefte heeft bij het recreëren in een natuur- of recreatiegebied (in het algemeen), geeft 61% van de respondenten aan veel behoefte te hebben aan voorzieningen of activiteiten op het gebied van rustige natuurbeleving. Aan evenementen is juist de minste behoefte: 54% geeft aan hier geen behoefte aan te hebben. De top 3 categorieën waar de meeste en minste behoefte aan is, zijn als volgt:

- Top 3 categorieën met hoogste % 'een beetje behoefte'/'veel behoefte':
  - Rustige natuurbeleving (86%)
  - Routenetwerken (55%)
  - Horeca (54%)
- Top 3 categorieën met hoogste % 'geen behoefte'/'weinig behoefte':
  - Evenementen (66%)
  - Activiteiten (57%)
  - Sporten/bewegen (57%).

10. U heeft bij de vorige vraag aangegeven een beetje/veel behoefte te hebben aan bepaalde voorzieningen. Zijn deze elementen al (voldoende) aanwezig in Park Hitland of mist u elementen? Gesorteerd op 'is nog niet aanwezig in Hitland, en zie ik graag gerealiseerd worden' (donkerblauw)

Deze vraag is alleen gesteld aan respondenten die bij vraag 8 hebben aangegeven een beetje/veel behoefte te hebben aan de categorie van voorzieningen/activiteiten. De N varieert daarom van 110 tot 435.

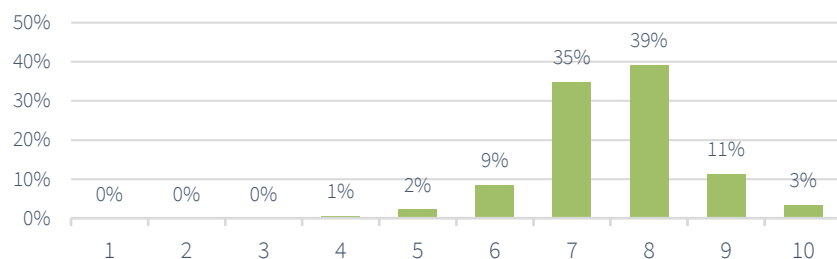

Van categorieën waar een beetje of veel behoefte aan is, is gevraagd in hoeverre dit al aanwezig is in Hitland en in hoeverre dit gewenst is om te realiseren. Van de respondenten die hebben aangegeven behoefte te hebben aan evenementen, geeft 64% aan dat dit nog niet aanwezig is en ziet dit graag gerealiseerd worden in Hitland. Dit is de meest omvangrijke categorie van voorzieningen of activiteiten die respondenten graag gerealiseerd zien.

Daarnaast geeft ook 45% van de mensen aan die behoefte heeft aan activiteiten, dat ze dit nog graag gerealiseerd zien in Hitland.

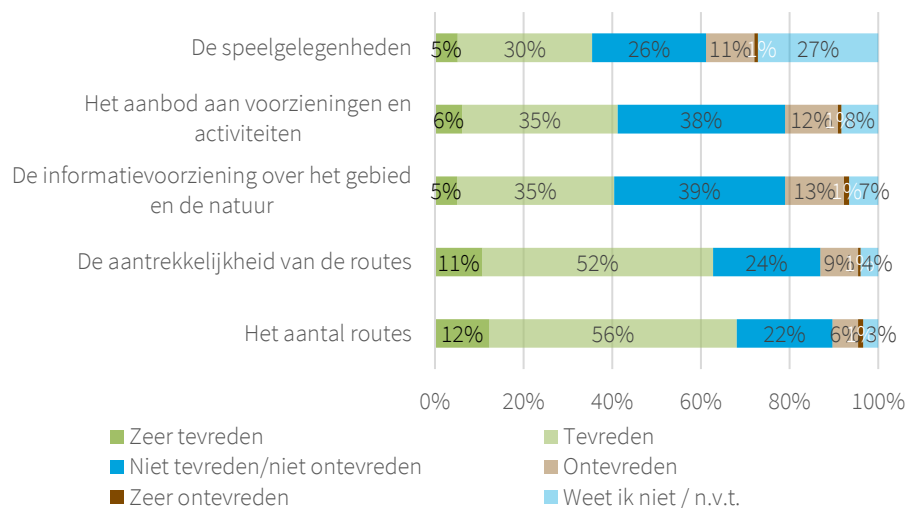
Van de voorzieningen die al aanwezig in Hitland, maar nog verder versterkt kunnen worden, wordt pleisterplaatsen het meest genoemd (73%), gevolgd door routenetwerken (65%), rustige natuurbeleving (61%) en informatie/educatie (60%).

11. Hoe tevreden bent u over Park Hitland in het algemeen? U kunt uw waardering uitdrukken in een rapportcijfer van 1 tot 10.

Over het algemeen zijn de respondenten (zeer) tevreden over Hitland. Het gemiddelde rapportcijfer dat men geeft aan Hitland is een 7,6. Het cijfer dat het vaakst wordt gegeven is een 8, namelijk door 39% van de respondenten. Het cijfer 4 is het laagste dat is gegeven, namelijk door 1% van de respondenten en een 10 is het hoogste (door 3% van de respondenten gegeven).

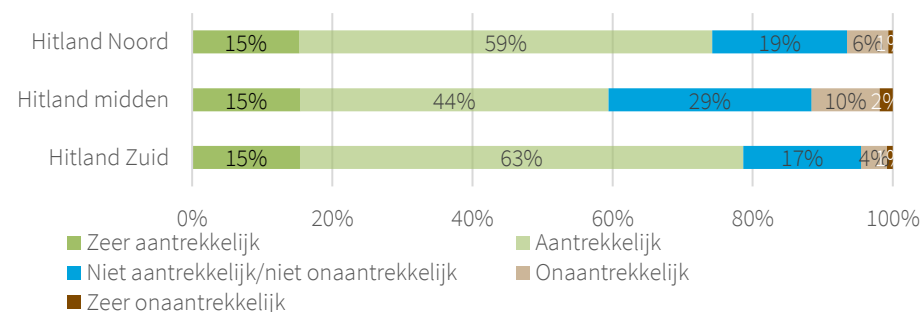
12. In hoeverre bent u tevreden over de volgende elementen in Park Hitland?

Ook over de verschillende elementen in Hitland is men over het algemeen tevreden. Het meest tevreden is men over het aantal routes, hiervan geeft 67% aan (zeer) tevreden te zijn, slechts 7% is hier (zeer) ontevreden over. Over de informatievoorziening wordt het vaakst aangegeven dat men (zeer) ontevreden is, maar dit is alsnog maar 14% van de respondenten.

13. Hoe aantrekkelijk vindt u het landschap/de natuur in Park Hitland?

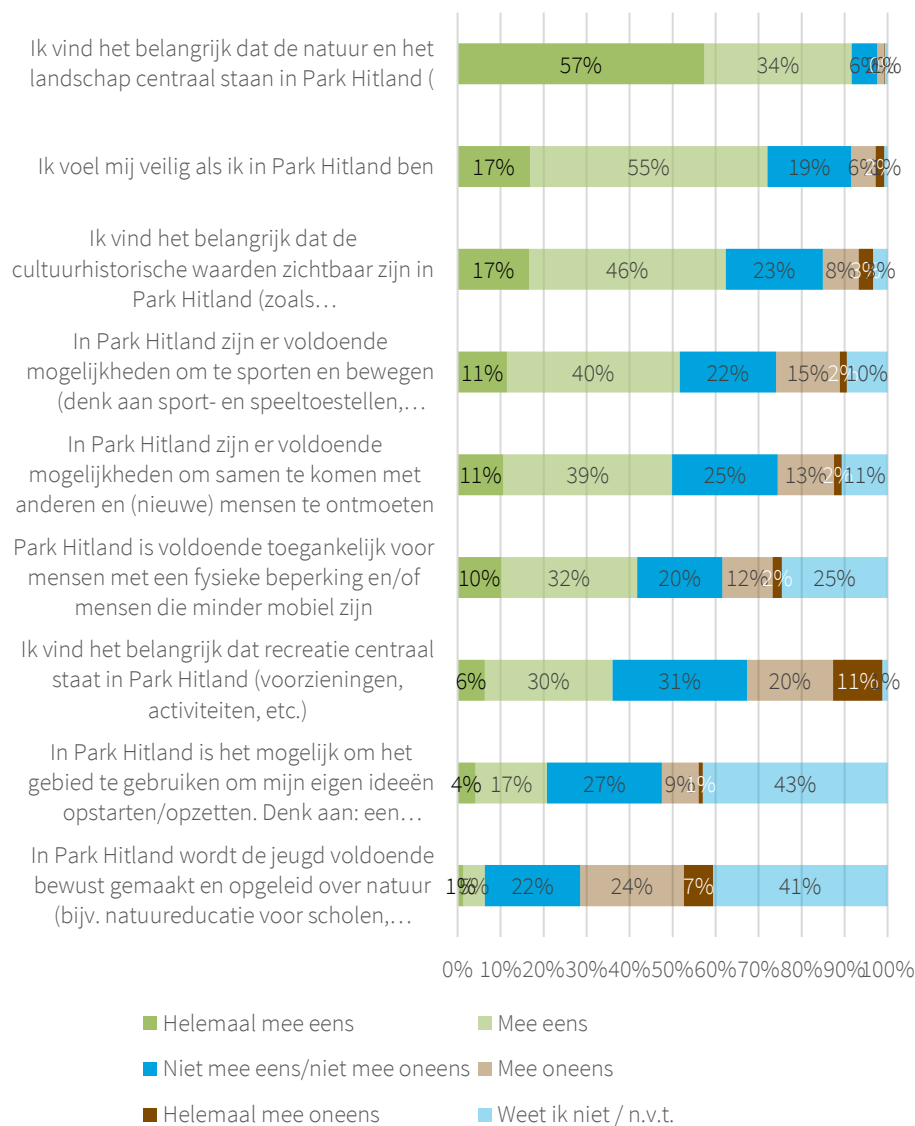
Onderstaand figuur geeft de antwoorden weer zonder de antwoordcategorie 'weet niet'. De N varieert daarom van 458 (Hitland Noord) tot 487 (Hitland Zuid).

Het landschap/de natuur in Hitland wordt als aantrekkelijk ervaren. In zowel Hitland Noord, Hitland Midden als Hitland Zuid geeft meer dan de helft aan het landschap/de natuur (zeer) aantrekkelijk te vinden. Hitland Zuid wordt met 78% het meest als aantrekkelijk gezien. Het middengebied het minst, maar nog steeds vindt 59% dit (zeer) aantrekkelijk en 12% (zeer) onaantrekkelijk.

14. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:

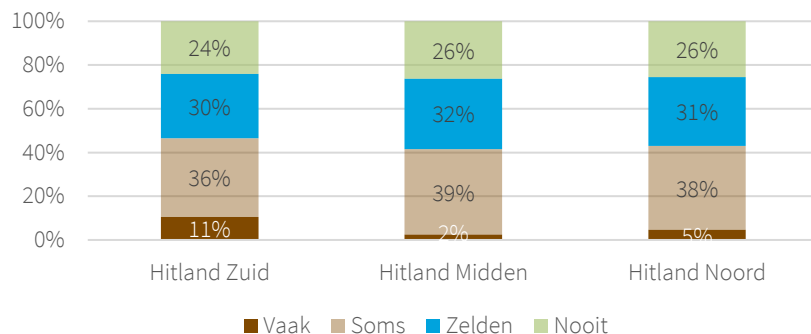

Daarnaast zijn de respondenten ondervraagd op een aantal stellingen met daarin thema's verwerkt die relevant zijn in de maatschappij. Hieruit concluderen we dat:

- Respondenten het belangrijk vinden dat de natuur en het landschap centraal staat in Hitland (91% is het hiermee eens);
- Dat men zich over het algemeen veilig voelt in Hitland (72% is het hiermee eens);
- Respondenten vinden het belangrijk dat de cultuurhistorische waarden zichtbaar zijn in Park Hitland (63% is het hiermee eens);
- Minder belangrijk vinden respondenten dat de recreatie centraal staat. De meningen zijn hierover verdeeld: 36% is het hiermee eens, 31% is neutraal en 31% is het hiermee oneens.
- Respondenten zijn niet goed op de hoogte in hoeverre het mogelijk is om eigen ideeën en initiatieven op te starten (43% geeft aan 'weet ik niet/ n.v.t.') en in hoeverre de jeugd voldoende bewust wordt gemaakt over natuur (41% geeft aan 'weet ik niet / n.v.t.'). Wat betreft deze laatste stelling, 31% van de respondenten is het hier ook mee oneens, dat wil zeggen dat zij van mening zijn dat de jeugd nog niet voldoende bewust wordt gemaakt en opgeleid over natuur.

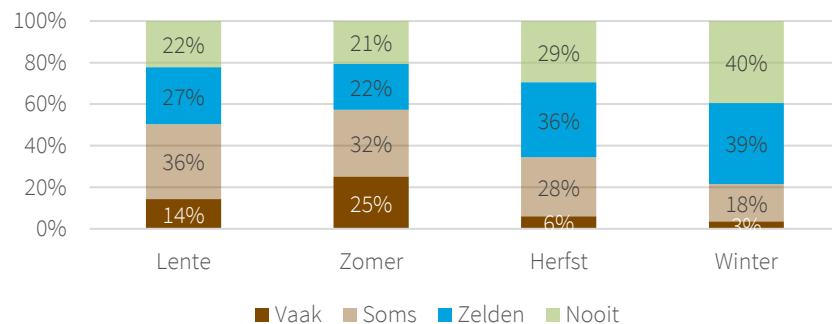
15. Ervaart u overlast als gevolg van drukte in Park Hitland?

a. **Waar ervaart u dat?** Weergegeven zonder de antwoordcategorie 'weet ik niet', N varieert van 416 (Hitland Midden) tot 454 (Hitland Zuid).

Het merendeel van de respondenten ervaart overlast als gevolg van drukte in Hitland. De intensiteit daarvan verschilt echter wel. De respondenten die dit vaak ervaren zijn het minst omvangrijk (van 11% in Hitland Zuid tot 2% in het middengebied). De groep die soms overlast ervaart is het meest omvangrijk, van 39% in Hitland Midden tot 36% in Hitland Zuid. Ongeveer een kwart van de respondenten ervaart nooit overlast als gevolg van drukte.

b. **En wanneer ervaart u dat?** Weergegeven zonder de antwoordcategorie 'weet ik niet', N varieert van 463 (winter) tot 469 (zomer).

De minste overlast wordt in de winter ervaren: 40% geeft aan nooit overlast te ervaren en slechts 3% ervaart vaak overlast. De meeste overlast ervaart men in de zomer, hier geeft 25% aan vaak overlast te ervaren.

16. Wat kunnen voor u redenen zijn om weg te blijven uit Park Hitland?

Reden	%
Overlast van honden (loslopende honden en/of hondenpoep)	34%
Drukke in het gebied	30%
Zwerfafval en rommel	28%
Overlast van andere gebruikers (mountainbikers, paarden of anderen)	25%
Te veel voorzieningen/activiteiten	22%
Het weer	22%
Betaald parkeren	22%
Ik voel me er niet altijd veilig	10%
Te weinig voorzieningen/activiteiten	9%
Geen specifieke reden / weet ik niet	9%
Gezondheidsrisico (bv. eikenprocessierups of blauwalg)	8%
Anders, namelijk:	5%
Slechte bereikbaarheid (je kunt er moeilijk komen)	4%
(te) weinig parkeergelegenheid	3%
Kosten (te duur om er naartoe te gaan)	3%
Totaal	231%

Meerdere antwoorden mogelijk, antwoorden tellen op tot boven de 100%

Aan de bezoekers van Hitland is gevraagd wat voor hen mogelijke redenen kunnen zijn om weg te blijven uit Hitland. De overlast van honden is het vaakst genoemd (34%), gevolgd door drukte in het gebied (30%) en zwerfafval en rommel (28%). Onder 'anders, namelijk' is genoemd dat een reden om weg te blijven is dat het gebied saai of oninteressant is, en dat als de hond niet meer los zou mogen lopen dat een reden zou zijn om weg te blijven.

17. Wat zou Park Hitland kunnen doen om het gebied nog aantrekkelijker te maken voor u?

Op deze openvraag zijn veel antwoorden gegeven (372). Een aantal onderwerpen komen duidelijk naar voren, waaronder de behoefte aan het behouden van de natuur en de natuur haar gang laten gaan / de ongerepte natuur intact houden, maar ook behoefte aan meer bomen en bos, en meer diversiteit aan flora en fauna. Ook worden de fiets- en wandelpaden/routes genoemd, op meerdere manieren. Er wordt zowel genoemd dat er behoefte is aan het scheiden van type gebruikers op de paden vanwege veiligheid, maar ook de behoefte aan meer fiets- en wandelroutes (ook struinroutes).

Ook wordt af en toe (weliswaar minder vaak als bovengenoemde onderwerpen) aangegeven dat activiteiten voor kinderen (bijvoorbeeld in relatie tot natuureducatie) Hitland nog aantrekkelijker zou maken, of horecagelegenheden. Daarnaast wordt af en toe genoemd dat men graag de honden aan de lijn ziet of dat een afgeschermd losloopgebied voor honden de voorkeur heeft.

Het middengebied wordt ook een aantal keer genoemd. Hierover wordt gezegd dat het middengebied aantrekkelijk gemaakt kan worden of dat Noord en Zuid verbonden mag worden voor de wandelaar. Daarnaast wordt het toevoegen van voorzieningen zoals bankjes en informatieborden genoemd.

Tot slot zijn er veel enthousiaste reacties gegeven van respondenten die zeggen dat het fijn is in Hitland te zijn en dat ze er graag komen. Ook zijn er nog veel

specifieke ideeën meegegeven om Park Hitland nog aantrekkelijker te maken, waaronder een beeldenroute, kunstroute.

18. Hebt u aandachtspunten of zorgen die u mee wilt geven over Park Hitland?

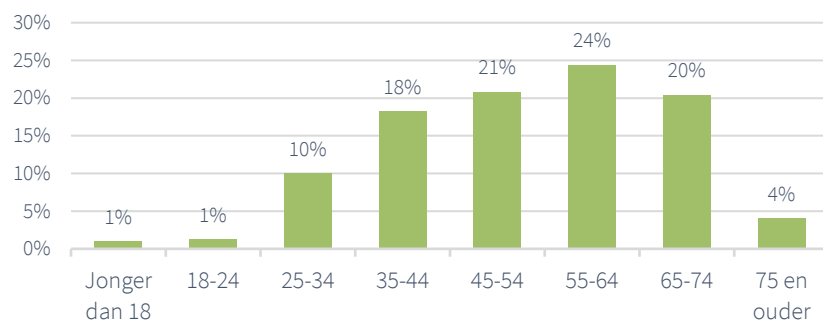
De aandachtspunten of zorgen die respondenten hebben meegegeven hebben ook te maken met de antwoorden op de vorige vraag. Er wordt namelijk opnieuw aangegeven dat het belangrijk is dat de natuur behouden blijft, zorgen over bebouwing in of aan de randen van Hitland.

Ook wordt veiligheid een aantal keer genoemd als zorg. Dit heeft met name betrekking op de veiligheid op de paden en routes, doordat er verschillende gebruikers dezelfde paden en wegen gebruiken of door scooters/brommers. Daarnaast wordt de parkeerplaats ook een aantal keer genoemd als een onveilige plek (hangjongeren, drugs). Het gevoel van onveiligheid in het donker wordt ook af en toe genoemd, net als het onderhoud op de brug die voor gevaarlijke situaties zorgt of niet toegankelijk is.

Er worden ook zorgen geuit over bepaalde planten in het gebied die overlast veroorzaken (duizendknoop, bramen, brandnetels, berenklauw) en over loslopende honden en hondenpoep. Tegelijkertijd zijn er onder een aantal hondenbezitters juist zorgen dat de hondenlosloopgebieden verdwijnen.

Achtergrondkenmerken

19. Wat is uw leeftijd?

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 52,8 jaar.

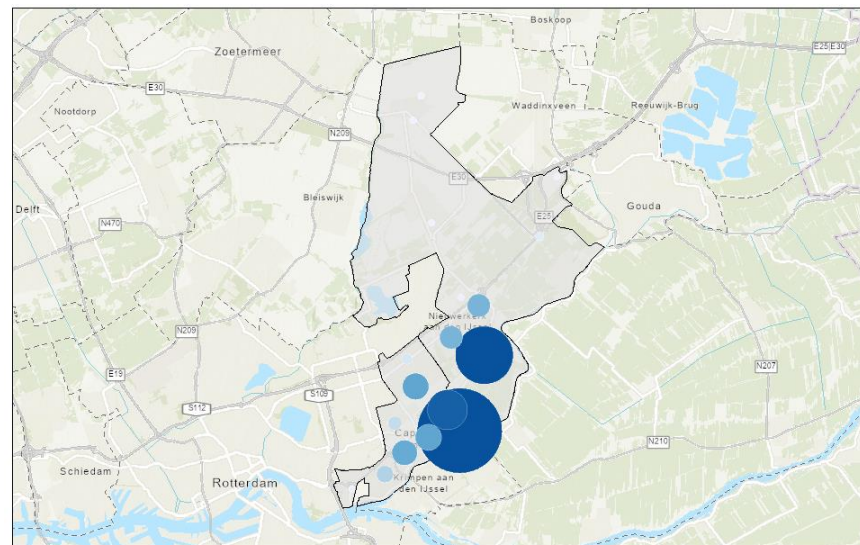
20. Wat is de samenstelling van uw huishouden?

	%
Volwassen huishouden zonder (thuiswonende) kinderen	64%
Huishouden met jong(e) kind(eren) (jongste kind t/m 12 jaar)	19%
Huishouden met ouder(e) kind(eren) (jongste kind 13-17 jaar)	17%

NB In de open vraag op het einde van de vragenlijst is aangegeven door een aantal respondenten dat ze een huishouden met volwassen kind(eren) zijn. Deze antwoordcategorie ontbrak.

21. Wat is uw postcode?

Om de herkomst van de respondenten te achterhalen (de nabijheid tot Park Hitland), is de postcode gevraagd. In totaal hebben 493 respondenten een (herleidbare) postcode opgegeven. De meeste respondenten zijn afkomstig uit postcode gebied 2904 (Capelle aan den IJssel), gevolgd door 2911 (Zuidplas).

Hoe groter en donkerder de cirkel, hoe meer respondenten.

22. Zijn we iets vergeten te vragen? Of is er iets dat u kwijt wilt over het onderzoek? Laat het ons hier weten:

Een van de respondenten geeft een specifieke tip om een werkgroep van vrijwilligers op te richten die willen helpen bij het onderhouden van Park Hitland, zowel gericht op zwerfafval opruimen als onderhouden van groen. Dit biedt de inwoners de gelegenheid betrokken te zijn.

Niet-bezoekers

Aantal respondenten per vraag (aangeduid als 'N') = 20, tenzij anders aangegeven

23. U heeft eerder aangegeven (bijna) nooit Park Hitland te bezoeken of aangegeven dat u nog nooit in Park Hitland bent geweest. Welke belemmeringen spelen daarbij met name een rol?

De meest genoemde redenen onder de 20 respondenten zijn: 'anders, namelijk', waarin vooral een aantal persoonlijke redenen worden gegeven, gevolgd door 'ik ben niet bekend met Hitland'. Er komt geen duidelijke redenen naar voren waarom zij Hitland niet bezoeken.

24. Bent u geïnteresseerd om Park Hitland in de toekomst wel te bezoeken?

Op deze vraag antwoorden 16 van de 20 respondenten bevestigend. Zij zijn (zeer) geïnteresseerd om Hitland in de toekomst wel te bezoeken. Slechts 1 respondent is ongeïnteresseerd en de andere 3 antwoorden 'neutraal'.

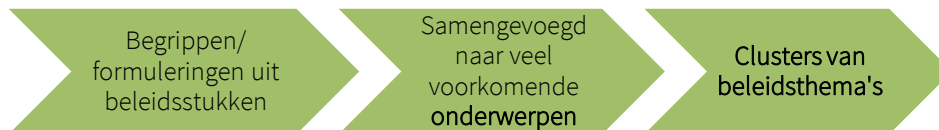
Bijlage 7: Beleidsanalyse

In bijlage 1 is een overzicht van alle beleidsdocumenten weergegeven.

Werkwijze

We hebben de verschillende beleidsdocumenten doorgenomen, en bekeken welke onderwerpen en begrippen worden genoemd in het beleid. Dat wil zeggen, de onderwerpen/begrippen die ook daadwerkelijk zijn opgenomen, en niet de thema's die bijvoorbeeld in een aanleiding worden genoemd, maar verder niet terugkomen in de visie, ambitie, het beleid en uitvoeringsagenda. De verschillende beleidsstukken gebruiken soms andere bewoordingen, of gaan specifiek over één onderdeel van een thema, of juist over een breed begrip. Bijvoorbeeld: het begrip duurzaamheid wordt in veel beleidsstukken genoemd (bijv. in het programma Economie of Mobiliteit van de gemeente Capelle aan den IJssel), maar in andere beleidsstukken wordt er juist heel diep ingegaan om duurzaamheid door in te gaan op energietransitie, klimaatadaptatie, etc. De afzonderlijke begrippen zijn dan ook, vanwege het detailniveau en verschil in bewoordingen dat verschilt, niet geturfd, maar wel samengebracht naar een aantal onderwerpen. Hierbij is aangegeven welke onderwerpen relatief veel voorkomen.

Omdat deze onderwerpen ook weer raakvlakken hebben met elkaar, zijn de onderwerpen vervolgens geclusterd naar een aantal thema's die relevant zijn voor Hitland. Dat wil zeggen, kansen en opgaven op bijvoorbeeld het onderwerp 'wonen' zijn weggelaten. Dit proces is weergegeven in onderstaand figuur.

Tot slot is er gekeken op basis van de nieuwe coalitieakkoorden (2022) van beide gemeenten naar de prioriteiten. Een bepaald onderwerp of thema kan

namelijk wel veel zijn genoemd in alle beleidsstukken, maar de coalitieakkoorden geven duidelijk(er) de prioriteiten aan waar de gemeenten de komende jaren aan gaan werken.

Veel voorkomende onderwerpen in beleid

De onderwerpen die veel voorkomen in het huidige beleid zijn:

- Natuur, groene buitenruimte en landschap, toekomstbestendig landschap (*inclusief agrarische sector*)
- Energietransitie
- Circulaire economie
- Klimaatverandering en klimaatadaptatie
- Erfgoed en cultuur
- Recreatieve mobiliteit
- Verduurzaming mobiliteit
- Bereikbaarheid
- Sporten en bewegen, gezonde leefstijl
- Welzijn / mentaal welbevinden
- Toegankelijkheid
- Sociale veiligheid
- Verkeersveiligheid
- Groenblauwe basis
- Biodiversiteit verhogen
- Recreatieve infrastructuur
- Economie en ondernemen
- Wonen

Met name de onderwerpen rondom **groen, natuur en landschap, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaat** komen veel voor in het huidige beleid en raken bijna alle beleidsdomeinen. Daarnaast komt **gezondheid** (sporten, bewegen, spelen, maar ook welzijn) relatief veel voor. Ook deze onderwerpen hebben veel overlap met elkaar, daarom zijn deze thema's geclusterd, zie volgende kopje.

Clusters van belangrijke beleidsthema's

Uiteindelijk zijn alle begrippen en onderwerpen uit de beleidsstukken samengekomen in een aantal clusters van belangrijke beleidsthema's waar Hitland mogelijk invulling aan kan geven. Deze clusters zijn:

- Hitland Groen, Natuur en Landschap
- Hitland Cultuurrijk (cultuur, erfgoed)
- Hitland Recreatief (voorzieningen en activiteiten, routes)
- Hitland Veerkrachtig (klimaatadaptatie, energietransitie)
- Hitland Gezond (sporten, bewegen, gezonde leefstijl)
- Hitland Duurzaam (circulair, biodiversiteit)
- Hitland Inclusief (toegankelijk, sociale veiligheid, welzijn)

Al deze thema's worden als belangrijk gezien in het bestaande beleid. Hoewel het ene vaker voorkomt dan het andere, zijn het allemaal onderwerpen waar beide gemeenten mee aan de slag willen.

Tabel B7.1 Mogelijke acties voor Hitland o.b.v. beleid

Groen, Natuur en Landschap	Hitland Cultuurrijk
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergroten biodiversiteit (ook rekening houdend met (snelle) klimaatveranderingen en soorten die tegen veranderende klimaat kunnen) ▪ Natuurvriendelijke oevers ▪ Versterken beleving van het landschap (uitzichtpunten, toegankelijke oevers, paden) ▪ Ecologische verbindingen ▪ Kwalitatief goed zwemwater ▪ Natuur inclusief bouwen ▪ Extensief beheren ▪ Educatie en voorlichting over natuur en landschap ▪ Behouden en maken van ecologische verbindingen binnen en tussen gebiedsdelen ▪ Monumentale bomen beschermen ▪ Diversiteit in flora en fauna 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Steenovens en Essemolen fundament behouden en beleefbaar maken ▪ Informatievoorziening over het landschap en over aanwezige cultuur en erfgoed ▪ Beschermen cultuurhistorische waarden van het landschap ▪ Cultuurhistorische elementen zichtbaar en beleefbaar maken en koppelen aan routes ▪ Versterken relaties met historische verenigingen /erfgoedorganisaties ▪ Erfgoed- en cultuureducatie (cultuurlandschap) ▪ Erfgoed i.c.m. duurzaamheid: in stand houden en toekomstbestendig maken ▪ Kunst in de openbare ruimte (lokale kunstenaars)
Hitland Recreatief	Hitland Veerkrachtig
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ruimte voor ondernemers in groen, recreatie en toerisme (bijv. pluktuinen, sportieve buitenlessen, etc.) ▪ Versterken recreatieve verbindingen (in/tussen gemeenten en in provincie), netwerken en knooppunten <ul style="list-style-type: none"> ○ Specifiek: aansluiting Hitland IJsseloever bij Zandrakpark, verbinding Schollebos met Hitland en Kralingse bos ▪ Thematische routes creëren (bijv. i.r.t. erfgoed) ▪ Recreatieve vaarroutes creëren, mogelijkheden om te recreëren op/aan/in het water verbeteren (vissen, zwemmen, suppen, etc.) ▪ Natuureducatie ▪ Informatievoorziening over natuur, cultuur, biodiversiteit, etc. ▪ Voldoende (en veilige) speelplekken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minder energie verbruiken ▪ Meer energie opwekken: zonnepanelen, aard- en bodemwarmte, biomassa ▪ Voldoende schaduwplekken en mogelijkheden om af te koelen creëren voor inwoners in de hete zomers (o.a. bij de speelvoorzieningen, bij een deel van de picknickplekken), schaduwrijke loop- en fietsroutes ▪ Regenwater bufferen (voor betere bodemkwaliteit) ▪ Beheer en onderhoud bruggen en wegen aanpakken (als gevolg van hitte) ▪ Keuze voor bomen en beplanting af te stemmen op de grondslag en de te verwachten grondwaterstanden (i.v.m. droogte). ▪ Voor Hitland (uit: Programma Buitenruimte, Capelle): “komen tot een robuust en uitgebalanceerd watersysteem met een hoge ecologische waarde en een stabiele bodem”

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiseren van kunst in de openbare ruimte ▪ Versterken beleving van het landschap (bijv. uitzichtpunten, toegankelijke oevers) ▪ Sterkere recreatieve eenheid met Capelle en/of Zuidplas: meer praktische en visuele verbindingen te maken ▪ Natuurlijke materialen van recreatieve voorzieningen (waar mogelijk) ▪ Evenementen mogelijk maken, passend bij de aard en schaal van het gebied 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanplanten van bomen (i.h.k.v. klimaatadaptatie) ▪ Tegengaan of verminderen van bodemdaling 	
Hitland Gezond	Hitland Duurzaam	Hitland Inclusief
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aantrekkelijke voetvaardersvoorzieningen (ommetjes) verbeteren om bewegen te stimuleren ▪ Aantrekkelijke beweeg- en sportvoorzieningen voor sporten in de openbare ruimte (ook: fiets- en wandelroutes) ▪ Stimuleren gebruik gezonde producten (in horeca, of bijv. in het zelf plukken van fruit (pluktuin)) ▪ Een plek bieden voor (nieuwe) sporten in de openbare ruimte (skaten, freerunnen, steppen, skateboarden) ▪ Rookvrije speelplekken ▪ Watertappunten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het gebruik van duurzame (recreatieve) vervoersmiddelen stimuleren / deelconcepten ▪ 'Last mile' voorzieningen stimuleren om Hitland te bereiken (en daarmee autogebruik te verminderen) ▪ Faciliteren van duurzame vervoersmiddelen (oplaadpunten elektrische fiets, laadpalen elektrische auto's) ▪ Duurzame en circulaire bedrijfsvoering Recreatieschap Hitland en HIT Eten & Drinken (verminderen afvalstromen, voedselverspilling verminderen, lokaal inkopen, LED-verlichting gebruiken) ▪ Duurzame gebouwen ▪ Hergebruiken van natuurlijke afvalmaterialen (snoei)hout, maaisel, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ontmoetingsplekken voor ouderen, jongeren/jeugd in het kader van eenzaamheid tegengaan ▪ Toegankelijkheid: aandacht voor mensen met mobiliteitsbeperking (in routes, in voorzieningen) ▪ Betrekken van jongeren en kinderen bij inrichting van de openbare ruimte (plekken voor ontmoeten, voor sporten, etc.) ▪ Betrekken van inwoners bij ingrijpende veranderingen ▪ Vrijwilligerswerk onder jongeren stimuleren ▪ Overlast van zwerfvuil, ongedierte, andere zaken zoveel mogelijk beperken ▪ Verlichte paden i.v.m. veiligheid ▪ Een Jongeren Ontmoeting Plek (JOP) (Zuidplas) creëren ▪ Recreatieve behoeften van statushouders een plek geven ▪ Vrijwilligerswerk stimuleren om eenzaamheid aan te pakken en participatie van inwoners te verhogen ▪ Arbeidsparticipatie: mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of langdurig werklozen inzetten bij beheer en onderhoud ▪ Faciliteren van burgerinitiatieven (bijv. NL-doe-dagen)

Bijlage 8: Longlist opgaven

Onderstaande tabel bevat de opgaven die vanuit de beleidsanalyse en consultatie met stakeholders (tijdens de meedenkavond, in de inwonersenquête en naar aanleiding van notities en gesprekken achteraf) naar voren zijn gekomen. Een belangrijke notitie is dat diverse stakeholders hebben aangegeven dat randvoorwaarden voor het mogelijk werken aan deze opgaven moeten zijn dat behoud en versterking van de natuur en cultuur de hoogste prioriteit krijgt en blijft houden: welke vorm van recreatie mag deze waarden niet negatief beïnvloeden.

Tabel B8.1 Longlist van opgaven

Hitland Natuurlijk	Hitland Recreatief en Cultuurrijk
<p><i>Verbeteren natuurkwaliteit en biodiversiteit door beheer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekening houden met (snelle) klimaatveranderingen en soorten die tegen veranderende klimaat kunnen in natuurbeheer • Behouden en maken van ecologische verbindingen binnen en tussen gebiedsdelen • Monumentale bomen beschermen • Vraag naar het op niveau houden van de waterkwaliteit in Hitland-Noord • Vraag naar het verhogen van het waterpeil en juist niet verder verlagen om bodemdaling tegen te gaan • Vraag naar het zo min mogelijk droogleggen voor ontwikkelingen daar Park Hitland naar de visie van het Hoogheemraadschap in 2050/2100 een nat veenweidegebied gebied is • Vraag naar een natuur- en waterbeheerplan voor (zeer) lange termijn, mogelijk in samenwerking met stakeholders zoals IVN, Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard, Platform Mooi Zuidplas en stichtingen actief in natuur- en waterbeheer om de natuur- en waterdoelen te verwerken in de plannen en te werken aan het concept Basiskwaliteit natuur. Dit concept gaat uit van een balans tussen milieuomstandigheden, inrichting van de groene buitenruimte en het gebruik en beheer ten behoeve van een betere kwaliteit van de natuur • Vraag naar natuurvriendelijke oevers, geen beschoeiing • Vraag naar het verbeteren van de staat van het boomrijk gebied: zieke bomen kappen, moederbomen gebruiken en een biodivers bos aanplanten • Vraag naar het beheren van het jachtbeleid op vossen en kraaien ten behoeve van de populatie zwanen, weidevogels en hazen • Vraag naar het versterken van biodiversiteit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Actievere aanpak van invasieve planten, dieren en insecten ○ Het behalen van 10% groenblauwe biodiversiteit (en waar mogelijk dit nadrukkelijker uitlichten) Meer aantrekkelijke gebieden voor inheemse insecten en vogels 	<p><i>Educatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vraag naar meer educatie over het gebied, mogelijk in samenwerking met stakeholders. Informatie kan worden gedeeld in de vorm van een app of informatiepanelen (mogelijk incl. plattegrond bij alle toegangspunten tot Park Hitland Hitland), waar informatie over cultuur, water, en flora en fauna zoals (weide)vogels wordt gedeeld. De vraag naar educatie over het cultuurhistorisch verleden (o.a. bij de veenputten en de Wielen) en (weide)vogels werd in het bijzonder benadrukt, eveneens educatie over (verdwenen) landschappelijke elementen zoals de eendenkooi en historische bosschages • Vraag naar het organiseren van activiteiten in het kader van educatie, bijvoorbeeld buitenlessen, speurtochten of werken in een moestuin voor kinderen, of voegeexcursies voor iedereen <p><i>Routes</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer wandel-, hardloop-, fiets- en mountainbikeroutes, mogelijk gethematiseerd (geocaching-route, historische route, route naar de vier elementen zichtbaar in Park Hitland, bomenroute, fluit- of zingroute), in combinatie met recreatie (molenroute, Capelse culinaire ommetje, Halve van Capelle) of minder gevestigd (onverharde paden of helemaal geen paden (laarzenroute, boerenlandpad of natte voeten-pad)) • Seizoensgebonden routes, bijvoorbeeld een route langs bramenstruiken wanneer bramen rijp zijn, of het tijdelijk aanbieden van een vogelroute • Buitendijkse wandelpaden en een ruiterspad langs de Mient • Duidelijker aangeven van routes en paden (en de gebruikersgroepen voor wie de paden bestemd zijn), mogelijk met gethematiseerde borden <p><i>Voorzieningen en activiteiten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere invulling van de ijsbaan, bijvoorbeeld als permanent evenemententerrein, (fiets)crossbaan (evt. voor kleine kinderen), barbecueplaats of camperplaats.

- Het op de inheemse insecten en vogels aanpassen van het onderhoud zoals het maaibeleid, opruimen van dode planten en bomen, niet gebruiken van gif, en aanpassen van de verlichting.

Meer natuur

- Vraag naar het omvormen of nieuw ontwikkelen van aantrekkelijke gebieden voor inheemse insecten en vogels
- Vraag naar herintroductie van een moerasgebied ten behoeve van (zeldzame) moerasplanten en de vogel- en insectenpopulatie
- Vraag naar bescherming van de natuur in het middengebied door wanneer dit mogelijk vrijkomt de grond te kopen en natuurkwaliteit te prioriteren, mogelijk in samenwerking met stakeholders

Meer natuurbeleving

- Aanpak van overlast gevende planten zoals bramen en brandnetels
- Meer beleving in de groene buitenruimte, zoals het aanplanten van een voedselbos of enkel fruitbomen, een kabouterbos en het aanplanten van verschillende (kleuren) bloemen (natuurtuin)
- Vraag naar (vogel)uitkijkpunten in het middengebied en in Hitland-Noord
- Vraag naar meer grasvelden met laag gras om in te recreëren
- Prioriteren van natuurkwaliteit bij het versterken van natuurbeleving
- Open houden van het middengebied, onder andere ten behoeve van de weidevogels
- Vraag naar betere visbeleving:
  - Het nieuwe gemaal biedt mogelijk een impuls door het toestaan van vismigratie. Er is vraag naar minder waterplanten zodat de vissen die Park Hitland in kunnen, in Park Hitland zullen blijven
  - Vraag naar meer visplaatsen

Overig

- Nadrukkelijk natuurlijke gebieden aanwijzen en benoemen
- Overwegen aanpassen naam "Park Hitland" naar "Landschapspark Hitland" en/of het aanpassen van de vorm van recreatieschap naar (recreatie- en) natuurgebied om prioriteit voor de groene buitenruimte uit te dragen

- Aantrekkelijke voetvaardervoorzieningen (ommetjes) verbeteren om bewegen te stimuleren
- Een plek bieden voor (nieuwe) sporten in de openbare ruimte (skaten, freerunnen, steppen, skateboards)
- Voldoende watertappunten
- Voldoende zit- en verblijfplekken (picknickbanken, bbq-tafels)
- Meer plaatsen om activiteiten te ondernemen, voorbeelden zijn picknickplaatsen, een kinderboerderij, uitgebreidere sportattributen, (veilige) speelplekken, en een beachvolleybal voorziening
- Ruimte voor ondernemers in groen, recreatie en toerisme (bijv. pluktuinen, sportieve buitenlessen, etc.)
- Evenementen mogelijk maken, passend bij de aard en schaal van het gebied
- Meer of betere voorzieningen voor honden zoals een hondentrimbaan, een hondensloopgebied en meer en bredere hondenstrandjes.
- Vergroten van de capaciteit van de ontmoetingstuin en volkstuin
- Meer waterrecreatie, waaronder:
  - De aanleg van een natuurbad of strand
  - De aanleg van zwemsteigers
  - Geschikt maken voor, en ontwikkeling van kanoroutes
  - Mogelijkheden om te suppen en supps te huren
  - Verbinding met de Hollandsche IJssel, bijvoorbeeld door het aanbieden van (meer) activiteiten zoals kajakken, roeien of peddelen

Cultuur

- Vraag naar meer culturele activiteiten zoals muziek, theater, kunst en evenementen zoals het Land Art Festival, voorgesteld door Ariann Kraaijeveld van Leefgoed de Olifant en kunstenaar Bart Belonje
- Vraag naar een vlonderpad tussen 'de Wielen' en het nabijgelegen wandelpad ten behoeve van een betere beleving van het culturele erfgoed
- Aantrekken van (meer) evenementen en exploitatie eenvoudiger maken
- Realiseren van kunst in de openbare ruimte

Behouden en versterken

- Beschermen cultuurhistorische waarden van het landschap op duurzame wijze
- Vraag naar meer aandacht voor het duurzaam behouden en versterken van (de beleving van) het cultuurhistorisch erfgoed in lijn met de leefomgevingswaarden van Erfgoed, waar mogelijk in samenwerking met betrokken stichtingen en gebruikersgroepen in en rondom Park Hitland

	<p><i>Beleving</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterken beleving van het landschap (bijv. uitzichtpunten, toegankelijke oevers) • Uitlichten van mooie plekken in Park Hitland door middel van het plaatsen van een open lijst waardoor de bezoeker als een soort 'levend' schilderij naar het landschap kan kijken • Betere beleving van het pad tussen Hitland Noord en Hitland Zuid, dit wordt nu beschreven als saai • Cultuurhistorische elementen zichtbaar en beleefbaar maken en koppelen aan routes • Vraag naar beter beleefbaar en gemarkeerd erfgoed
<p>Hitland Duurzaam</p>	<p>Hitland Inclusief</p>
<p><i>Duurzaam vervoer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Last mile' voorzieningen stimuleren om Hitland te bereiken (en daarmee autogebruik te verminderen) • Het gebruik van duurzame (recreatieve) vervoersmiddelen stimuleren / deelconcepten • Faciliteren van duurzame vervoersmiddelen (oplaadpunten elektrische fiets, laadpalen elektrische auto's) <p><i>Duurzame bedrijfsvoering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Duurzame en circulaire bedrijfsvoering Recreatieschap Hitland en HIT Eten & Drinken (verminderen afvalstromen, voedselverspilling verminderen, lokaal inkopen, LED-verlichting gebruiken) • Verantwoord materiaalgebruik voor gebouwen en park-onderdelen (borden, speelvoorzieningen, etc.) • Hergebruiken van natuurlijke afvalmaterialen (snoei)hout, maaisel, etc. • Aansluiten bij trends in natuur- en milieubeheer voor openbare gebieden • Duurzaam beheer golfbaan <p><i>Energietransitie en klimaatverandering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beperking energieverbruik golfbaan / duurzame stroomopwekking • Geen behoefte aan windmolens en zonnepanelen in het gebied waar weidvogels verblijven, daarbuiten wel vraag naar zonnepanelen • Vraag naar gebruik bodemwarmte • Vraag naar tegengaan stikstofuitstoot en CO2 	<p><i>Toegankelijk voor iedereen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijkheid: aandacht voor mensen met mobiliteitsbeperking (in routes en in voorzieningen zoals de vissteigers en de paden) • Recreatief aanbod voor alle leeftijdsgroepen/leefstijlen/achtergronden <p><i>Sociaal en betrokken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Betrekken van jongeren en kinderen bij inrichting van de openbare ruimte (plekken voor ontmoeten, voor sporten, etc.) • Betrekken van inwoners bij ingrijpende veranderingen • Vrijwilligerswerk stimuleren om eenzaamheid aan te pakken, participatie van inwoners te verhogen en jongeren te betrekken, mogelijk met behulp van subsidieregelingen vanuit de gemeente • Ontmoetingsplekken openen voor iedereen in het kader van het tegengaan van eenzaamheid • Een Jongeren Ontmoeting Plek (JOP) (Zuidplas) creëren • Faciliteren van burgerinitiatieven (bijv. NL-doe-dagen, huttenbouw-week, open dagen, visdagen, drone-fotowedstrijd, modelbootvaren, open podium) <p><i>Overlast en veiligheid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Overlast van zwerfvuil, ongedierte, andere zaken zoveel mogelijk beperken, o.a. door meer prullenbakken te plaatsen op de parkeerplaatsen; • Schoon, heel en veilig beheer en onderhoud • Snelheidscontroles invoeren op de Hitlandselaan, en het ontmoedigen van gebruik van de Hitlandselaan als sluiproute. Dit zorgt voor een onveilige situatie voor

- Enerzijds vraag naar stop veeteelt in het kader van duurzaamheid, anderzijds ook wens behoud veeteelt
- Vraag naar wateropvang onder de parkeerplaatsen

- bewoners en recreanten (momenteel voert TopParken Parc de IJsselhoeve hier gesprekken over met de gemeente).
- Verder scheiden van recreatiebehoeften in het kader van veiligheid: in het bijzonder behoefte aan een veilige situatie waarbij honden en fietsers geen gevaar vormen voor elkaar
- Verbreding van het pad tussen Hitland Noord en Hitland Zuid, waardoor wandelaars en fietsers veilig tegelijkertijd gebruik kunnen maken van dit pad
- Verbeteren van sociale veiligheid door meer toezicht in het park te krijgen en op de parkeerplaatsen in het noorden, dit kan worden versterkt met een WhatsAppgroep van belanghebbenden
- Veiligere wegen: meer snelheidscontroles, versterking van de staat van de wegen en de bermen, en herinrichten groenstroken t.b.v. het zicht.
- Paden verlichten voor veiligheid

Hitland Verbonden

Vervoer en toegang

- Vraag naar meer parkeergelegenheid Hitland-Noord, de toekomstige ontwikkelingen zorgen waarschijnlijk voor een hogere parkeerdruk
- Betere externe verbindingen zoals aansluiting openbaar vervoer
- Betere verbinding tussen Park Hitland en de Zelling

Recreatieve verbinding

- Aansluiten bij activiteiten door derden (fietstochten IVN, wandeltochten, excursies)
- Versterken recreatieve verbindingen (in/tussen gemeenten en in provincie), netwerken en knooppunten, Specifiek: aansluiting Hitland IJsseloever bij Zandrakpark, verbinding Schollebos met Hitland en Kralingse bos, verbinding met Capelle aan den IJssel en/of Zuidplas
- Vraag naar aansluiting op bestaande routes zoals het Hollandse IJsselpad

Sociale verbinding

- Netwerk met andere organisaties en recreatiegebieden in de regio
- Aansluiten op behoeften en wensen “buren” zoals TopParken Parc De IJsselhoeve, Stichting Steenovens, Leefgoed de Olifant

Maatschappelijke thema's

- Arbeidsparticipatie: mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of langdurig werklozen inzetten bij beheer en onderhoud
- Communicatie (website) over “Hitland en...” ruimtelijke en maatschappelijke thema's, zoals duurzaamheid, klimaat, flora- en faunabeheer, energietransitie, jeugd en recreatie, en natuur en gezondheid (vitaliteit)
- Stimuleren gebruik gezonde producten (in horeca, of bijv. in het zelf plukken van fruit (pluktuin))
- Doorvoeren van rookvrije speelplekken